

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Kateřina Součková

**Porušování autorského práva s využitím
kybernetického prostoru**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Bc. Tomáš Gřivna, Ph.D.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 12. 12. 2023

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 161 733 znaků včetně mezer.

Kateřina Součková

V Praze dne 12. 12. 2023

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala prof. JUDr. Bc. Tomáši Gřivnovi, Ph.D. za ochotu a cenné rady při zpracování této diplomové práce.

Dále bych ráda poděkovala své rodině a příteli za podporu během psaní práce i celého studia.

Obsah

Obsah

Úvod.....	5
1. Kyberprostor a právo.....	6
1.1. Pojem kyberprostor.....	6
1.2. Kyberprostor vs. internet	7
1.3. Právo v kyberprostoru	8
1.3.1. Delokalizace právních vztahů	10
2. Působnost autorského práva na internetu	12
2.1. Rozhodné právo	12
2.1.1. Místo porušení autorských práv	14
2.1.2. Hraniční určovatel státu nejužšího spojení.....	15
2.2. Mezinárodní příslušnost soudů	16
3. Působnost trestního práva vs. kyberkriminalita	18
3.1. Úmluva o počítačové kriminalitě	20
4. Kyberkriminalita ve formě pirátství	23
4.1. Trestný čin porušení autorského práva	24
5. Autorské právo	27
5.1. Pojem, účel a předmět autorského práva	27
5.2. Obsah autorského práva.....	29
5.2.1. Osobnostní práva.....	30
5.2.2. Majetková práva	31
5.2.3. Užití díla na internetu	32
5.2.4. Veřejné licence	33
5.3. Výjimky a omezení autorského práva	34

5.3.1. Zákonné licence.....	34
5.3.2. Volné užití díla	35
6. Šíření chráněného obsahu prostřednictvím file hostingu	36
6.1. Odpovědnost individuálních uživatelů	37
6.1.1. Sdílení obsahu	37
6.1.2. Stahování obsahu.....	40
6.2. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti.....	42
6.2.1. Odpovědnost za cizí obsah	43
6.2.2. Čl. 17 směrnice DSM	46
6.2.3. Důsledky implementace čl. 17	51
7. Některé další způsoby šíření chráněného obsahu na internetu.....	57
7.1. BitTorrent	57
7.1.1. Odpovědnost individuálních uživatelů.....	58
7.1.2. Odpovědnost ISP	59
7.2. Linking.....	64
7.2.1. Odpovědnost individuálních uživatelů.....	65
7.2.2. Odpovědnost ISP	69
Závěr.....	72
Seznam použitých zkratk.....	76
Seznam použitých zdrojů	77

Úvod

Rozmach novodobých technologií v druhé polovině 20. století přinesl zásadní změnu v oblasti zpřístupňování autorskoprávně chráněného obsahu veřejnosti. Vlastnost autorských děl jakožto nehmotných statků existovat a být užívány na více místech najednou nabyla zcela nových rozměrů vznikem digitálního prostředí, které umožňuje autorský obsah jedním kliknutím zpřístupnit celému světu. Nevyhnutelným důsledkem této transformace je proto masové porušování autorských práv, jež poškozují nejen konkrétní autory, ale rovněž celou oblast tvůrčí činnosti ve společnosti, a proti němuž je tak třeba efektivní ochrany.

Fenomén digitálního pirátství však představuje složitou problematiku dodnes obsahující celou řadu sporných právních a etických otázek. V rámci uplatňování odpovědnosti jednotlivých subjektů informační společnosti za porušování autorských práv totiž vzniká potřeba adaptace stávajících právních norem na specifickou povahu internetové sítě. V důsledku této skutečnosti se stávají problematickými některé základní otázky včetně určení, za jakých okolností skutečně dochází k užití díla ve smyslu autorského zákona resp. k porušení práv autora a do jaké míry daný subjekt za takové porušení odpovídá.

Cílem této práce je proto přiblížení současného přístupu k uplatňování odpovědnosti individuálních internetových uživatelů a poskytovatelů internetových služeb za porušování autorských práv na internetu, a to zejména s ohledem na odpovědnost trestní, a vedle zodpovězení uvedených otázek též představení řešení některých dalších sporných resp. dosud nezodpovězených otázek, jež s odpovědností těchto subjektů souvisejí.

Především se tedy zamyslím, v jakých případech obecně dochází k porušení autorského práva ze strany internetových uživatelů, v jakém rozsahu mohou za takové porušení odpovídat, a kdy a jak za porušení autorských práv odpovídají poskytovatelé internetových služeb. Věnovat se však budu i střetu absence hranic kyberprostoru se zásadou teritoriality práva, a to jak v kontextu soukromoprávního porušení práv autora, tak v kontextu působnosti trestního zákona.

1. Kyberprostor a právo

1.1. Pojem kyberprostor

Pojem kyberprostor byl poprvé použit v roce 1982 spisovatelem science fiction Williamem Gibsonem v povídce s názvem *Burning Chrome*, avšak větší pozornosti se termínu dostalo až o dva roky později díky románu *Neuromancer* od stejnojmenného autora. Termín následně nabyl značné popularity nejen mezi ostatními autory, ale stal se rovněž inspirací pro tehdejší tvůrce počítačových systémů.¹ V průběhu let mnoho spisovatelů, filosofů, vědců i akademiků přicházelo s vlastními koncepcemi kyberprostoru a navzdory přetrvávající popularitě tohoto pojmu dodnes nenalezneme jeho oficiální definici. V současné době tedy existuje velké množství různých pojetí kyberprostoru, která jsou obsažena jak v umělecké, tak odborné literatuře a to včetně právních norem.

Jedna z nejaktuálnějších vědeckých definic kybernetického prostoru jej vymezuje jako „*globální a dynamickou (konstantně se měnící) doménu charakterizovanou užíváním elektrických sítí a elektromagnetického spektra, jejímž smyslem je tvořit, uchovávat, upravovat, vyměňovat, sdílet, vybírat, využívat či odstraňovat informace*“. Autoři této definice do kyberprostoru obecně zahrnují „*a) fyzické i telekomunikační zařízení, která umožňují spojení technologií a komunikaci sítí systému, chápáno v širokém smyslu (například smartphony/tablety, počítače, servery, atd.), b) počítačové systémy a související softwary, které zaručují základní funkčnost systému a spojení, c) sítě mezi počítačovými systémy, d) sítě sítí, které spojují počítačové systémy, e) uživatelské vstupy a uzly zprostředkovatelů spojení, f) uživatelská data*“.²

Zákonné vymezení kybernetického prostoru pak v případě českého právního řádu nalezneme v zákoně č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti, kde je v § 2 písm. a) definován jako „*digitální prostředí umožňující vznik, zpracování a výměnu informací, tvořené informačními systémy, a službami a sítěmi elektronických komunikací*“.

¹ MACEK, J. *Kyberprostor (Cyberspace)* [online]. Revue pro média. [cit. 22.06.2022].

² MARTINO, L., MAYER, M. *How would you define Cyberspace?* [online]. Scuola Superiore Sant'Anna. 2014 [cit. 22.06.2022].

S odkazem na uvedené formulace lze uzavřít, že pojem kyberprostor reprezentuje určité nehmotné prostředí uměle vytvořené člověkem prostřednictvím moderních technologií, ve kterém dochází ke komunikaci a výměně informací.

1.2. Kyberprostor vs. internet

Uvedený závěr je pak relevantní pro vymezení rozdílů mezi kyberprostorem a internetem, který bývá s prvním z uvedených pojmů často zaměňován. Přestože jsou totiž oba tyto termíny úzce spojené, nejedná se o synonyma. Internet popsala v roce 1995 americká Federální rada pro vytváření sítí jako globální informační systém, který vytváří celosvětovou síť navzájem propojených počítačových sítí založenou na komunikaci pomocí internetových protokolů. Blíže jej lze popsat jako tzv. síť sítí, která poskytuje svým uživatelům velké množství informací a služeb, jakými jsou například systém *World Wide Web*, elektronická pošta neboli email či sdílení informací a dat prostřednictvím úložišť.³

V případě internetu tedy jde o pojem snadno uchopitelný a jasně definovaný, neboť hovoříme o konkrétní síti, která slouží jako prostředek komunikace a získávání dat. Nejen ze závěru předchozí podkapitoly lze pak dovodit, že kybernetický prostor naproti tomu představuje spíše pomyslné či teoretické prostředí, které komunikaci nezprostředkovává, ale ve kterém ke komunikaci prostřednictvím sítí dochází.⁴ Rozdíl mezi internetem a kyberprostorem tak v první řadě spatřujeme v míře abstraktnosti. Pro lepší pochopení uvedeného rozdílu stojí za zmínku charakteristika kyberprostoru z pera Bruce Sterlinga, který jej popsal v devadesátých letech minulého století ve svém díle *The Hacker Crackdown* jako „místo, kde se odehrává telefonní rozhovor. Ne v telefonu na vašem psacím stole. Ne v telefonu druhé strany v nějakém jiném místě, ale mezi telefony, tedy tam, kde se dvě lidské bytosti setkávají a komunikují“.⁵

Sterlingovo pojetí rovněž poukazuje na další odlišnost mezi těmito pojmy, která spočívá v jejich šíři, neboť jako prostředek komunikace v rámci kyberprostoru uvádí telefonní síť, nikoli internet. Ostatně též z definic kyberprostoru citovaných v předchozí

³ SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. 2. Aktualizované vydání. Praha: Leges, 2019, s. 233.

⁴ Oxford Dictionaries. *Cyberspace* [online]. 2022 [cit.23.06.2022].

⁵ STERLING, B. *The Hacker Crackdown: Law and Disorder on the Electronic Frontier*. Austin: Bantam Books, 1993, s. 12.

podkapitole je zřejmé, že je tento pojem používán pro veškerou elektronickou komunikaci. Za zmínku jistě stojí i skutečnost, že samotný tvůrce slova kyberprostor jej použil pro označení smyšleného virtuálního vesmíru, a byl to až John Perry Barlow, autor *Deklarace nezávislosti kyberprostoru* a spoluzakladatel organizace *Electronic Frontier Foundation*, který v roce 1996 tento pojem spojil s existujícími technologiemi.⁶ Termín kyberprostor tedy vznikl nezávisle na internetu, a přestože se dnes skloňuje převážně v jeho souvislosti, lze jej spojovat též s ostatními telekomunikačními sítěmi, jakými jsou například síť intranet nebo právě síť telefonní či mobilní.

Jak tedy bylo výše zmíněno, nejedná se o synonyma, kyberprostor je ve srovnání s internetem pojmem abstraktnějším a obecnějším, avšak nutno podotknout, že povětšinou nejsou tyto zaměňovány nesprávně. Důvodem je jejich obvyklá provázanost a s tím související velmi tenká vzájemná hranice, roli hraje též nejednotné chápání kybernetického prostoru. Pro ilustraci lze závěrem uvést, že hovoříme-li o určitém jednání uskutečněném v prostředí internetu, jedná se rovněž o jednání uskutečněné v kyberprostoru, avšak ne všechna jednání v kyberprostoru jsou uskutečněna prostřednictvím internetu.

Vzhledem k technické povaze internetové sítě a z toho vyplývajícím širokým možnostem šíření chráněného obsahu dochází v rámci kyberprostoru právě na internetu k nejsignifikantnějším zásahům do autorských práv. Proto se v této práci dále budu věnovat pouze té části kyberprostoru, kterou tvoří internetová komunikace.

1.3. Právo v kyberprostoru

Počátek internetu lze datovat do konce šedesátých let minulého století, kdy byl v USA spuštěn projekt ARPANET jakožto experiment grantové agentury amerického ministerstva obrany za účelem vývoje sofistikovanějšího komunikačního systému. V roce 1983 pak tvůrci ARPANETu nahradili původní systém přenosu informací tzv. *Network Control Protocol* protokoly TCP/IP, čímž započala éra internetu, jak ho známe dnes.

⁶ Wikisofia. *Kyberprostor* [online]. [cit. 30. 06.2022].

Touto změnou však předmětní tvůrci rovněž zajistili téměř absolutní anonymitu tehdejších uživatelů. V té době bylo tudíž prakticky nemožné identifikovat jednotlivé osoby, jejich jednání či geografickou lokaci, což vedlo k faktické nepostižitelnosti chování na internetu.⁷ Nově nabytá svoboda se rychle stala jednou z vůdčích hodnot původně úzkého okruhu uživatelů, kteří zastávali vizi internetu jako místa, kam nedosahuje moc žádné vlády světa, a jejichž smýšlení tak dalo za vznik kultury tzv. digitálního liberalismu.

Pravděpodobně nejvýznamnější osobností tohoto směru se stal již výše zmíněný John Perry Barlow, jenž v reakci na snahy americké vlády regulovat chování v internetovém prostředí sepsal *Deklaraci nezávislosti kyberprostoru* a v roce 1990 stál též u vzniku *Electronic Frontier Foundation*, mezinárodní organizace zaměřené na ochranu internetové svobody. V deklaraci se autor neskrytě vysmíval tehdejší vládě, když napsal: „na panování nad námi nemáte ani morální právo, ani donucovací prostředky, kterých by mělo smysl se bát“. John Perry Barlow a další stoupenci digitálního liberalismu tedy považovali státy za příliš strnulé, rozlehlé a limitované vlastními hranicemi, aby byly schopny efektivně regulovat chování svých občanů v digitálním světě.⁸

První milník z pohledu působnosti práva na internetu, a tedy rovněž první vlaštovku o vyvrácení představy původních uživatelů, nepochybně představuje příchod služby *World Wide Web* po roce 1990, se kterým se internet otevřel široké veřejnosti. Od tohoto okamžiku se velikost sítě každým rokem zdvojnásobovala, což znamenalo zásadní zlom pro dosavadní anonymitu. Velkou roli při tom sehráli poskytovatelé internetových služeb, kteří s vidinou zisku odstraňovali překážky identifikace a lokalizace uživatelů, aby tak mohli co nejefektivněji reagovat na jejich potřeby, ale též samotní uživatelé toužili po prostředí, které se přizpůsobuje jejich osobním preferencím.⁹ Nízká úroveň regulace ze strany států navíc přinášela celou řadu problémů, tudíž s plnou komercializací internetu v druhé polovině 90. let rovněž

⁷ ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 39.

⁸ TRAVIS, H. *Cyberspace Law: Censorship and regulation of the Internet*. UK: Routledge, 2013, s. 2.

⁹ ANDRUŠKO, A. (2016) op. cit. s. 48.

výrazně zesílila poptávka po účinné právní úpravě ze všech stran informační společnosti.¹⁰

1.3.1. Delokalizace právních vztahů

Již od zrodu internetu však stála v cestě uplatňování státní moci po boku anonymity další překážka. Kyberprostor ze své podstaty delokalizuje právní vztahy, neboť absentuje fyzické hranice a je nezávislý na státním území. Delokalizace právních vztahů je však v přímém rozporu s jedním z nejzákladnějších principů práva, tedy s konceptem místní působnosti. Místní působnost je založena na vztahu mezi právní normou a reálným místem, pokud tak chybí prvek tohoto místa, princip místní působnosti zcela pozbývá význam.¹¹ Přestože tedy v 90. letech došlo ke značnému převratu co do možnosti identifikace a lokalizace uživatelů i jejich jednání na internetu, kyberprostor se dále jevil jako imunní vůči právním řádům jednotlivých států.

Velký průlom v této oblasti přišel na přelomu tisíciletí s rozhodnutím francouzského soudu ve věci *LICRA v. Yahoo*, ve kterém soud dovedl povinnost amerického internetového portálu Yahoo podřídit se francouzské legislativě. Konkrétně byla společnost Yahoo žalována Mezinárodní ligou proti rasismu a antisemitismu spolu s Francouzskou unií židovských studentů, aby stáhla ze svého aukčního serveru sbírku nacistických předmětů, jejíž obsah byl v rozporu s francouzským trestním zákoníkem.

Žalovaná strana tvrdila, že jako americká společnost nespadá do francouzské jurisdikce, přičemž argumentovala především tím, že její servery se nacházejí na území USA, své služby cílí převážně na americké uživatele a že nemá technické prostředky jak zabránit francouzským uživatelům v návštěvách jejích webů. Protistrana a znalci však před soudem prokázali, že společnost Yahoo cíleně přizpůsobuje obsah svých webů francouzskému trhu, neboť francouzským návštěvníkům zobrazuje reklamy ve francouzském jazyce, a že pro své aukce ve Francii využívá servery v Evropě, nikoliv v USA, tudíž musí rovněž disponovat technickými prostředky k filtraci uživatelů na základě lokality.¹²

¹⁰ Tamtéž, s. 51.

¹¹ POLČÁK, R. *Delokalizace právních vztahů na internetu* [online]. In: *is.muni.cz*. [cit. 01.07.2022].

¹² Legalis. *Tribunal de Grande Instance de Paris Ordonnance de référé du 20 novembre 2000* [online]. In: *legalis.net*. [cit. 01.07.2022].

Na základě uvedeného soud společnosti nařídil, aby francouzským zákazníkům zablokovala přístup na stránky nabízející nacistické předměty. Yahoo se následně obrátila na soud v USA s žádostí o prohlášení nepřislušnosti francouzského soudu, nakonec se však samy americké soudy prohlásily za nepřislušné ve věci rozhodovat.¹³ Neexistence hranic kyberprostoru tak byla tímto rozhodnutím ve vztahu k působnosti národních legislativ poprvé překonána a představa původních uživatelů o internetu jakožto paralelním světě, kde neplatí pozemská pravidla, se definitivně ukázala jako utopie.

Internetovému portálu byla uložena pokuta 100 000 franků denně, pokud by se nepodřídil rozsudku francouzského soudu. Ten tak i přes prvotní odpor učinil, neboť by v opačném případě ohrozil svůj majetek a další podnikání ve Francii. Pokud by však neměl k Francii žádné vazby, francouzské orgány by přišly o jediný prostředek, jak své rozhodnutí vynutit, neboť koncept místní působnosti neumožňuje využívat donucovací prostředky nad rámec státních hranic.¹⁴

I přes obtížnou přenositelnost konceptu místní působnosti práva a obzvláště principu teritoriality do internetového prostředí však ve světě převládl přístup adaptace stávajících právních úprav na toto prostředí prostřednictvím jejich interpretace, čímž byly tyto koncepty víceméně vydány napospas svévoli jednotlivých států.¹⁵ Přestože tedy právo nakonec prorazilo i do virtuálního světa, předmětné koncepty zde stále představují nemalý problém.

Právo autorské a trestní, pro tuto práci dvě nejrelevantnější právní odvětví, jsou striktně ovládána principem teritoriality. Dále se proto do střetu povahy kyberprostoru s principem teritoriality ponořím hlouběji a pokusím se přinést odpovědi na ty nejzásadnější otázky související především s aplikací kolizních norem a jednotlivých vnitrostátních úprav pro případ porušení autorských práv na internetu.

¹³ WILMAP. *Yahoo Inc. v. LICRA, US court ruling on enforceability of French judgment* [online]. Stanford University, 2006 [cit. 01.07.2022].

¹⁴ ANDRUŠKO, A. (2016) op. cit. s. 51.

¹⁵ POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018, s. 31.

2. Působnost autorského práva na internetu

Autorská práva jsou ovládána principem teritoriality na základě čl. 5 Bernské úmluvy o ochraně literárních a uměleckých děl, jíž je Česká republika signatářem. Tento princip znamená, že je ochrana autorských práv územně limitována a poskytována právním řádem určitého státu. Každý stát tudíž samostatně určuje otázky vzniku, obsahu, trvání, výjimek a omezení autorských práv jakož i nároky, které vyplývají z jejich porušení.¹⁶

Právo duševního vlastnictví, jehož je autorské právo součástí, pak poskytuje ochranu nehmotným statkům, které jsou nadány tzv. potenciální ubikvitou, tedy vlastností existovat a být užívány na více místech najednou. Tato vlastnost je pochopitelně významně umocňována povahou internetové sítě, kde je autorský obsah často přístupný téměř komukoli bez ohledu na místo, kde se daná osoba fyzicky nachází.

V důsledku této skutečnosti a náročnosti adaptace principu teritoriality na virtuální prostředí tak pro případ neoprávněného zpřístupnění chráněného díla, resp. jeho dalšího užití na internetu obvykle dochází ke vzniku složitého právního vztahu s mezinárodním prvkem. S tímto totiž organicky vyvstává nelehká otázka rozhodného práva, tedy otázka právního řádu ochrany předmětného díla.

2.1. Rozhodné právo

Pro určení rozhodného práva u mimosmluvních závazků vznikajících porušením práva autorského stanoví čl. 5 odst. 2 Bernské úmluvy a stejně tak čl. 8 odst. 1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (*dále jen „nařízení Řím II“*) jako hraniční určovatel princip *lex loci protectionis* jakožto přímý odraz zásady teritoriality. Ten lze nejlépe vymezit jako právní řád státu ochrany daného nehmotného statku, nabízí se však otázka, jak vypadá jeho interpretace a následná aplikace v praxi.

Bernská úmluva v čl. 5 odst. 2 stanoví, že se *„rozsah ochrany jakož i právní prostředky vyhrazené autorovi k hájení jeho práv výlučně řídí zákony státu, kde se*

¹⁶ SRSTKA, J. (2019) op. cit. s. 236.

uplatňuje nárok na ochranu“. Ustanovení čl. 8 odst. 1 nařízení Řím II pak rozhodné právo vymezuje jako právo země, „*pro kterou je uplatňována ochrana těchto práv*“. Můžeme si všimnout, že obě formulace velmi úzce souvisejí s dalšími hraničními určovateli mezinárodního práva soukromého, a to především s *lex fori*, podle kterého je rozhodným právem právní řád místa soudu, u kterého je vedeno řízení, ale též s *lex loci delicti commissi*, který lze vymezit jako právo místa porušujícího jednání. Tato úzká souvislost vyvolává v praxi určité nejasnosti ohledně interpretace zásady *lex loci protectionis*, kdy některé státy považují za rozhodný právní řád státu, kde je vedeno soudní řízení, zatímco pro jiné státy je rozhodné právo země, kde došlo k porušení.¹⁷

Místem ochrany poskytované předmětnému autorskému dílu je však třeba rozumět stát, z jehož právního řádu poškozený ochranu vyvozuje. Právní řád místa ochrany tak představuje právní řád, kterého se před soudem dovolal žalobce bez ohledu na umístění soudu.¹⁸ Podmínkou pro uplatnění příslušného rozhodného práva je pak nepochybně rovněž souvislost tvrzeného porušení s územím státu, jehož ochrany se žalobce domáhá.¹⁹

Lex fori tedy lze s *lex loci protectionis* zaměňovat pouze tehdy, pokud se autor či jiná oprávněná osoba domáhá ochrany výhradně podle práva státu, na jehož území podala žalobu. Pokud soudy interpretují právní řád místa ochrany jako *lex fori*, upírají žalobci možnost domáhat se ochrany podle práva různých států v rámci jednoho řízení. S ohledem na teritorialitu autorských práv pak nelze aplikovat právo místa sudiště na porušující jednání uskutečněné v zahraničí. Důsledkem záměny *lex loci protectionis* s *lex fori* je tak nemožnost žalobce uplatňovat nároky vzniklé z porušení jeho práv v zahraničí u stejného soudu v rámci jednoho řízení.

Z pohledu právní jistoty má dopad rovněž zaměňování *lex loci protectionis* s *lex loci delicti commissi*. Kritérium místa porušujícího jednání hraje zásadní roli v obou případech, rozdíl u *lex loci protectionis* však spočívá v nutnosti projevu vůle žalobce, že hodlá uplatnit svou žalobu též na práva porušená ve státě odlišném od státu, ve kterém

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ TICHÝ, L. čl. 8 [Porušení práv duševního vlastnictví]. In: TICHÝ, L. *Nařízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II) Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018, s. 122, marg. č. 18.

¹⁹ DICKINSON, A. *The Rome II regulation (The law applicable to non-contractual obligations)*. New York: Oxford University Press, 2008, s. 459.

proběhne řízení. Pokud takovou vůli poškozený autor či oprávněná osoba neprojeví, má se za to, že uplatňuje nárok pouze podle práva státu, ve kterém žaluje (*lex fori*).²⁰ Pokud pak soudy aplikují *lex loci delicti commissi*, použijí právo místa, kde došlo k porušujícímu jednání bez ohledu na stát, ve kterém se nacházejí, a bez ohledu na to, zda se užití takového právního řádu žalobce domáhal.

2.1.1. Místo porušení autorských práv

S ohledem na výše uvedené je však zřejmé, že i pro účely aplikace *lex loci protectionis* je zásadní určení státu, ve kterém došlo k protiprávnímu jednání. Tento požadavek vnáší další nejasnosti do aplikace daného hraničního určovatele na mimosmluvní závazky vznikající online, neboť vzhledem ke své technické povaze nabízí internet prostor pro různorodé vnímání místa předmětného porušení. Jasně vymezení místa porušení v kyberprostoru je pak významné rovněž pro určení, zda určitý mimosmluvní vztah vůbec obsahuje mezinárodní prvek.

Pro případ porušení autorských práv se lze v praxi setkat zásadně se dvěma přístupy, kdy soudy některých států považují za místo porušení zemi, kde jsou fyzicky umístěny servery, na kterých je uložena rozmnoženina díla, a tudíž ze kterých je dané dílo sdělováno, zatímco v jiných jurisdikcích za něj považují stát, kde je dílo dostupné ke stažení nebo zhlédnutí (tzv. *country of reception principle*).²¹ Nutno dodat, že zvlášť je třeba posuzovat místo porušení v případě stahování obsahu, kdy jím bude stát, ve kterém došlo k vytvoření neoprávněné rozmnoženiny uložením do paměti předmětného zařízení.

Oba přístupy k místu porušení u neoprávněného zpřístupnění chráněného obsahu pak jistě mají své výhody i nevýhody. Považujeme-li za místo porušení autorských práv stát, kde jsou umístěny servery, mohou si internetoví piráti vybírat, na který z nich chráněný obsah umístí podle úrovně autorskoprávní ochrany v jednotlivých státech.²² V případě, že za místo porušení považujeme všechny státy, ve kterých je dílo přístupné, vzniká oprávněným osobám s ohledem na globálnost internetové sítě možnost domáhat

²⁰ TICHÝ, L. (2018) *Komentář*, op. cit. s. 123, marg. č. 21.

²¹ SRSTKA, J. (2019) op. cit. s. 236.

²² ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo - otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu* [online]. In: *itpravo.cz*, 2000 [cit. 06.07.2022].

se ochrany podle velkého množství právních řádů současně. Je tedy evidentní, že první z přístupů zvýhodňuje potenciální narušitele autorských práv, zatímco druhý přístup staví do silnější pozice poškozené autory.

Možnost současné aplikace velkého množství právních řádů na jeden skutek přináší problém v podobě náročné orientace v právní úpravě, a podryvá tak právní jistotu internetových uživatelů především s ohledem na zásadu *ignorantia legis non excusat*. Na druhou stranu lokalizace porušení podle místa umístění serverů může mít za následek vznik jevu obdobného daňovým rájům, kdy budou internetoví piráti záměrně využívat servery umístěné ve státech s minimální autorskoprávní ochranou, a vyhýbat se tak odpovědnosti.²³ Přestože však tento přístup znevýhodňuje stranu, pro jejíž ochranu bylo autorské právo vytvořeno, jeví se mi jako o něco přijatelnější, neboť dle mého názoru v důsledku představuje menší zásah do právní jistoty jakožto jednoho ze základních znaků právního státu, který je třeba v co největší míře chránit.

2.1.2. Hraniční určovatel státu nejužšího spojení

Pojetí *lex loci protectionis* jako hraničního určovatele pro mimosmluvní závazky vyplývající z porušení práv autorských je tedy nejen v online světě velmi roztržštěné a z pohledu požadavku právní jistoty značně problematické. Především s ohledem na globálnost internetové sítě tak považuji za důležité, aby v této oblasti došlo ke sjednocení praxe určování rozhodného práva, nejlépe vytvořením zvláštních kolizních norem jako *lex specialis* k *lex loci protectionis*, jež určování rozhodného práva výslovně adaptují na digitální prostředí.

Se zajímavým řešením kolize právních řádů pro případ porušení práv duševního vlastnictví prostřednictvím ubikvitních médií, mezi něž patří i internet, přišla vědecká skupina z Institutu Maxe Plancka ve svém soft law dokumentu CLIP (*Conflict of laws in intellectual property principles*). Ta jako rozhodné právo navrhla právní řád státu, se kterým má předmětné porušení nejužší spojení. Soudům pak dává k dispozici čtyři nejrelevantnější faktory, podle kterých se mají při určování státu s nejužším spojením řídit. Mezi tyto faktory řadí a) místo obvyklého bydliště žalovaného, b) hlavní místo podnikání žalovaného, c) místo, kde došlo k jednání, které významně přispělo

²³ Tamtéž.

k předmětnému porušení a d) místo, kde v převážné míře došlo k újmě ve vztahu k předmětnému porušení jako celku.²⁴

Principy CLIP tak pro případ ubikvitních médií upouštějí od aplikace *lex loci protectionis* a přicházejí s novým hraničním určovatelem. Na rozdíl od *lex loci protectionis*, který v případě porušení práv duševního vlastnictví na internetu často vede soudy k uplatnění tzv. mozaikového přístupu, tedy k aplikaci velkého množství žalobcem označených právních ráďů, právo místa nejužšího spojení umožňuje užití práva pouze jednoho státu.²⁵ Tento přístup tak bezpochyby snižuje potřebu znalosti zahraničních právních úprav a rovněž náklady soudního řízení s touto potřebou spojené. Na druhou stranu neurčitý pojem *nejužšího spojení* navíc vymezený pomocí demonstrativního výčtu faktorů, u kterých lze očekávat, že budou v praxi často odkazovat na minimálně dva odlišné právní rády, dává velký prostor pro uvážení soudů s ohledem na okolnosti každého jednotlivého případu. Nevyhnutelným důsledkem je tak určitá nejistota výsledku užití takového hraničního určovatele v praxi.²⁶

Vnímáme-li pak jako velký nedostatek *lex loci protectionis* jeho nejednotnou interpretaci, neboť ta v důsledku významně narušuje právní jistotu, považují za důležité podotknout, že ani toto řešení není z pohledu právní jistoty ideální. Navržený hraniční určovatel však přináší případnou nejistotu pouze v souvislosti s jeho aplikací, nikoliv už se samotným výkladem, a to mimo jiné proto, že zde neexistuje reálný prostor pro záměnu s jiným hraničním určovatelem. Důležitá je rovněž skutečnost, že zde nemá takovou relevanci přesné vymezení místa porušujícího jednání, neboť to představuje pouze jeden z mnoha faktorů, které mohou hrát roli při určení státu *nejužšího spojení*.

2.2. Mezinárodní příslušnost soudů

Kolize právních ráďů s sebou vedle problematiky stanovení rozhodného práva přináší rovněž potřebu určení soudu příslušného k vedení řízení a rozhodnutí. Dále proto věnuji pár odstavců mezinárodní příslušnosti soudů za účelem přiblížení některých úskalí, která se v její souvislosti v digitálním prostředí vyskytují.

²⁴ European Max Planck Group, *Conflict of laws in intellectual property – The CLIP Principles and Commentary*. Oxford University Press, 2013, s. 314.

²⁵ Tamtéž.

²⁶ Tamtéž, s. 316.

V případě mimosmluvního porušení autorských práv se v evropském prostředí mezinárodní příslušnost soudů řídí Nařízením Evropského parlamentu a Rady č. 1215/2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (*dále jen „nařízení Brusel I bis“*). Dle čl. 4 nařízení je příslušný soud podle bydliště žalovaného a dle čl. 7 odst. 2 alternativně soud v místě, kde došlo nebo může dojít ke škodné události. Žalobce si tedy sám vybírá, zda bude žalovat v místě bydliště žalovaného, či v některých nebo všech místech, kde došlo nebo může dojít k újmě. Dle ustáleného výkladu Soudního dvora EU pak kritérium „místa, kde došlo ke škodné události“ zahrnuje jak místo, kde se škoda projevila, tak místo události, která ke škodě vedla.²⁷

Vymezením místa škodné události ve vztahu k internetovému porušení autorských práv se zabýval Soudní dvůr EU ve věci C-170/12 *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*, když odpovídal na předběžnou otázku, zda lze v případě porušení majetkových práv autorských zveřejněním chráněného obsahu na internetu podat žalobu na náhradu škody u soudu každého členského státu, ve kterém může být předmětný obsah zobrazen, nebo zda se vyžaduje existence jiné zvláštní souvislosti. SDEU v této věci dospěl k závěru, že příslušným je soud, k němuž byla podána žaloba, pokud stát sídla soudu poskytuje ochranu majetkovým právům, jichž se žalobce domáhá, a pokud k tvrzené škodné události může dojít v jeho obvodu.²⁸ Z tohoto poněkud širokého vymezení soudní příslušnosti lze usuzovat, že jako místo, kde může dojít nebo došlo ke škodě, je třeba chápat stát, na jehož území lze protiprávně šířené dílo zobrazit.

Soudní dvůr se však s ohledem na okolnosti popsaného případu již nezbyval pojetím místa porušujícího jednání, které ke škodě vedlo, ani vymezením místa škodné události pro případ porušení autorských práv osobnostních. Místu příčinné události ve vztahu k internetovému porušení (majetkových) autorských práv se SDEU věnoval o něco později ve svém rozhodnutí ve věci C-441/13 *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW*. S odkazem na své předchozí rozhodnutí ohledně práv k ochranné známce pak za toto místo označil sídlo společnosti, která dílo neoprávněně zveřejnila, neboť dle něj právě zde musela přijmout rozhodnutí takové jednání učinit, a tedy rovněž započít potřebný

²⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. 5. 2013, sp. zn. C-228-11, ve věci *Melzer v. MF Global UK Ltd.*

²⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. C-170/12, ve věci *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG.*

technický postup.²⁹ Chápání místa porušujícího jednání jako místa pobytu porušující osoby v době jednání je tak zcela odlišné od pojetí místa porušení pro účely určení rozhodného práva a nevnímám jej z pohledu přehlednosti právní úpravy jako příliš šťastné.

Na závěr se však vraťme zpět k rozhodnutí Soudního dvora ve věci *Pinckney v. Mediatech*, neboť tento judikát přišel ještě s jednou důležitou podmínkou ohledně soudní příslušnosti k rozhodnutí o náhradě škody jako jednoho z možných nároků vznikajících oprávněnému v důsledku porušení autorského práva. Soud, který splňuje výše uvedené podmínky, je totiž dle SDEU příslušný pouze k rozhodnutí o škodě, ke které došlo na území státu jeho sídla.

S ohledem na čl. 4 nařízení Brusel I bis, tedy na možnost žalobce žalovat ve státě bydliště žalovaného, a rovněž na jeden ze zmíněných výkladů místa škodné události jako místa jednání, které ke škodě vedlo, však není pochyb, že stát, ve kterém probíhá soudní řízení, nemusí být totožný se státem, ve kterém došlo k předmětné škodě. Nejen z tohoto důvodu představuje tzv. teritorialita škody velký problém. Pokud jedním porušujícím jednáním vznikne škoda ve více státech, poškozený nositel práva musí její náhradu vymáhat v každém státě zvlášť. Takový postup je z pohledu žalobce povětšinou nerealizovatelný a též velmi ztěžuje rozhodování soudcům členských soudů, kteří v těchto případech musí dbát, aby v součtu jednotlivých náhrad nedošlo k nepřiměřeně vysoké částce.³⁰ Důsledkem teritoriální omezenosti náhrady škody je v neposlední řadě rovněž motivace k jevu zvanému *forum shopping*, při kterém si žalobce vybírá soud podle potenciální výše poskytované náhrady.³¹

3. Působnost trestního práva vs. kyberkriminalita

§ 4 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (*dále jen „trestní zákoník“*) stanoví, že podle zákona České republiky se posuzuje trestnost činu, který byl spáchán na jejím území. Jak již tedy bylo řečeno, stejně jako právo autorské i trestní právo je

²⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 1. 2015, sp. zn. C-441/13, ve věci *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW.GmbH*.

³⁰ BŘEŽEK, M. *Právní režim mimosmluvních závazkových vztahů a práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem* [online]. 2016 [cit. 09.07.2022]. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, s. 43.

³¹ POLČÁK, R. (2018) op. cit. s. 57.

ovládáno principem teritoriality. Považuji však za nutné dodat, že § 4 trestního zákoníku stanoví i jiné principy, jež subsidiárně určují místní působnost trestního zákona, z nichž vyplývá, že Česká republika trestní stíhání neomezuje striktně na činy spáchané na jejím území.

K zásadě teritoriality jakožto vůdčí zásadě je třeba uvést, že se trestný čin považuje za spáchaný na území České republiky i tehdy, pokud se zde pachatel dopustil alespoň části jednání, přestože k následku tohoto jednání došlo nebo mělo dojít zcela nebo zčásti v cizině, a naopak. Působnost trestních zákonů velké části vyspělejších států se pak podobá české právní úpravě.³² Pro posouzení otázky, které trestní legislativy se na daný případ použije, a vzhledem k provázanosti místní působnosti trestního zákona s jurisdikcí rovněž pro posouzení otázky, který stát je příslušný vést v dané věci trestní řízení, je tedy zpravidla rozhodující určení místa, kde došlo k jednání pachatele či kde nastal jeho následek.

Není pak k podivu, že v kyberprostoru mnohdy dochází k situaci, kdy lze místo jednání přiřadit k území jiného státu než místo, kde nastal předmětný následek. Tato skutečnost vede v digitálním prostředí k častému stíhání stejného pachatele za stejný skutek ve více státech najednou.³³ K této praxi přispívá též nesoulad států v pojetí místa spáchání trestného činu v kyberprostoru. Jak jsem již v práci uvedla, technická povaha internetu zákonitě nabízí různorodé pojetí místa porušujícího (či ohrožujícího) jednání pachatele.

Pro případ sdílení nelegálního obsahu lze lokalitu porušujícího jednání vymezit kupříkladu jako místo, kde se nachází počítač, který byl ke spáchání pachatelem přímo užít, místo působení poskytovatele tzv. webhostingových služeb, místo, kde se fyzicky nachází server nesoucí předmětný nelegální obsah či kterékoli jiné místo, kterým tento obsah procházel.³⁴ Nelze opomenout ani pojetí místa jednání jako místa, kde se v době spáchání činu fyzicky nacházel jeho pachatel. Podobně jako u civilních internetových deliktů spočívajících v porušení práv autorských, i zde tedy narážíme na překážku nejednotné adaptace principu teritoriality na virtuální prostředí. Tato skutečnost je

³² POLČÁK, R. *Místní působnost trestního práva*. [online]. In: *is.muni.cz*. [cit. 10.07.2022].

³³ KOLOUCH, J. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, 2016, s. 96.

³⁴ BRENNER, S. W., KOOPS, B.-J. *Approaches to Cybercrime Jurisdiction* [online]. *Journal of High Technology Law*, roč. 4, č. 1, 2005, s. 15, [cit. 10.07.2022].

rovněž potenciální příčinou sporů o to, který z dotčených států je příslušný k trestnímu stíhání.³⁵

Jak již bylo zmíněno výše, státy obvykle stíhají též skutek, jehož pachatel se v době spáchání na jejich území nenacházel, ani zde nedošlo k porušujícímu jednání, avšak se zde projevil účinek takového jednání.³⁶ Místem účinku v prostředí internetu chápeme převážně ta všechna místa, kde je předmětný obsah přístupný k zobrazení, přestože i v této otázce může dojít ke sporu. Zde tedy opět narážíme na problém v podobě trestního stíhání téhož pachatele za tentýž skutek ve více státech najednou, který je ještě umocněný vysokým množstvím potenciálně dotčených jurisdikcí.

V souvislosti s paralelním trestním stíháním ve více státech či samostatným stíháním pachatele ve státě účinku, který se liší od státu, kde pachatel pobývá, potažmo kde došlo k porušujícímu jednání, se rovněž hojně objevuje komplikace v podobě nutnosti přeshraniční spolupráce orgánů činných v trestním řízení, která bývá příliš strnulá a pomalá na to, aby efektivně dosáhla účelu trestního řízení.³⁷

3.1. Úmluva o počítačové kriminalitě

Problém kolidujících jurisdikcí, sporů o příslušnost trestních orgánů stejně jako neefektivní mezinárodní spolupráci mohla alespoň částečně vyřešit Úmluva Rady Evropy o počítačové kriminalitě přijatá v Budapešti roku 2001 (*dále též „Úmluva“*). Tato úmluva je doposud jediným mnohostranným právním instrumentem komplexněji upravujícím problematiku kyberkriminality na mezinárodní úrovni, a tedy rovněž jediným aktem upravujícím spolupráci a jurisdikci jednotlivých států v této oblasti.³⁸ Strany Úmluvy se však v dokumentu primárně zavázaly zavést do svých právních ráďů vymezené skutkové podstaty z oblasti kybernetické kriminality a tomu odpovídající procesní pravomoci svých orgánů, aby tím zamezily koncentrování internetové trestné činnosti do oblastí, kde pachatelům nehrozí trestní postih. Především problematika

³⁵ Tamtéž, s. 45.

³⁶ POLČÁK, R. *Místní působnost trestního práva*. [online]. In: *is.muni.cz*. [cit. 10.07.2022].

³⁷ Tamtéž.

³⁸ FUNTA, R. *Dohovor Rady Evropy o počítačovej kriminalite (Budapeštiansky dohovor)*. Komentár. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer SR, 2021, s. 13.

vymezení trestní jurisdikce, a tedy působnosti národních legislativ ve vztahu k virtuálnímu prostředí tak zůstala poněkud upozaděna.³⁹

Otázkám jurisdikce se věnuje konkrétně čl. 22 Úmluvy, který v odst. 1 stanoví povinnost smluvních států stíhat trestné činy v uvedené v Úmluvě, pokud jsou spáchané na jejich území, na palubě lodi či letadla v těchto státech registrovaných či jejich státním příslušníkem, pokud je takový čin trestný podle právního řádu místa, kde byl spáchán nebo pokud byl čin spáchán v místě, které nepodléhá žádné trestní pravomoci. Odst. 2 tohoto článku dále smluvním stranám umožňuje vyhradit si právo neuplatňovat svoji jurisdikci ve všech případech uvedených v odst. 1 kromě zásady teritoriality. Odst. 3 pak ukládá státům povinnost zavést do svých právních řádů subsidiární zásadu univerzality a nakonec odst. 4 státům umožňuje vymežit si jurisdikci též odlišně v rámci vnitrostátního práva.⁴⁰ Tato ustanovení tedy nepřinášejí sebemenší posun v řešení výše popsaných problémů, neboť pouze vymezují jurisdikci jednotlivých států tak, jak ji známe, a nijak nereflktují potřebu spojení nehmotné povahy kyberprostoru s fyzickou povahou státního území.

Konečně až odst. 5 předmětného článku pamatuje na situaci, kdy si více smluvních stran nárokuje pravomoc vůči jednomu skutku, když stanoví, že v takových případech dotčené strany, je-li to vhodné, vzájemně konzultují, aby určily, kde je trestní stíhání nejvhodnější.⁴¹ Takový mechanismus je jistě žádoucí, neboť alespoň částečně odstraňuje negativní jev v podobě mnohačetného trestního stíhání za stejný skutek, aniž by přímo zasahoval do suverenity jednotlivých států omezením jejich jurisdikce. Též pro případ mezinárodních sporů o příslušnost lze v tomto ustanovení shledat určitý potenciál. Institut sloužící k mimosoudnímu řešení takových sporů může přispět k rychlejšímu a efektivnějšímu stíhání pachatelů trestné činnosti v kyberprostoru, kde čas hraje mimořádně velkou roli.

Jak však ze znění ustanovení vyplývá, uvedená konzultace mezi orgány zúčastněných států není povinná a má se uskutečnit, pouze pokud to tyto orgány uznají za vhodné. Úmluva rovněž nestanoví žádný systém, na jehož základě by se taková konzultace vedla. Domnívám se, že je třeba stanovit alespoň rámcový postup a kritéria,

³⁹ POLČÁK, R. *Místní působnost trestního práva*. op. cit.

⁴⁰ Čl. 22 Úmluvy Rady Evropy o počítačové kriminalitě (Budapešťská úmluva).

⁴¹ Čl. 22 odst. 5 Budapešťské úmluvy.

kterými by se smluvní strany měly při konzultaci řídit. Povinnost konzultace dotčených států ve spojení s demonstrativními kritérii pro určení státu nejvhodnějšího pro trestní stíhání dle mého z uvedeného mechanismu činí nástroj, jenž má skutečný potenciál přispět k řešení problému plurality zúčastněných jurisdikcí. Nutno však dodat, že v případě některých internetových trestných činů, mezi které lze řadit i porušení autorského práva neoprávněným zpřístupněním chráněného obsahu, nemusí být takový nástroj s ohledem na vysoké množství dotčených států a ostatní zmíněné faktory ani tak příliš efektivní.⁴²

Oblasti mezinárodní spolupráce států pro případ počítačové trestné činnosti se Úmluva věnuje už o něco podrobněji, když je jí věnována samostatná kapitola. Jedná se o čl. 23 až 35 Úmluvy, které stanoví právní základ vzájemné pomoci smluvních států při vyšetřování kyberkriminality a shromažďování elektronických důkazů. Z pohledu efektivity přeshraniční spolupráce jsou zajímavé zejména čl. 25 a 35, které reflektují význam rychlé komunikace mezi orgány jednotlivých států.⁴³ V čl. 25 Úmluva pro naléhavé případy umožňuje zaslání žádosti o vzájemnou pomoc prostřednictvím tzv. rychlých komunikačních prostředků, do kterých řadí kupříkladu elektronickou poštu, a rovněž stanoví povinnost dožádaného státu na takovou žádost některým z těchto komunikačních prostředků odpovědět.

Čl. 35 pak zavádí povinnost stran určit kontaktní místo, které bude 24 hodin 7 dní v týdnu poskytovat okamžitou pomoc v podobě usnadňování či případně též přímého provádění určitých opatření, jakými jsou poskytování technických rad, uchovávání počítačových dat souvisejících s předmětným skutkem, shromažďování důkazů, poskytování právních informací a lokalizaci podezřelých osob.⁴⁴ Úmluva nevymezuje, které orgány mají plnit funkci kontaktního místa, v České republice jej však plní Policejní prezidium, Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, Odbor informační kriminality.⁴⁵

⁴² BRENNER, S. W., KOOPS, B.-J. op. cit. s. 45.

⁴³ FUNTA, R. (2021) op. cit. s. 76 a násl.

⁴⁴ Čl. 35 Budapešťské úmluvy.

⁴⁵ Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací Úmluva o počítačové kriminalitě [online]. In: *senat.cz*. 2013, s. 9. [cit. 10.7.2022].

Na poli mezinárodní spolupráce tedy Úmluva zaznamenala určitý krok kupředu. V roce 2021 byl k Úmluvě dokonce přijat druhý dodatkový protokol, který dále posiluje spolupráci smluvních států například možností zřizovat společné vyšetřovací týmy, institutem mimořádné vzájemné pomoci na základě urychleného postupu či přeshraniční videokonferencí při výpovědi svědka nebo znalce.⁴⁶ V oblasti jurisdikce a působnosti trestních legislativ jednotlivých států v internetovém prostředí však Budapešťská konvence nepřinesla téměř žádný posun, a tak potřeba úpravy této oblasti na mezinárodní úrovni stále přetrvává.

4. Kyberkriminalita ve formě pirátství

V první kapitole věnované kyberprostoru jsem hovořila o chybějící jednotné definici tohoto pojmu. Kybernetická kriminalita je pojmem odvozeným od pojmu kyberprostor, tudíž se jeho nejednotné chápání projevuje i v pojetí kyberkriminality. Ta bývá rovněž označována za kriminalitu počítačovou, avšak s ohledem na technologický vývoj, který umožnil v rámci kyberprostoru komunikovat prostřednictvím jiných zařízení nežli počítače, je toto označení poměrně zastaralé.⁴⁷ Uvedené termíny se v kontinentální právní kultuře ustálily po přijetí zmíněné Úmluvy o počítačové kriminalitě, a přestože se s ohledem na výše uvedené ve spojení s jednou ze základních zásad trestního práva *lex certa* nejedná o označení nejhodnější, jsou dodnes hojně užívány.⁴⁸

Nejobecněji lze kyberkriminalitu vymezit jako trestnou činnost páchanou v prostředí informačních a komunikačních technologií včetně počítačových sítí, přičemž jsou tyto technologie buď předmětem trestné činnosti, nebo jejím nástrojem.⁴⁹ S ohledem na dnešní technologické možnosti pak kyberkriminalita zahrnuje nepočtené množství různých skutkových podstat. V České republice je dlouhodobě nejčastějším trestným činem v oblasti kybernetické kriminality trestný čin podvodu. Další početnou skupinu tvoří trestné činy neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací, pod které lze podřadit většinu případů tzv. hackingu, svoje zastoupení

⁴⁶ Druhý dodatkový protokol k Úmluvě o počítačové kriminalitě o posílené spolupráci a zpřístupňování elektronických důkazů ze dne 29. 3. 2022.

⁴⁷ SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022. s. 21.

⁴⁸ GŘIVNA, T., POLČÁK, R. *Kyberkriminalita a právo*. Praha: Auditorium, 2008. s. 34.

⁴⁹ Policie České republiky. *Jednotlivé druhy kyberkriminality* [online]. In: *policie.cz*. [cit. 11.10.2022].

v kyberprostoru však mají rovněž mravnostní trestné činy zahrnující trestné činy hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny či podněcování nenávisti.⁵⁰

V neposlední řadě se v oblasti kyberkriminality vyskytují trestné činy proti autorskému právu a právům s autorským právem souvisejícím. Ty spadají do celosvětového fenoménu internetového pirátství, jenž představuje jeden z nejpálčivějších problémů v prostředí informačních technologií.⁵¹ Pojem pirátství původně výlučně označující kriminální činnost na moři v současné době zahrnuje celou oblast neoprávněného nakládání s autorskými díly a ostatními předměty ochrany podle práv souvisejících s právem autorským, zejména pak parazitování na výstupech tvůrčí činnosti jiných osob za účelem zisku.⁵²

Nutno podotknout, že pirátstvím lze chápat rovněž takové porušení autorských práv, jehož účelem není dosažení zisku či které nedosahuje intenzity trestného činu. Hovoříme-li však o pirátství v souvislosti s kybernetickou kriminalitou, jedná se v prostředí českého právního řádu o trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi podle § 270 trestního zákoníku, který ve vztahu k internetovému prostředí vymezím v následující podkapitole.

4.1. Trestný čin porušení autorského práva

Podle § 270 odst. 1 trestního zákoníku spáchá trestný čin porušení autorského práva ten, „*kdo neoprávněně zasáhne nikoli nepatrně do zákonem chráněných práv k autorskému dílu, uměleckému výkonu, zvukovému či zvukově obrazovému záznamu, rozhlasovému nebo televiznímu vysílání nebo databázi*“. Jedná se tedy o trestný čin s blanketní skutkovou podstatou odkazující zejména na zákon č.121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (*dále jen „autorský zákon“*), potažmo na související právní předpisy. Za naplnění uvedené skutkové podstaty může soud uložit až dva roky trestu odnětí svobody, alternativně rovněž trest pozastavení činnosti nebo propadnutí věci, a hovoříme tak o přečinu.

⁵⁰ Tamtéž.

⁵¹ KOLOUCH, J. (2016) op. cit. s. 277.

⁵² Česká protipirátská unie. *Co to je pirátství a jaké tresty za něj hrozí?* [online]. [cit. 11.10.2022].

Odst. 2 a 3 tohoto ustanovení pak stanovují vyšší trestní sazbu „*vykazuje-li čin uvedený v odst. 1 znaky obchodní činnosti nebo jiného podnikání či získá-li pachatel takovým činem pro sebe nebo pro jiného značný prospěch/prospěch velkého rozsahu, nebo dopustí-li se takového činu ve značném či velkém rozsahu*“.

Subjektem tohoto trestného činu může být kterákoliv fyzická i právnická osoba splňující obecné znaky trestného činu. Zákon dále nestanoví, že postačí zavinění z nedbalosti, tudíž subjektivní stránka vyžaduje dle § 13 odst. 2 trestního zákoníku zavinění úmyslné. Zavinění ve formě úmyslu musí bezpochyby rovněž zahrnovat onen prvek neoprávněnosti, tedy pachatel musí být minimálně srozuměn s tím, že jeho jednání může být v rozporu s právy autora. Po pachateli se však nevyžaduje, aby znal přesný rozsah autorských práv, pro naplnění subjektivní stránky postačí, když si je alespoň v hrubých rysech vědom, že se jedná o dílo či jiný předmět autorskoprávní ochrany.⁵³

Objektivní stránka skutkové podstaty zde vyžaduje zvýšenou intenzitu následku v podobě zásahu nikoli nepatrného, přičemž tento pojem nelze zaměňovat s vymezením škody, prospěchu či hodnoty nikoli nepatrné v § 138 trestního zákoníku, které slouží převážně pro účely majetkových trestných činů. Toto vymezení v případě trestného činu porušení autorských práv aplikujeme pouze pro účely posouzení, zda došlo k naplnění kvalifikované skutkové podstaty podle odstavce 2 nebo 3 získáním značného prospěchu či prospěchu velkého rozsahu.

Obsah zásahu nikoli nepatrného do práv autorských, práv souvisejících s právem autorským či práv k databázi tedy nelze redukovat pouze na finanční částku.⁵⁴ Samotná skutečnost, že oprávněné osobě vznikla škoda dosahující částky 10000 Kč a výše, tudíž bez dalšího neznamena naplnění tohoto znaku. Ke spáchání trestného činu porušení autorského práva naopak může dojít, přestože se pachatel neoprávněným zásahem nijak neobohatí ani nedošlo k žádné majetkové škodě.⁵⁵ Při posuzování, zda se jedná o zásah do chráněných práv nikoli nepatrný, je vždy třeba se zaměřit na okolnosti konkrétního případu, tedy zejména na intenzitu takového zásahu, způsob provedení činu, jeho

⁵³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5 Tdo 1271/2016.

⁵⁴ ŠÁMAL, P. § 270 [Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi]. In: ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 3579, marg. č. 14.

⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2008, sp. zn. 5 Tdo 769/2008.

následky ve sféře majetkových i osobnostních práv autora nebo jiné oprávněné osoby, popřípadě na počet zásahů či délku narušování takového práva.⁵⁶

Vymezením zásahu nikoli nepatrného ve vztahu k internetovému porušení autorských práv se zabývaly české trestní soudy například v souvislosti s neoprávněným zpřístupněním audiovizuálního díla *Alois Nebel* na hostingových serverech. V usnesení sp. zn. 5 Tdo 196/2014-16 Nejvyšší soud odmítl tvrzení nejvyššího státního zástupce, že neoprávněné zpřístupnění chráněného díla na internetu je bez dalšího třeba považovat za nikoli nepatrné porušení autorského práva, a zdůraznil v tomto směru zásadu subsidiarity trestní represe.⁵⁷ I v internetovém prostředí, které svou povahou zpravidla významně zvyšuje intenzitu jednotlivých zásahů, je tudíž třeba hodnotit míru těchto zásahů podle všech okolností konkrétního případu. Obecně lze však za příklad nikoli nepatrného zásahu uvést pokračování v porušujícím jednání i přes varování autora či jiné oprávněné osoby, opakované a rozsáhlejší zpřístupňování obsahu či zpřístupňování obsahu za účelem získání majetkového prospěchu.⁵⁸

Podmínka zásahu nikoli nepatrného je vyjádřením zásady subsidiarity trestní represe jinak obecně zakotvené v § 12 odst. 2 trestního zákoníku a posouzení, zda došlo k jejímu naplnění, hraje zásadní roli v určení druhu uplatňované odpovědnosti. Nižší intenzita zásahu do chráněných práv a stejně tak nedostatek úmyslu pachatele pak nutně neznamenají, že se na pachatele nevztahuje žádný druh veřejnoprávní odpovědnosti. V úvahu připadá rovněž odpovědnost za přestupek podle § 105a až 105c autorského zákona, k jejímuž vzniku u fyzických osob postačuje zavinění ve formě nedbalosti, u právnických a fyzických osob podnikajících se pak zavinění nevyžaduje vůbec.

Nutno podotknout, že uplatnění veřejnoprávní odpovědnosti nevyklučuje odpovědnost za civilní delikt, a naopak. V oblasti autorského práva jakožto práva soukromého pak v praxi nejčastěji dochází k uplatňování odpovědnosti soukromoprávní, potažmo odpovědnosti trestní, a za přestupky jsou pachatelé stíháni jen zřídka.⁵⁹ V souvislosti s uvedeným se nabízí zmínit, že přestože je porušování autorského práva v digitálním prostředí masovou záležitostí, podle statistik Policie

⁵⁶ ŠÁMAL, P. (2023) *Komentář*, op. cit.

⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 5 Tdo 196/2014-16.

⁵⁸ ŠÁMAL, P. (2023) *Komentář*, op. cit. s. 3580, marg. č. 14.

⁵⁹ SRSTKA, J. (2019) op. cit. s. 343.

České republiky tvořily autorskoprávní delikty ještě v roce 2016 pouze 4,43 % z celkových zjištěných případů kyberkriminality.⁶⁰

S ohledem na tuto skutečnost, fakt, že předmětné ustanovení poskytuje ochranu autorským právům jakožto subjektivním soukromým právům zakotveným v normách soukromého práva, na které odkazuje, a cíl této práce, považuji za nezbytné dále blíže vymezit autorské právo včetně jeho předmětu, obsahu, výjimek a omezení.

5. Autorské právo

5.1. Pojem, účel a předmět autorského práva

Tvořivost jakožto bezprostřední součást lidské přirozenosti stojí od počátku civilizace za produkcí společností formujících informací, jakými jsou objevy, vynálezy, odborná a umělecká literatura, hudba či divadelní hry, a je tak hnacím motorem kulturního a společenského pokroku. V zájmu každé společnosti je proto využívat svůj tvůrčí potenciál na maximum. Pro dosažení maximálního kreativního potenciálu je v dnešní době naprosto klíčové motivovat původce těchto informací dostatečným ekonomickým ohodnocením.⁶¹ Aby tedy tvůrčí produkce mohla prosperovat i v moderním světě, vytvořily státy systém její majetkové právní ochrany, který dnes zahrnuje celou řadu právních institutů souhrnně označovaných jako právo duševního vlastnictví.

Jedním z těchto institutů spadajících do systému práva duševního vlastnictví je autorské právo. To představuje soubor převážně kogentních soukromoprávních norem směřujících k ochraně tvůrce ve vztahu k nehmotným výsledkům jeho umělecké či vědecké činnosti. Nad rámec práva duševního vlastnictví však kromě majetkových práv obsahuje i přirozená (nemajetková) práva tvůrce k jeho výtvoru jako součástí jeho osobnosti.⁶² Autorské právo tak nesleduje pouze ekonomické ohodnocení výstupů kreativní produkce, nýbrž primárně ochranu osobního pouta mezi výtvořem a jeho

⁶⁰ Policie České republiky. op. cit.

⁶¹ MYŠKA, M. a kol. *Veřejné licence v České republice* [online]. 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014, s. 14 [cit. 7. 12. 2022].

⁶² TELEČ, I., TŮMA, P. § 1 [Předmět úpravy]. In: TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon. Komentář*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 5, marg. č. 5.

tvůrcem. Takový tvůrce je v autorskoprávní terminologii označován jako autor a může jím být pouze fyzická osoba.

V České republice je autorské právo upraveno v autorském zákoně, který zpracovává příslušné evropské předpisy včetně Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/29/ES o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti (*dále jen „Informační směrnice“*), a je subsidiárně doplňován zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (*dále jen „občanský zákoník“*). Zákonná úroveň ochrany práv fyzických osob ve vztahu k výsledkům tvůrčí duševní činnosti je pak garantována Listinou základních práv a svobod v hlavě IV., což zajisté svědčí o mimořádném významu těchto práv jakožto hodnotovém základu pro zbytek právního řádu.

Ústředním pojmem a rovněž předmětem autorského práva je autorské dílo, neboli takový výsledek literární, jiné umělecké či vědecké tvorby, jenž vznikl jedinečnou tvůrčí činností autora a je vyjádřen v jakékoli objektivně vnímatelné podobě, trvale i dočasně. Za vyjádření díla v objektivně vnímatelné podobě autorský zákon považuje i jeho vyjádření v podobě elektronické, ostatní pojmové znaky však dále nerozvádí.⁶³

Tvůrčí činností autora obecně rozumíme činnost mysli, která je neoddělitelně spjata s osobností autora resp. jeho osobními vlastnostmi, jakými jsou například nadání, inspirace, kreativita či životní zkušenosti. Pojmový znak jedinečnosti lze chápat jako objem vynaložené tvůrčí činnosti, který se odráží v míře nezaměnitelnosti díla. Ta s ohledem na dnešní technické možnosti nemusí být stoprocentní, nýbrž musí dosahovat pouze dostatečné statistické pravděpodobnosti.⁶⁴

Vedle výše popsané generální klauzule obsahuje autorský zákon také demonstrativní výčet nejběžnějších druhů děl splňujících všechny podmínky podmiňující existenci autorskoprávní ochrany. Předmětem autorského práva však mohou být i výtvořky, jež nedisponují všemi znaky vyjádřenými v generální klauzuli. Jedná se o vybraná díla, která nedosahují dostatečné míry jedinečnosti tvůrčí činnosti. Právní úprava těmto dílům snižuje míru nezbytné individuality na pouhou původnost v tom smyslu, že jsou autorovým vlastním duševním výtvořem. To v praxi znamená, že

⁶³ § 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon.

⁶⁴ TELEČ, I., TŮMA, P. (2019) § 2 [Autorské dílo]. *Komentář*, op. cit. s. 19, marg. č. 3.

jedná-li se o původní výtvar konkrétního autora a nikoli o prostou rozmnoženinu, podobnost či dokonce totožnost s jiným dílem nestojí v cestě jeho autorskoprávní ochraně.⁶⁵ Takto autorský zákon chrání především počítačové programy, úprava se však vztahuje i na fotografie a výtvary vyjádřené postupem fotografií podobným.

Autorskoprávní ochrana se z důvodu převažujícího veřejného zájmu naopak explicitně nevztahuje na úřední díla, jakými jsou kupříkladu právní předpisy, rozhodnutí či státní symboly a na výtvary tradiční lidové kultury, není-li známo pravé jméno autora nebo nejde-li o dílo anonymní či pseudonymní.⁶⁶

Na závěr je třeba zmínit, že kromě práv autorských upravuje autorský zákon rovněž tzv. práva související s právem autorským, do kterých řadí „1. práva výkonného umělce k jeho uměleckému výkonu, 2. právo výrobce zvukového záznamu k jeho záznamu, 3. právo výrobce zvukově obrazového záznamu k jeho záznamu, 4. právo rozhlasového nebo televizního vysílatele k jeho vysílání, 5. právo zveřejnitel k dosud nezveřejněnému dílu, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv“ a právo pořizovatele databáze k jím pořízené databázi,⁶⁷ které se v mnohém liší od práv autora k autorskému dílu, avšak pro účely této práce jejich bližší vymezení nepovažují za nutné.

5.2. Obsah autorského práva

Okamžikem vyjádření díla v objektivně vnímatelné podobě vzniká autorovi k dílu autorské právo.⁶⁸ Obsahem autorského práva v subjektivním smyslu jsou konkrétní oprávnění autora, která dělíme na výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková.⁶⁹ Jedná se tedy o absolutní soukromá práva působící *erga omnes*, neboli proti všem, jejichž dualistické pojetí umožňuje oddělené uplatňování jednotlivých oprávnění a odlišnou dobou jejich trvání.⁷⁰ Společnými znaky obou skupin jsou pak jejich nepřevoditelnost a fakt, že se jich autor nemůže vzdát.

⁶⁵ Tamtéž.

⁶⁶ § 3 AZ.

⁶⁷ § 1 AZ.

⁶⁸ § 9 odst. 1 AZ.

⁶⁹ § 10 AZ.

⁷⁰ TELEČ, I., TŮMA, P. (2019) § 1 [Předmět úpravy]. *Komentář*, op. cit. s. 6, marg. č. 6.

5.2.1. Osobnostní práva

Osobnostní práva autorská vychází z chápání díla jako vnějšího projevu tvůrčí části osobnosti autora a jsou úzce spjata s všeobecnou úpravou ochrany osobnosti občanského zákoníku. Jejich smysl lze spatřovat především v morální ochraně přirozeného pouta mezi autorem a jeho dílem, která se obecně projevuje v zamezení zásahů směřujících k faktickému odcizení autorství.⁷¹ Autorský zákon obsahuje taxativní výčet osobnostních práv, jež čítá právo rozhodnout o zveřejnění díla, právo osobovat si autorství a právo na nedotknutelnost díla.

Právo rozhodnout o zveřejnění díla poskytuje autorovi svobodu rozhodnout, kdy nebo zda vůbec bude dílo poprvé zpřístupněno veřejnosti. Právo osobovat si autorství autorovi umožňuje vyžadovat při zveřejnění a dalším užití díla uvedení svého autorství, rozhodnout, zda a jakým způsobem bude jeho autorství uvedeno a bránit se přisvojení svého autorství jinými osobami.⁷² Právo na uvedení autorství však autorovi nenáleží v případech, kdy uvedení autorství není při daném užití obvyklé.⁷³

Nedotknutelnost díla vymezuje autorský zákon demonstrativním výčtem, jenž obsahuje právo autora udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do jeho díla, právo na užívání díla způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a právo na autorský dohled. Ostatním osobám je tedy obecně zakázáno bez svolení autora jakkoli zasahovat do integrity díla. Souhlas autora není třeba v případech zákonných výjimek, jakými jsou například užití díla pro účely karikatury, parodie či pastiše nebo jde-li pouze o marginální změny. Snižování umělecké hodnoty díla při jeho užívání jinými osobami je však zakázáno bez výjimky. Právo na autorský dohled pak autora opravňuje dohlížet, zda osoby, jež jeho dílo užívají, tento zákaz dodržují.⁷⁴

Uvedená osobnostní práva trvají jen po dobu autorova života. Přestože však smrtí autora dochází k jejich zániku, autorský zákon ctí památku zesnulého autora, a tudíž nadále zachovává jeho pouto k dílu prostřednictvím tzv. postmortální ochrany. Obsahem této ochrany je zákaz osobovat si autorství k dílu, užívat dílo způsobem

⁷¹ TELEČ, I., TŮMA, P. (2019) § 11 [Osobnostní práva]. *Komentář*, op. cit. s. 145, marg. č. 4.

⁷² SRSTKA, J. (2019) op. cit. s. 88.

⁷³ § 11 odst. 2 AZ.

⁷⁴ § 11 odst. 3 AZ.

snižujícím jeho hodnotu a povinnost při užití díla uvádět autora, je-li to obvyklé a nejedná-li se o dílo anonymní.⁷⁵

5.2.2. Majetková práva

Majetková práva autorská jsou v kontinentálním právu považována za odvozená od autorských práv osobnostních a představují především různé verze práva autora dílo užít.⁷⁶ Toto právo jakožto nejvýznamnější majetkové právo zákon vymezuje demonstrativním výčtem, když v § 12 odst. 4 stanoví: „*Právem dílo užít je zejména a) právo na rozmnožování díla, b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla, c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla, d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla, e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla, f) právo na sdělování díla veřejnosti*“.

Vedle práva dílo užít autorovi v rámci majetkových práv náleží rovněž právo na tzv. náhradní odměny, do kterých řadíme například odměnu při opětném prodeji originálu uměleckého díla či odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.⁷⁷ Na rozdíl od autorských práv osobnostních trvají majetková práva nejen po dobu života autora, ale rovněž 70 let po jeho smrti. Uplynutím této doby se z díla stává tzv. dílo volné a každý ho může bez dalšího volně užít.

Jak bylo již výše zmíněno, autorská práva jsou práva nepřevoditelná, avšak zákon autorovi umožňuje udělit jiné osobě oprávnění k výkonu práva dílo užít. Nejčastěji se tak děje prostřednictvím licenční smlouvy, právní úprava však nevyklučuje poskytnutí oprávnění prostřednictvím jiných smluvních typů či jednostranným jednáním autora například v podobě veřejné licence.⁷⁸ Autor při udělení oprávnění kromě úplaty vymezí i rozsah práv, k jejichž výkonu danou osobu opravňuje, v tomto rozsahu má pak povinnost užívání díla oprávněnou osobou strpět. Majetková práva autorská tak autorům poskytují možnost ekonomicky zhodnotit svou tvůrčí činnost a přitom rozhodovat, jak bude s výsledky této tvůrčí činnosti nakládáno.

⁷⁵ § 11 odst. 5 AZ.

⁷⁶ ADAMEC, T. *Autorské právo* [online]. In: *fi.muni.cz*, 2010 [cit. 12.12.2022].

⁷⁷ § 24 a násl. AZ.

⁷⁸ TELEČ, I., TŮMA, P. (2019) § 12 [Práva dílo užít]. *Komentář*, op. cit. s. 168, marg. č. 10.

5.2.3. Užití díla na internetu

Pro účely této práce jsou relevantními formami užití díla zejména jeho rozmnožování a sdělování veřejnosti, neboť právě k takovým formám užití dochází při nakládání s autorskoprávně chráněným obsahem na internetu. Na první pohled připadá v úvahu rovněž užití díla jeho rozšiřováním, avšak nahlédneme-li do zákonné úpravy, zjistíme, že rozšiřování spojuje pouze se zpřístupňováním díla ve hmotné podobě.

Rozmnožováním díla se ve smyslu autorského zákona rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých rozmnoženin díla nebo jeho části a to v jakékoli podobě včetně podoby elektronické.⁷⁹ Zpřístupnění obsahu prostřednictvím internetu se z technického pohledu neobejde bez vytvoření jeho elektronické rozmnoženiny, neboť za tímto účelem musí dojít k jeho zkopírování na server. Nahráním díla na internet tudíž vždy dojde k užití díla jeho rozmnožením.⁸⁰ O rozmnožování díla půjde rovněž v případě stahování děl z internetu, neboť i tento proces obligatorně zahrnuje vytvoření jejich kopie. V prostředí internetu pak k vytváření rozmnoženin dochází i za účelem prostého přenosu dat po síti. Jedná se o tzv. caching, v rámci kterého se data dočasně ukládají do vyrovnávací paměti koncových zařízení.

Sdělování díla veřejnosti vymezuje autorský zákon v § 18 odst. 1 v souladu s Informační směrnicí jako zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově. Odstavec druhý za sdělování díla veřejnosti označuje rovněž zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli k němu může mít přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou síť.

Aby však mohlo být konkrétní jednání kvalifikováno jako sdělování díla veřejnosti, musí kumulativně naplnit pojmové znaky „sdělování“ a „veřejnost“.⁸¹ Tyto pojmy zákon blíže nevymezuje, proto se ohledně jejich výkladu obracíme na judikaturu Soudního dvora EU. K naplnění znaku „sdělování“ postačí, pokud je dílo zpřístupněno

⁷⁹ § 13 odst. 1, 2 AZ.

⁸⁰ JANSÁ L. a kol. *Internetové právo: Praktický průvodce*. Brno: Albatros Media, 2016, s. 328.

⁸¹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. C-325/14, ve věci *SBS Belgium NV v. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM)*.

veřejnosti tak, aby osoby, které ji tvoří, mohly mít k dílu přístup, přičemž není rozhodující, zda této možnosti využijí, či nikoliv.⁸² Pojmový znak veřejnosti je pak dle SDEU naplněn, pokud je dílo sdělováno individuálně neurčenému okruhu potenciálních příjemců. Roli však hraje i jejich počet, který judikatura vyžaduje dosti vysoký (nikoli malý či dokonce nevýznamný).⁸³ O sdělování díla veřejnosti tak například nelze uvažovat, pokud je autorskoprávně chráněný obsah sdílen pouze vymezenému okruhu osob, které mají přístup k soukromému příspěvku na sociálních sítích. Na překážku sdělování díla veřejnosti naopak není, pokud je přístup k chráněnému obsahu omezen například přístupovým heslem, avšak okruh osob disponujících heslem není předem určený a může se měnit.⁸⁴

5.2.4. Veřejné licence

Jak již bylo výše zmíněno, právní úprava autorovi umožňuje udělit třetí osobě oprávnění k výkonu práva dílo užít jak smlouvou, tak i jednostranným právním jednáním. Právě ono oprávnění poskytnuté jednostranným aktem je dnes poměrně hojně využíváno v digitálním prostředí, kde v souvislosti se snahou o snadné zpřístupnění děl jeho uživatelům vznikly tzv. veřejné licence.⁸⁵

Veřejnými licencemi rozumíme veřejné návrhy k uzavření licenčních smluv, jejichž obsah je vymezen odkazem na veřejně známé a dostupné licenční podmínky v podobě různých znaků či zkratek a určen neurčitému okruhu osob. Autor díla, který návrh s příslušným odkazem na licenční podmínky zveřejnil, je poskytovatelem takové licence. Vyjádřit souhlas s předmětným návrhem lze i konkludentně a bez informování poskytovatele licence, tedy prostým zachováním se předpokládaným způsobem.⁸⁶ Nejznámější takovou licencí je bezesporu Creative Commons.

Základním stavebním kamenem každé veřejné licence je pak oprávnění dílo sdílet. Tento prvek realizuje jejich základní myšlenku, kterou je bezúplatné šíření

⁸² Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. C-466/12, ve věci *Svensson v. Retriever Sverige AB*.

⁸³ TELEČ, I., TŮMA, P. (2019) § 18 [Obecná ustanovení]. *Komentář*, op. cit. s. 222, marg. č. 7.

⁸⁴ Tamtéž, s. 225, marg. č. 11.

⁸⁵ MALÁ, J. *Autorem je každý z nás*. Praha: Academia, 2021. s. 56.

⁸⁶ MYŠKA, M. (2014) op. cit. s. 38.

obsahu, a proto ho nelze nijak vyloučit ani omezit. Sdílením se rozumí jakékoliv rozmnožování či sdělování díla veřejnosti. Prakticky jsou tak dovoleny všechny možné způsoby šíření díla, včetně zveřejnění na webových stránkách či na svém internetovém profilu. Při takovém sdílení však nabyvatelé veřejné licence musí vždy uvést jméno autora původního díla.⁸⁷ Kromě práva dílo sdílet veřejné licence často obsahují další oprávnění, jakými jsou například právo dílo zpracovávat či jej užívat pro komerční účely. Existují rovněž veřejné licence, které nikterak neomezují jejich nabyvatele v užívání díla, a poskytují jim tak maximální zákonem umožněný rozsah práv neboli tzv. licence svobodné.⁸⁸

5.3. Výjimky a omezení autorského práva

Právo dílo užít náleží stejně jako všechna ostatní výlučná práva autorská výhradně autorovi. Nedisponuje-li tudíž jiná osoba výše popsáním oprávněním, může dílo užít pouze v případech stanovených zákonem. Jedním z takových případů je volné užití díla, které hraje zásadní roli nejen v internetovém prostředí. Vedle volného užití umožňuje zákon mimosmluvní užití díla dalšími osobami ještě na základě taxativně vyčtených zákonných licencí.

Užití cizího díla podle některé z uvedených výjimek a omezení musí zároveň obstat v tzv. třístupňovém testu podle § 29 odst. 1 autorského zákona, tedy zákon jej musí výslovně stanovit, nesmí být v rozporu s běžným užitím díla, ani jím nesmí být nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Nelze opomenout ani odstavec druhý tohoto ustanovení, který stanoví, že až na taxativně vyčtené výjimky se všechna omezení autorského práva vztahují pouze na díla zveřejněná.

5.3.1. Zákonné licence

Zákonnými licencemi zákon nahrazuje souhlas autora k vymezeným způsobům užití díla nebo k jeho užití vymezenými osobami. Výčet zákonných licencí obsažený v autorském zákoně je poměrně rozsáhlý, proto zde uvedu pouze jejich výběr.

⁸⁷ MYŠKA, M. (2014) op. cit. s. 45.

⁸⁸ Tamtéž, s. 36.

Nejčastěji využívaným typem zákonné licence jsou citace, které osobám umožňují užít výňatky z děl jiných autorů ve svých dílech a dále je užít pro účely kritiky, recenze, vědecké tvorby či při vyučování v rozsahu vyžadovaném konkrétním účelem. Je-li to možné a nejde-li o dílo anonymní, je však vždy nutné uvést jméno autora, název díla a pramen.⁸⁹

Dalšími tradičními licencemi jsou licence úřední a zpravodajské. Úřední licence povoluje užití díla pro úřední účely v odůvodněné míře, a pokud tak stanoví zvláštní zákon. Jako příklad autorský zákon uvádí užití díla pro účely veřejné bezpečnosti či soudního řízení. Zpravodajská licence pak zahrnuje zejména užití díla ve spojitosti se zpravodajstvím týkajícím se aktuálních událostí v rozsahu odpovídajícím informačnímu účelu. I v případě zpravodajské licence je vždy nutné uvést jméno autora, název díla a pramen, je-li to možné a nejedná-li se o dílo anonymní.⁹⁰

Dále je s ohledem na téma práce významná zákonná licence pro dočasné rozmnoženiny upravená v souladu s čl. 5 Informační směrnice v § 38a autorského zákona, neboť z výlučného práva autora vylučuje rozmnožování díla, které je pomíjivé a podružné, tvoří nezbytnou součást technologického procesu, nemá žádný samostatný hospodářský význam a jeho jediným účelem je umožnit přenos díla počítačovou nebo obdobnou sítí uskutečněný zprostředkovatelem, nebo oprávněné užití díla, čímž řeší problematiku technických kopií vznikajících při prohlížení obsahu na internetu neboli tzv. caching popsany výše.⁹¹ Při splnění zákonných podmínek tak mohou takové rozmnoženiny vznikat nezávisle na vůli autora nebo jiné oprávněné osoby.

5.3.2. Volné užití díla

Za volné užití považujeme dle § 30 odst. 1 autorského zákona užití díla pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení hospodářského nebo obchodního prospěchu. Zákon dále doplňuje, že do autorského práva není zasaženo, pokud fyzická osoba pro osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla a rovněž vymezuje několik typů děl, na které se volné užití

⁸⁹ § 31AZ.

⁹⁰ § 34 AZ.

⁹¹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. 6. 2014, sp. z. C-360/13, ve věci *Public Relations Consultants Association Ltd v. Newspaper Licensing Agency Ltd a další*.

nevztahuje. Nejvýznamnějším takovým příkladem jsou počítačové programy.⁹² Rozsah volného užití díla též značně limituje samotná podmínka v podobě osobní potřeby, neboť jí chápeme užití díla výhradně v soukromé sféře uživatele zahrnující osoby v rámci jedné domácnosti a osoby blízké podle § 22 občanského zákoníku. Užití pro osobní potřebu je tak jistě opakem zpřístupňování autorskoprávně chráněného obsahu veřejnosti.⁹³

6. Šíření chráněného obsahu prostřednictvím file hostingu

V návaznosti na uvedené lze konstatovat, že v prostředí internetu dochází k porušování autorských práv zásadně dvěma způsoby – neoprávněným užitím počítačových programů a neoprávněným užitím jiných autorských děl, zejména pak děl audiovizuálních.⁹⁴ V této práci s ohledem na rozsáhlost tématu vynechám softwarové pirátství a budu se zabývat pouze druhou z uvedených kategorií. Jak dále vyplývá z předchozí kapitoly, k neoprávněnému užití autorskoprávně chráněného obsahu v kyberprostoru dochází sdělováním díla veřejnosti a jeho rozmnožováním. Zda došlo k takovému užití díla a zda vzniká odpovědnost konkrétního subjektu za takové jednání, velmi závisí na konkrétních okolnostech resp. způsobu, jakým ke sdílení či stažení obsahu došlo. Sdílet či stahovat dílo lze v internetovém prostředí mnoha způsoby, v této a následující kapitole se zaměřím na ty nejtradičnější a nejčastěji využívané z nich a u každého vymezím odpovědnost jak individuálních uživatelů, tak poskytovatelů služeb takové jednání umožňujících.

Prvním a dnes rovněž nejhojněji využívaným prostředkem ke zpřístupňování a stahování obsahu na internetu jsou tzv. cloudová neboli též datová úložiště. Tato úložiště fungují na jednoduchém principu přímé komunikace mezi serverem a uživatelem, kterému je provozovatelem úložiště umožněno na daný server předmětný obsah nahrát nebo jej z něj stahovat, a vyznačují se tak vysokou uživatelskou

⁹² § 30 AZ.

⁹³ HOLCOVÁ, I. a kol. § 30 [Volná užití]. In: HOLCOVÁ, I. a kol. *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentář. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 305.

⁹⁴ SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 3. vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022. s. 568.

přívětivostí.⁹⁵ Služeb založených na tomto principu tedy tzv. hostingových služeb pak existuje celá řada od obecných datových úložišť bez zvláštního určení typu GoogleDrive či DropBox, přes specializovaná úložiště s vyhledávací typy Ulož.to, po služby primárně určené ke konzumaci obsahu, pod které lze řadit převážně různé sociální sítě jako YouTube či Facebook.⁹⁶

6.1. Odpovědnost individuálních uživatelů

6.1.1. Sdílení obsahu

Povaha úložiště hraje jistou roli při posouzení, zda v případě sdílení autorského obsahu dojde k naplnění znaků sdělování díla veřejnosti. Nemalá část hostingových služeb je totiž založena na principu soukromých účtů, a tedy na principu sdílení obsahu s individuálně určeným okruhem osob. Takové služby však zpravidla rovněž umožňují zřízení veřejně přístupných účtů a profilů či nahrání veřejného příspěvku, a nejvíce tak záleží na přístupu každého jednotlivého uživatele.

Zmíněný GoogleDrive, DropBox či některé sociální sítě jako například Facebook jsou tradičně využívány ke sdílení obsahu mezi rodinou, přáteli či kolegy. V takových případech se tedy jedná o zpřístupnění obsahu relativně malému a předem vymezenému okruhu osob, a tudíž s ohledem na judikaturu SDEU znak veřejnosti naplněn není. Jiná situace nepochybně nastává u veřejných příspěvků či profilů a stejně tak u úložišť odlišné povahy, jejichž situaci si můžeme ilustrovat kupříkladu na serveru Ulož.to, největší české službě svého druhu. Nahraje-li uživatel chráněný obsah na Ulož.to, zpravidla tím takový obsah zpřístupní ke stažení komukoliv, kdo jej pomocí vyhledávače či vyhledávací funkce přímo na platformě vyhledává nebo zadá příslušnou internetovou adresu. V takovém případě je tedy jednoznačně naplněn jak znak sdílení, tak znak veřejnosti, a tudíž dojde k užití díla ve smyslu autorského zákona.

Ulož.to pak stejně jako mnoho dalších služeb nabízí rovněž funkci zpřístupnění obsahu pod podmínkou zadání příslušného přístupového hesla. Jak už jsme si v této práci řekli, na překážku sdělování díla veřejnosti není, pokud okruh osob mající přístup

⁹⁵ FIALA, J. *Internetové pirátství* [online]. 2012 [cit. 18.12.2022]. Diplomová práce. Praha: Univerzita Karlova, s. 27.

⁹⁶ JANSAL. (2016) op. cit. s. 331.

k danému heslu není předem určený a může se měnit. Tento výklad lze jistě aplikovat na nejrůznější placené služby, které přístup k chráněnému obsahu poskytují každému, kdo zaplatí poskytovatelem stanovenou částku či na zpřístupňování obsahu v prostředí podnikového či univerzitního intranetu.⁹⁷ Funkce zaheslování obsahu, kterou nabízí Ulož.to a spousta obdobných platforem, je však obvykle využívána ke sdílení obsahu s uživatelem úzce vymezeným okruhem osob. Jedná se proto o podobnou situaci jako v případě soukromých účtů, kdy ve většině případů nedochází ke sdělování děl veřejnosti, avšak velmi záleží na způsobu, jakým je nakládáno s přístupovými údaji. Pokud uživatel takové údaje kupříkladu veřejně sdílí, nabízí či je poskytuje na poptání, sděluje předmětný chráněný obsah veřejnosti ve smyslu autorského zákona.⁹⁸

Naplní-li pak uživatel zpřístupněním chráněného obsahu znaky sdělování díla veřejnosti, vzniká jeho jednáním souběh dvou způsobů užití díla, tedy sdělování díla veřejnosti a jeho rozmnožování. Dle názoru autorů publikace *Internetové právo* však dochází k určité „subsumpci“ rozmnožování díla pod sdělování díla veřejnosti, neboť sdělování veřejnosti ze své podstaty zahrnuje rozmnožování díla. Takový závěr vychází z výše uvedené skutečnosti, že ke zpřístupnění obsahu prostřednictvím hostingových serverů je vždy zapotřebí vytvoření jeho rozmnoženiny. Pokud však uživatel zpřístupní obsah výhradně individuálně určenému okruhu osob nebo jej pouze umísťuje na server za účelem vytvoření zálohy, neznamená to, že se k vytvoření předmětné rozmnoženiny bez dalšího nepřihlíží.

V takové situaci však přichází na řadu ustanovení o volném užití díla, které stanoví výjimku z autorskoprávní ochrany pro případ užití pro osobní potřebu, tedy užití v soukromé sféře fyzické osoby. Soudní dvůr EU v tomto ohledu dokonce explicitně judikoval, že se výjimka pro soukromé rozmnožování děl vztahuje i na rozmnoženiny děl vznikající nahráním chráněného obsahu na cloudové úložiště.⁹⁹ V souvislosti s tím však vzniká otázka, zda lze za soukromou sféru uživatele považovat okruh osob, které ve vztahu k uživateli nejsou výhradně osobami blízkými, tedy například okruh tzv. facebookových přátel.

⁹⁷ JANSÁ L. (2016) op. cit. s. 330.

⁹⁸ Tamtéž.

⁹⁹ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. C-433/20, ve věci *Austro-Mechana vs. Strato AG*.

Dle mého názoru není třeba lpět na striktním vymezení osob uživateli blízkých ve smyslu § 22 občanského zákoníku. Vytvoření rozmnoženiny díla za účelem jeho sdílení na soukromém účtu uživatele bez snahy dosáhnout byť nepřímého hospodářského prospěchu lze jednoduše podřadit pod užití pro osobní potřebu a nevidím zde potřebu vyžadovat takto kvalifikované pouto soukromí.¹⁰⁰ Tento pohled se však může měnit v závislosti na množství osob majících k rozmnoženině přístup či v závislosti na povaze a účelu takto uzavřené skupiny. Z tohoto důvodu si lze představit poměrně paradoxní situaci, kdy uživatel nenaplní znaky sdělování díla veřejnosti, neboť jej nahráním na úložiště zpřístupní pouze individuálně určenému okruhu osob, avšak užije dílo ve smyslu autorského zákona vytvořením jeho rozmnoženiny. Ustanovení o užití díla rozmnožováním by tudíž v takových případech nahrazovalo ochranu, která je jinak zjevně smyslem ustanovení o užití díla sdělováním veřejnosti.

Chce-li pak uživatel cizí obsah umístit na datové úložiště některým z uvedených způsobů, který nespadá pod volné užití díla, přičemž mu nesvědčí žádná zákonná či veřejná licence a nejde o dílo volné, je jeho povinností opatřit si k tomu od autora či jiné oprávněné osoby příslušnou licenci. Pokud se uživatel dopustí takového jednání a souhlas autora si neobstará, vystavuje se potenciálně třem druhům odpovědnosti za porušení autorských práv neoprávněným užitím díla. Vedle výše vymezené odpovědnosti veřejnoprávní, kterou představuje buď odpovědnost za přešůpek dle autorského zákona, nebo odpovědnost trestní, vzniká uživateli rovněž odpovědnost za civilní delikt, kdy se může autor či jiná oprávněná osoba domáhat vymezených občanskoprávních nároků. Mezi takové nároky řadíme zejména nárok zdržovací, odstraňovací, na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění a na náhradu škody. Pro případ získání majetkového prospěchu nelze opomenout ani nárok na vydání bezdůvodného obohacení do výše až dvojnásobku obvyklé licenční odměny.¹⁰¹

V kontextu jednotlivých druhů odpovědnosti se nabízí dodat, že právě v případech neoprávněného sdílení chráněného obsahu nejčastěji dochází k zásahu do autorských práv nikoli nepatrnému, a tedy k porušení autorských práv takové intenzity, jež zakládá trestní odpovědnost uživatele. Naplnění podmínky zvýšené intenzity následku je třeba posuzovat podle okolností konkrétního případu, o zásahu

¹⁰⁰ SÝKORA, M. *Výjimka z ochrany autorského díla - Volná užití (III.)* [online]. In: *pravoit.cz*. 2016 [cit. 15.03.2023].

¹⁰¹ § 40 AZ.

nikoli nepatrném lze však obecně hovořit především v souvislosti se sdělováním děl veřejnosti ve větším rozsahu, tedy v souvislosti s opakovaným či početnějším zpřístupněním autorského obsahu individuálně neurčenému okruhu osob.¹⁰²

6.1.2. Stahování obsahu

Proces stahování obsahu z internetu obligatorně zahrnuje vytvoření kopie stahovaného obsahu do paměti zařízení uživatele. Stahuje-li tak uživatel z datového úložiště autorské dílo, zákonitě dojde k vytvoření jeho rozmnoženiny ve smyslu § 13 autorského zákona. Stejně jako u sdílení chráněného obsahu prostřednictvím datových úložišť i zde tedy obecně dochází k užití díla jeho rozmnožováním a uživatel je povinen si k takovému jednání obstarat licenci. V případě stahování chráněného obsahu běžným internetovým uživatelem lze však nejčastěji hovořit o vytvoření rozmnoženiny pro osobní potřebu, jehož účelem není dosažení hospodářského prospěchu. Vynechám-li tedy problematiku stahování počítačových programů, spadá takové stahování pod volné užití díla a nevytváří pro uživatele žádné odpovědnostní důsledky. Nejen úložiště tradičně využívaná k opatřování autorskoprávně chráněného obsahu jsou však obvykle plná obsahu zpřístupněného nelegálně, a vyvstává tak otázka, jak přistupovat k odpovědnosti uživatele, který předmětnou rozmnoženinu pořídil z rozmnoženiny neoprávněné.

Zodpovězení této otázky se věnoval Soudní dvůr EU v rozhodnutí ve věci C-435/12 *ACI Adam*, ve kterém dospěl k závěru, že rozmnoženiny z nelegálních zdrojů nelze považovat za dovolené z důvodu nutnosti striktního výkladu výjimek a rovněž z důvodu, že není možné poskytnout autorovi za takovou rozmnoženinu náhradní odměnu.¹⁰³ Svůj úsudek Soudní dvůr učinil zejména na základě výkladu ustanovení o výjimkách z autorskoprávní ochrany ve spojení s výše vymezeným třístupňovým testem přejatým z Informační směrnice, když uvedl, že aplikace výjimky v podobě volného užití na rozmnoženiny z nelegálních zdrojů by zvýšila množství padělaných

¹⁰² ŠÁMAL, P. (2023) *Komentář*, op. cit. s. 3573, marg. č. 14.

¹⁰³ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. C-435/12, ve věci *ACI Adam BV v. Stichting de Thuis kopie*.

děl, čímž by došlo ke snížení jejich prodeje, což je v rozporu s běžným způsobem užití těchto děl, a tedy s jednou z podmínek předmětného testu.¹⁰⁴

Osobně souhlasím s tvrzením, že pořízení rozmnoženiny z nelegálního zdroje představuje potenciální rozpor s třístupňovým testem. Tento rozpor pak spatřuji spíše až ve třetím stupni testu, tedy v možném nepřiměřeném dotčení oprávněných zájmů autora. Nesouhlasím však s paušálním odmítnutím volného užití díla u všech případech rozmnoženin z nelegálních zdrojů. Stejně tak se neztotožňuji ani s odůvodněním uvedeného stanoviska, v rámci něhož Soudní dvůr aplikoval tříkrokový test na potenciální generální důsledek uplatnění volného užití na nelegální rozmnoženiny, což je v rozporu se smyslem předmětného testu, který slouží jako pojistka ochrany autorových práv v individuálních případech. SDEU rovněž nijak nezohlednil dopad svého rozhodnutí na internetové prostředí, kde nelze bez dalšího předpokládat schopnost průměrně rozumných uživatelů rozpoznat legálnost zdroje. Přestože vznik případné trestní odpovědnosti vyžaduje úmyslné zavinění pachatele, a tudíž rovněž složku vědění ve vztahu k nelegálnosti zdroje, je nepochybné, že takový závěr značnou měrou podryvá právní jistotu internetových uživatelů.

Dle mého je tedy třeba vztáhnout výjimky z autorskoprávní ochrany též na rozmnožování neoprávněných rozmnoženin a jejich aplikaci na konkrétní případ posuzovat individuálně v závislosti na splnění podmínek třístupňového testu. Koneckonců stejný postoj zaujal Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 5 Tdo 234/2009, když s odkazem na skutečnost, že § 30 autorského zákona nestanoví nic o právní povaze rozmnožovaného díla, připustil volné užití u rozmnoženin z nelegálních zdrojů, projdou-li všemi stupni zmíněného testu.¹⁰⁵ Toto stanovisko však Nejvyšší soud zaujal ještě předtím, než se problematikou zabýval Soudní dvůr, a vyvstala tudíž otázka, zda lze očekávat promítnutí postoje SDEU do české soudní praxe.¹⁰⁶ Přestože od vydání předmětného rozhodnutí uplynulo v době psaní této práce téměř devět let, nelze dodnes zaznamenat jeho dopady na české právo. I přes požadavek eurokonformního výkladu

¹⁰⁴ Tamtéž.

¹⁰⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009.

¹⁰⁶ ŠULC, M. *Anotace judikátu C-435/12 - ACI Adam a další*. [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2018 [cit. 15.03.2023].

národního práva si pak s ohledem na obecnou nezávaznost závěru SDEU a liberálnost české úpravy troufám říci, že tomu tak zůstane i nadále.¹⁰⁷

Vznik jak soukromoprávní, tak veřejnoprávní odpovědnosti uživatele za stažení neoprávněně zveřejněné rozmnoženiny z datového úložiště pro osobní potřebu by tak měl záviset zejména na skutečnosti, zda tímto nedošlo k užití díla v rozporu s jeho běžným užitím, či zda nebyly nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora. Domnívám se pak, že za nepřiměřené dotčení autorových zájmů lze považovat zejména situaci, kdy uživatel stáhne obsah ze zdroje, jehož neoprávněnosti si je plně vědom. V případě stahování chráněného obsahu pro osobní potřebu tedy může dojít až ke vzniku trestní odpovědnosti uživatele, avšak nelze opomenout, že subjektivní stránka předmětného trestného činu vyžaduje, aby byl dotýčný přinejmenším srozuměn s tím, že jeho jednání může být v rozporu s právy autora.

6.2. Odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti

Na základě předchozí podkapitoly o odpovědnosti individuálních internetových uživatelů lze konstatovat, že tyto osoby porušují autorská práva zejména neoprávněným zpřístupňováním chráněného obsahu veřejnosti. V prostředí internetu se však tito uživatelé neobejdou bez subjektů, jež jim prostřednictvím svých služeb sdílení chráněného obsahu umožňují, neboli bez tzv. poskytovatelů služeb informační společnosti. Bez ohledu na záměr své činnosti se tudíž tito poskytovatelé významně podílejí na internetovém porušování autorských práv a otázka jejich odpovědnosti je nejen v zájmu boje s internetovým pirátstvím jedním z vůdčích témat politické a odborné debaty v oblasti právní regulace kyberprostoru.

Za účelem vymezení současného přístupu k jejich odpovědnosti ve vztahu k porušování autorských práv nejprve definují pojem poskytovatele služeb informační společnosti (*dále též „ISP“*). Ten je v českém právním řádu vymezen prostřednictvím definice služeb informační společnosti v § 2 zákona č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti (*dále jen „ZNSIS“*). Tato definice vychází z předpisů Evropské unie, konkrétně ze směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 98/34/ES,

¹⁰⁷ Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o. *Autorská díla na internetu - nahrávání a stahování* [online]. Pardubice: Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o. [cit. 17.03.2023].

kteřá byla později nahrazena směrnicí č. 2015/1535. Druhá z uvedených směrnic pak zachovává tzv. tříprvkovou definici, když za službu informační společnosti označuje každou službu poskytovanou zpravidla za úplatu, na dálku, elektronicky a na individuální žádost příjemce služeb.¹⁰⁸ Obecně se tak dá říci, že k ISP řadíme všechny subjekty, jež umožňují komunikaci dat z jednoho zařízení do druhého,¹⁰⁹ tedy od poskytovatelů internetového připojení po poskytovatele jednotlivých webových služeb.

Dále je při zodpovídání otázek týkajících se odpovědnosti ISP vždy nutné rozlišit, zda poskytovatel při poskytování služby pracuje s vlastním, či cizím obsahem. Rozlišení vlastního obsahu od cizího přitom do velké míry závisí na oblasti práva, jíž se obsah týká. V případě autorských práv se za účelem tohoto rozlišení ptáme, zda ISP dílo sám užil ve smyslu autorského zákona.¹¹⁰ Odpovědnost ISP za vlastní obsah se pak řídí stejnými pravidly jako odpovědnost individuálních uživatelů. Na rozdíl od individuálních uživatelů však v případě poskytovatelů služeb již z jejich definice a povahy nepřipadá v úvahu volné užití díla.

6.2.1. Odpovědnost za cizí obsah

Naproti tomu odpovědnost ISP za cizí obsah nastupuje v případech, kdy poskytovatelé služeb sami nenaplnili skutkovou podstatu předmětného deliktu, tedy v našem případě neužili neoprávněně autorské dílo, nýbrž vychází ze specifického postavení ISP jakožto subjektů, bez nichž se neuskuteční žádná online interakce.¹¹¹ Takové postavení poskytovatelům umožňuje významným způsobem ovlivňovat chování uživatelů, a zasáhnout tak proti porušování práva na internetu.

V souvislosti s uvedeným se nabízí otázka, na základě jakých ustanovení odpovědnost za cizí obsah uplatňujeme. Odpověď na tuto otázku vězí v okolnostech každého jednotlivého případu. Pro případ porušení autorských práv lze však příkladem uvést delikt porušení prevenční povinnosti nebo zákazu těžení z nepoctivého či

¹⁰⁸ POLČÁK, R. (2018) op. cit. s. 73.

¹⁰⁹ COTTER, T. F. *Some Observations on the Law and Economics of Intermediaries* [online]. Washington and Lee University. 2005, s. 2 [cit. 10.02.2023].

¹¹⁰ HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva* [online]. Praha: CZ.NIC, 2014 [cit. 10.02.2023]. s. 41.

¹¹¹ ANDRUŠKO, A. (2016) op. cit. s. 94.

protiprávního činu, z pohledu trestní odpovědnosti je relevantní především účastenství na trestném činu uživatele.¹¹² Každopádně tak poskytovatelé stále odpovídají pouze za své vlastní jednání stejně jako u odpovědnosti za obsah vlastní.

Uplatňování odpovědnosti ISP za obsah, jež na internetu šíří jejich uživatelé, je nepochybně nezbytné z pohledu ochrany zájmů jednotlivců i celé společnosti. Uvedená odpovědnost však musí mít určité limity, neboť s ohledem na množství sdílených dat nelze po ISP rozumně požadovat, aby měli přehled o veškerém obsahu sdíleném uživateli jejich služeb. V důsledku potřeby vyvážení zájmů dotčených osob na straně jedné a zájmů ISP na straně druhé tak vznikla současná právní úprava odpovědnosti ISP za cizí obsah, která obsahuje limitované vyloučení odpovědnosti ve vztahu ke druhu poskytované služby.¹¹³

Druhy služeb informační společnosti pak vymezuje ZNSIS v souladu se měřnicí Evropského parlamentu a Rady č. 2000/31/ES o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu (*dále jen „směrnice o elektronickém obchodu“*), když tyto služby rozděluje na prostý přenos neboli mere conduit, ukládání do vyrovnávací paměti neboli caching a shromažďování informací neboli hosting.¹¹⁴ Služba prostého přenosu spočívá v přenosu informací poskytnutých uživatelem prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo ve zprostředkování přístupu k sítím elektronických komunikací za účelem přenosu informací,¹¹⁵ poskytovatelem této služby je tak každý „access provider“ od poskytovatele Wi-Fi připojení po poskytovatele služeb typu Skype. Pod pojmem caching se skrývá nám již známý proces automatického a dočasného ukládání kopií přenášeného obsahu do vyrovnávací paměti za účelem poskytnutí odezvy uživateli. Jako příklad této služby lze uvést tzv. browser caching, jež urychluje načítání webových stránek.¹¹⁶

¹¹² Viz např. HUSOVEC, M. (2014) op. cit. s. 52 a násl.

¹¹³ PORADA, V., RAIS., K. a kol. *Právní, kriminalistické a kybernetické aspekty kybernetické kriminality a bezpečnosti. Pocta Vladimíru Smejkalovi*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2021, s. 106.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 107.

¹¹⁵ § 3 zákona č. 480/2004 Sb. o některých službách informační společnosti.

¹¹⁶ HUSOVEC, M. (2014) op. cit. s. 133.

Dále se zaměřím výhradně na třetí ze zmíněných kategorií, tedy na hosting, neboť právě do této kategorie spadají provozovatelé datových úložišť. Hosting nefunguje na principu automatického a dočasného ukládání dat za účelem jejich přenosu, nýbrž na principu jejich trvalého shromažďování. Na základě této skutečnosti mohou hostingoví poskytovatelé ve větší míře zasahovat do jednání svých uživatelů, a tudíž rovněž nesou nejvyšší míru odpovědnosti za uživatelský obsah.¹¹⁷ Tento závěr vyplývá též ze ZNSIS a jím transponované směrnice o elektronickém obchodu, které v souladu s tím, co jsem uvedla výše, vylučují odpovědnost ISP za přenášený potažmo ukládaný obsah při splnění stanovených podmínek, tedy na základě režimu tzv. bezpečných přístavů.

V této souvislosti považuji za důležité zmínit, že ZNSIS provádí směrnici o elektronickém obchodu velmi zavádějícím způsobem. Jeho ustanovení vzbuzují dojem, že nesplnění podmínek pro uplatnění bezpečného přístavu automaticky zakládá odpovědnost ISP za cizí obsah podle příslušného vnitrostátního předpisu,¹¹⁸ avšak směrnice o elektronickém obchodu úpravou bezpečných přístavů pouze vymezuje podmínky, za nichž je odpovědnost poskytovatelů internetových služeb vyloučena. Transpozici předmětné směrnice je třeba vykládat eurokonformně, pokud tedy ISP níže rozvedená kritéria pro uplatnění „safe harbour“ nenaplní, je na posouzení soudu, zda a k jakému deliktu ze strany poskytovatele došlo.

Odpovědnost ISP za obsah poskytovaný uživateli v rámci hostingu limituje zákon primárně na základě principu označovaného jako „notice and take down“. Podle tohoto pravidla může poskytovatel hostingových služeb odpovídat za ukládaný obsah pouze v případě, kdy se dozvěděl o protiprávní povaze takového obsahu (notice) a neprodleně poté neučinil veškeré kroky, které po něm lze požadovat, aby jej odstranil či znepřístupnil (take down). Potenciální odpovědnost ISP za hosting zákon rovněž zachovává, pokud poskytovatel vykonává rozhodující vliv na činnost uživatele nebo mohl-li vzhledem k předmětu své činnosti a okolnostem případu vědět, že je ukládaný obsah protiprávní. V tomto směru je zásadní, že ZNSIS žádnému z poskytovatelů

¹¹⁷ PORADA, V., RAIS., K. (2021) op. cit. s. 108.

¹¹⁸ POLČÁK, R. *Právo na internetu. Spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007, str. 94.

internetových služeb neukládá povinnost dohlížet na jimi přenášený či ukládaný obsah ani aktivně vyhledávat skutečnosti poukazující na jeho protiprávnost.¹¹⁹

V souvislosti s uvedeným pak Soudní dvůr EU dovedl další podmínku pro uplatnění bezpečného přístavu, kterou je pasivita ISP ve vztahu k ukládanému obsahu. Hraje-li tak poskytovatel v činnosti uživatele aktivní roli, na jejímž základě lze konstatovat, že zná nebo kontroluje obsah ukládaných dat, není možné takto vyloučit jeho odpovědnost.¹²⁰

K tématu bezpečných přístavů ještě krátce zmíním, že v únoru roku 2024 vejde v účinnost Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2022/2065 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (*dále jen „nařízení DSA“*), které v tomto nahrazuje směrnici o elektronickém obchodu. Přestože režim bezpečných přístavů u prostého přenosu a cachingu zůstává beze změny stejně jako jeho základ u hostingu, dojde v této oblasti i k jisté změně. Pro případ hostingu totiž nařízení transformuje povinnost „notice and take down“ na tzv. „notice and action“, neboli na povinnost ISP zavést mechanismus, jež uživatelům umožní nahlašovat nezákonný obsah, a povinnost na každé takové nahlášení reagovat.¹²¹

6.2.2. Čl. 17 směrnice DSM

Pro účely této práce je však nejdůležitější novinkou v úpravě odpovědnosti poskytovatelů hostingových služeb novela autorského zákona, jež nabyla účinnosti dnem 5. 1. 2023. Tato novela byla přijata s cílem implementovat novou unijní úpravu do českého právního řádu, a to především Směrnici Evropského parlamentu a Rady č. 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu (*dále jen „směrnice DSM“*), která ve svém čl. 17 novelizuje směrnici o elektronickém obchodu ve vztahu k odpovědnosti tzv. poskytovatelů služeb pro sdílení obsahu online.

Poskytovatelem služeb pro sdílení obsahu online (*dále též „PSSOO“*) směrnice dle čl. 2 odst. 6 rozumí „*poskytovatele služeb informační společnosti, jehož hlavním*

¹¹⁹ § 5, 6 ZoNSIS.

¹²⁰ Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. C-324/09, ve věci *L’Oreal v. eBay*.

¹²¹ Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Jaká pravidla a povinnosti přináší nařízení o digitálních službách?* [online]. [cit. 27.03.2023].

účelem nebo jedním z hlavních účelů je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jeho uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž poskytovatel tato díla a jiné předměty ochrany uspořádává a propaguje za účelem zisku“. V předmětném ustanovení směrnice demonstrativním výčtem rovněž vymezuje služby, jež do této definice nespádají. Mezi takové služby řadí například cloudové služby, jež umožňují uživatelům nahrávat obsah pro osobní potřebu, online tržiště, jejichž hlavní činností je maloobchodní prodej, či nezisková vzdělávací a vědecká úložiště, pod které spadá kupříkladu portál Wikipedie.¹²² Autorský zákon pak definici pojmu poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online přebírá téměř beze změny.

Lze si všimnout, že je uvedené vymezení velmi obecné, a neposkytuje tak jednoznačné vodítko pro určení, které subjekty spadají do působnosti nové úpravy.¹²³ Takový stav je nežádoucí z pohledu právní jistoty, neboť se v jeho důsledku velká část poskytovatelů nemůže spolehlivě a informovaně rozhodnout, zda podniknout kroky k naplnění povinností, jež nová úprava PSSOO ukládá.¹²⁴

O subjekt spadající pod úpravu čl. 17 resp. § 46 a násl. autorského zákona však obecně nepůjde u úložišť, jejichž hlavním účelem není umožnit veřejnosti přístup k autorskoprávně chráněnému obsahu, nýbrž slouží primárně k zálohování (často rovněž netvůrčího) obsahu či jeho sdílení v rámci vymezeného okruhu osob, tedy kupříkladu v případě úložišť typu iCloud či Google Drive. Tak tomu je, i přestože se dle statistik Spojených států v případě Google Drive jedná o jednu z nejvyužívanějších platform k neoprávněnému šíření autorského obsahu.¹²⁵

Nová úprava se naopak jistě vztahuje na širokou škálu sociálních sítí, jakými jsou například YouTube, Facebook, Instagram, či TikTok, které mají celý obchodní model postavený na uživatelském sdílení videí, fotografií a dalších druhů autorských děl se širokou veřejností, a nepochybně rovněž na servery typu Ulož.to či Hellshare, jež jsou notoricky známé jako platformy určené k neoprávněnému sdílení tvůrčího obsahu.

¹²² Čl. 2 odst. 6 směrnice DSM.

¹²³ eeip, a.s. *Analýza shrnutí informací k implementaci čl. 17* [online]. In: Ministerstvo kultury. Praha, 2019, s. 51 [cit. 27.03.2023].

¹²⁴ Tamtéž, s. 52.

¹²⁵ SINGH, M. *With Torrent Sites Facing the Heat, Pirates Get Creative With Google Drive and Other Services* [online]. In: *gadgets360.com*. 2017 [cit. 27.3.2023].

K problematice určování působnosti nové úpravy na jednotlivé subjekty lze závěrem uvést, že se jako vhodná pomůcka jeví skutečnost, zda provozovatel úložiště v rámci své služby nabízí vyhledávač k vyhledávání konkrétních souborů, či nikoli, avšak nejen s ohledem na ostatní definiční znaky PSSOO nelze toto kritérium chápat absolutně.

Směrnice DSM pak pro takto vymezené ISP vylučuje institut bezpečného přístavu zavedeného směrnicí o elektronickém obchodu resp. ZNSIS, a zavádí tak ve světě file hostingu dvojí režim odpovědnosti jeho poskytovatelů. Tato byť kontroverzní úprava vznikla na základě všeobecného konsenzu, že dosavadní přístup k odpovědnosti poskytovatelů služeb ukládání obsahu v podobě autorských děl či jiných předmětů ochrany v praxi znamená nedostatečnou ochranu dotčených autorů. Závěr o nedostatečnosti původní úpravy vyplývá kupříkladu ze skutečnosti, že po odstranění nahlášeného obsahu poskytovatelem velmi často dochází k tzv. reuploadům, neboli opětovnému nahrání odstraněných dat, a tedy k pokračování v neoprávněném zásahu do práv dotčených autorů.¹²⁶ Dle odůvodnění směrnice však bylo především zapotřebí vyjasnit, zda poskytovatelé takových služeb provádí úkony relevantní z pohledu autorského práva, a tímto nositelům práv usnadnit určování, zda a za jakých podmínek budou jejich díla užity. Hlavním důvodem k přijetí čl. 17 tak byla podpora rozvoje trhu s licencemi mezi nositeli práv a poskytovateli předmětných služeb.¹²⁷

Z tohoto důvodu nová úprava pro případ PSSOO vychází z předpokladu, že poskytnutím přístupu k nahraným dílům poskytovatel taková díla sám užívá ve smyslu autorského zákona. Pokud tedy uživatel na příslušné platformě zpřístupní chráněný obsah, provozovatel platformy automaticky sděluje takový obsah veřejnosti dle § 18 odst. 2 autorského zákona, a musí k němu disponovat svolením autora či jiné oprávněné osoby.

Jelikož však jde ze strany ISP o poskytnutí přístupu k obsahu nahranému jinou osobou nezávisle na jejich vůli a protože se získání svolení od všech dotčených nositelů práv ke všem dílům a jiným předmětů ochrany jeví ze strany poskytovatelů jako téměř neuskutečnitelné, zavádí nová úprava též mechanismus zproštění odpovědnosti

¹²⁶ eeip, a.s. (2019) op. cit. s. 22.

¹²⁷ Bod 61 odůvodnění směrnice DSM.

pro případy, kdy svolení poskytnuto nebylo.¹²⁸ V souladu s čl. 17 odst. 4 tak PSSOO neodpovídá za neoprávněné sdělování díla veřejnosti, pokud kumulativně prokáže, že a) vynaložil nejlepší úsilí k získání předmětného oprávnění, b) v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče vynaložil veškeré úsilí k zamezení nahrání díla, o kterém mu nositel práv poskytl relevantní a nezbytné informace, a c) ihned poté, co od nositele práv obdržel dostatečně odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k oznámenému dílu nebo jej odstranil ze svých internetových stránek a vynaložil veškeré úsilí k zamezení jeho opětovnému nahrání v souladu s písmenem b), (tzv. „notice and stay down“).¹²⁹ Nutno však dodat, že dle bodu 62 odůvodnění směrnice by se tento mechanismus neměl vztahovat na poskytovatele služeb, „ jejichž hlavním účelem je provádět nebo usnadňovat pirátství v oblasti autorských práv“, tedy kupříkladu na zmíněné servery Hellshare a Ulož.to.

Při posuzování, zda předmětný ISP splnil výše uvedené povinnosti, je dle směrnice s ohledem na zásadu proporcionality třeba zohlednit mimo jiné druh a rozsah poskytované služby, její cílovou skupinu, typ díla nahraného uživatelem, dostupnost vhodných a účinných prostředků k plnění uvedených povinností a stejně tak jejich náklady pro poskytovatele.¹³⁰

Za účelem posouzení, zda daný poskytovatel splnil povinnost stanovenou v písm. a), tedy zda vynaložil nejlepší úsilí k získání příslušného svolení, je pak třeba zhodnotit, zda učinil všechny kroky, které by pro dosažení stanoveného cíle podnikl pečlivý hospodář. Ke konkrétnějšímu vymezení kroků, jimiž by poskytovatel mohl požadované úsilí prokázat, ze strany unijních zákonodárců ani účastníků konzultací v rámci tvorby nové úpravy nedošlo. Dle pokynů Evropské komise k uplatňování čl. 17 však k naplnění kritéria nejlepšího úsilí nepochybně dojde v případě, kdy poskytovatel kontaktuje příslušného nositele práv s rozumnou nabídkou v dobré víře a nabídne spravedlivé smluvní podmínky pro obě strany. Každopádně se tak od PSSOO vyžaduje aktivní přístup, a to přinejmenším ve vztahu k nositelům práv, jejichž díla jsou v rámci

¹²⁸ Bod 66 odůvodnění směrnice DSM, rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. C-401/19, ve věci *Polská republika v. EU*.

¹²⁹ Čl. 17 odst. 4 směrnice DSM.

¹³⁰ Čl. 17 odst. 5 směrnice DSM.

jejich služeb obvykle zpřístupňována, či v případech, kdy jsou nositelé práv snadno dohledatelní, zejména spadají-li pod správu kolektivních správců.¹³¹

Autorský zákon rovněž implementuje ustanovení směrnice, jež stanoví mírnější odpovědnostní režim poskytovatelů těchto služeb v závislosti na době působení služby na trhu a na ročním obratu poskytovatele. Pokud tak poskytovatel působí na evropském trhu po dobu kratší tří let a zároveň jeho roční obrat činí méně než 10 milionů EUR, neodpovídá za neoprávněné sdělování díla veřejnosti, vynaložil-li nejlepší úsilí k získání oprávnění k výkonu práva, a neprodleně poté, co od autora obdržel odůvodněné oznámení, znemožnil přístup k dílu nebo jej odstranil ze svých internetových stránek. V případě, že měsíční počet jedinečných návštěvníků poskytované služby překročí 5 milionů, má poskytovatel rovněž povinnost prokázat, že vynaložil nejlepší úsilí k zamezení opětovnému nahrání již dříve odstraněného obsahu.¹³²

Tímto nová úprava zdánlivě chrání novější a zranitelnější úložiště před jinak potenciálně likvidační povinností vynaložit v souladu s vysokými odvětvovými standardy odborné péče veškeré úsilí k zamezení nahrání konkrétního chráněného obsahu jejich uživateli stanovené v odst. 4, písm. b). Ustanovení stanovující tuto povinnost a stejně tak povinnost vynaložit nejlepší úsilí k zamezení nahrání již dříve odstraněných děl v odst. 4, písm. c) totiž pro provozovatele úložišť v praxi znamenají nutnost zavedení systémů preventivního automatického rozpoznávání obsahu.¹³³ Tak tomu je i přes vyloučení obecné povinnosti dohledu poskytovatelů těchto služeb nad obsahem ukládaným jejich uživateli a tvrzení Evropské komise, že by prokazování „vynaložení veškerého úsilí“ ze strany poskytovatelů nemělo být podmíněno nasazením určité technologie.¹³⁴

Ve skutečnosti si lze vzhledem k povaze adresátů úpravy jen stěží představit jinou podobu úsilí ve vztahu k těmto povinnostem nežli právě zavedení příslušné

¹³¹ Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 4. 6. 2021. Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu [online]. In: *EUR-Lex*. s. 9, 10 [cit. 27. 03. 2023].

¹³² § 48 autorského zákona.

¹³³ Stanovisko generálního advokáta Henrika Saugmandsgaarda Øe ze dne 15. 7. 2021, ve věci C-401/19, (*Polská republika v. EU*) [online]. In: *curia.europa.eu*. bod 69 [cit. 31. 3. 2023].

¹³⁴ Čl. 17 odst. 8 směrnice DSM, Evropská komise. *Summary Report on the targeted consultation on the application of Article 17* [online]. In: *europa.eu*. 2020 [cit. 31. 3. 2023].

technologie, samotní normotvůrci ani nepřišli s žádnými alternativami. Důležitá je rovněž skutečnost, že některé platformy systémy automatického rozpoznávání obsahu začaly využívat dávno před platností nové úpravy, a tudíž vytvořily jistý základ pro vymezení požadovaného „standardu odborné péče“.¹³⁵ Nutno připomenout, že je vznik povinnosti stanovené v písm. b) podmíněn součinností jednotlivých nositelů práv, kteří musí za účelem detekce neoprávněných rozmnoženin poskytnout relevantní a nezbytné informace o svých dílech. Pokud tak nositel práv odmítne svolení ke zpřístupnění svého díla prostřednictvím licence a o dílu poskytovateli služby neposkytne příslušné informace v závislosti na poskytovatelem zvolené technologii, nenese daný poskytovatel odpovědnost za jeho neoprávněné užití a není povinen cokoli činit, dokud protiprávní obsah nositel práv sám nenahlásí.¹³⁶

6.2.3. Důsledky implementace čl. 17

Jedním z nejznámějších a nejdokonalejších systémů automatického rozpoznávání obsahu je *Content ID*, jež byl vyvinutý společností Google za účelem ověřování a filtrování audiovizuálního obsahu sdíleného na síti YouTube, a který funguje na principu porovnávání dat nahraných uživateli s referenčními daty poskytnutými autory či jinými oprávněnými osobami neboli na bázi tzv. fingerprintu.¹³⁷ Pomocí *Content ID* lze díky jeho vysoké úrovni vývoje a působení na jedné z největších platform světa velmi dobře ilustrovat některá úskalí, která s sebou nepřímé mandatorní zavedení takových systémů potenciálně přináší pro provozovatele úložišť a zejména pak pro jejich uživatele.

V první řadě nepochybně stojí obavy z neúměrně vysokých nákladů na vývoj a spravování uvedených systémů. Dle společnosti Google bylo do vývoje *Content ID* jen do roku 2018 investováno přes 100 milionů dolarů¹³⁸, a přestože existují i mnohem méně nákladné systémy, nižší náklady téměř zákonitě značí nižší spolehlivost. Nezbytná míra spolehlivosti, a tudíž i nutných nákladů pro poskytovatele se pak bude

¹³⁵ LAŠKOVIČOVÁ, J. *YouTube, Content ID a tvorba uživatelů ve světle článku 17 DSM směrnice* [online]. Revue pro právo a technologie. 2020, s. 99 [cit.29.3.2023].

¹³⁶ eeip, a.s. (2019) op. cit. s. 69.

¹³⁷ Google. *How Google fights piracy* [online]. In: *blog.google*. 2018, s. 25 [cit.03.04.2023].

¹³⁸ MANARA, C. *Protecting what we love about the internet: our efforts to stop online piracy* [online]. In: *blog.google*. 2018 [cit.03.04.2023].

odvíjet od výkladu slovního spojení „vysoké odvětvové standardy odborné péče“ ve spojení s ustanovením zohledňujícím zásadu proporcionality, dle kterého je mimo jiné třeba zohledňovat náklady prostředků potřebných ke splnění předmětné povinnosti pro daného poskytovatele.¹³⁹

V rámci dialogů provázejících tvorbu nové úpravy zástupci subjektů na straně nositelů práv s odkazem na zmíněnou zásadu argumentovali, že požadovaná řešení nemusí nutně vykazovat tak vysokou technickou úroveň, jakou představuje právě *Content ID*.¹⁴⁰ K podobnému závěru dospěla rovněž Evropská komise ve svých pokynech pro uplatňování čl. 17, když především ve vztahu k menším poskytovatelům služeb připustila i jiné metody nežli na bázi fingerprintu.¹⁴¹ Mandatorní zavedení těchto nástrojů je však potenciálně problematické i pro případ, kdy vybraným poskytovatelům postačí zavedení systémů podstatně levnějších. Nižší spolehlivost, jež levnější nástroje zpravidla provází, představuje riziko poklesu zájmu o danou službu ze strany internetových uživatelů, kteří při automatickém filtrování obsahu od poskytovatele služby přirozeně očekávají jistou míru předvídatelnosti a transparentnosti.

Nedostatečné šetření práv a oprávněných zájmů uživatelů se obecně jeví jako další z velkých úskalí těchto systémů, neboť ani ty nejsofistikovanější z nich nedokáží spolehlivě rozpoznat, zda je předmětný obsah užit v souladu se zákonem, či nikoli.¹⁴² Nástroje tohoto typu tedy nerozlišují, zda uživatel měl, či neměl k užití díla příslušnou licenci či zda se na daný případ nevztahuje určitá výjimka nebo omezení autorského práva. Zmíněný *Content ID* pouze identifikuje shodu určitých prvků obsahu nahraného uživatelem s referenčními daty poskytnutými nositelem práv, a zvolil-li tak daný nositel předem v nastavení svého režimu, automaticky předmětný obsah zablokuje.¹⁴³

Podle statistik pak v první polovině roku 2022 došlo na síti YouTube k nejméně 2,2 milionům případů záměny legálního obsahu za obsah porušující autorská práva, a tedy k nejméně 2,2 milionům případů jeho neoprávněného zablokování či

¹³⁹ Čl. 17 odst. 5 směrnice DSM.

¹⁴⁰ eeip, a.s. (2019) op. cit. s. 86.

¹⁴¹ Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu. op. cit. s. 13.

¹⁴² KELLER, P. *Article 17 stakeholder dialogue: What we have learned so far – Part 1* [online]. In: Kluwer Copyright Blog. 2020 [cit.03.04.2023].

¹⁴³ Google Help. *How Content ID works* [online]. In: *support.google*. [cit. 03.04.2023].

monetizace.¹⁴⁴ Znamé jsou zejména případy internetových tvůrců, kteří na síť vkládají vlastní autorský obsah ve formě parodie či recenze. Téměř nedílnou součástí internetové tvorby jsou pak též problematické citace. Existuje tudíž důvodná obava, že plošným zavedením systémů automatického rozpoznávání obsahu dojde k vedlejším účinkům v podobě signifikantního zásahu do práv uživatelů a ke vzniku poměrně paradoxního jevu, kdy za účelem ochrany tvůrčí činnosti dojde rovněž k jejímu omezení.¹⁴⁵ Tyto vedlejší účinky se projevují již na úrovni základních lidských práv, a to konkrétně zásahem do svobody projevu uživatelů a její specifikace svobodou umělecké tvorby.

Rozpor nové úpravy se základními právy uživatelů koneckonců tvrdila i Polská republika ve své žalobě na neplatnost čl. 17 předmětné směrnice. Evropský parlament a Rada EU v řízení o žalobě takový zásah zcela popřely s odůvodněním, že čl. 17 obsahuje úplný systém záruk, který chrání základní práva uživatelů. Jednou z hlavních záruk mělo být ustanovení, které stanoví, že spolupráce PSSOO a nositelů práv nesmí omezovat dostupnost děl nahraných uživateli v souladu se zákonem.¹⁴⁶ Vedle tohoto ustanovení se unijní zákonodárce odkazoval rovněž na mandatorní zavedení účinných a rychlých mechanismů pro vyřizování stížností a zjednání nápravy v případě, že k zablokování legálního obsahu přeci jen dojde. Zdůrazněn byl též fakt, že směrnice členským státům explicitně ukládá povinnost zajistit, aby uživatelé mohli nahrávat obsah jimi vytvořený pro účely citace, kritiky, recenze, karikatury, parodie nebo pastíše. Soudní dvůr EU pak ve věci konstatoval, že zvláštní odpovědnostní režim zavedený čl. 17 sice omezuje výkon práva na svobodu projevu a informací uživatelů, avšak takové omezení je zejména s ohledem na poskytnuté záruky proporcionální.¹⁴⁷

SDEU tedy Polské republice za pravdu nedal, jeho rozsudek však obsahuje jeden důležitý závěr a to konkrétně, že systém automatického filtrování obsahu, u něhož hrozí, že nebude dostatečně rozlišovat mezi protiprávním a legálním obsahem, je s právem na svobodu projevu a informací neslučitelný.¹⁴⁸ Nabízí se proto otázka, zda současné detekční mechanismy umožní provozovatelům efektivně naplnit závazky z předmětných

¹⁴⁴ YouTube. *YouTube Copyright Transparency Report H1 2022* [online]. 2022 [cit. 04.04.2023].

¹⁴⁵ Muj-pravnik.cz. *Odpovědnost za sdílení obsahu online* [online]. [cit. 04.04.2023].

¹⁴⁶ Čl. 17 odst. 7 směrnice DSM.

¹⁴⁷ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. C-401/19, ve věci *Polská republika v. EU*.

¹⁴⁸ Tamtéž.

záruk, a budou tak sloužit k znepřístupňování protiprávního obsahu bez vedlejších dopadů v podobě nepřiměřeného zásahu do práv uživatelů.

Ve stanovisku generálního advokáta k danému rozsudku se lze dočíst, že tyto nástroje mohou fungovat kupříkladu na bázi rozpoznávání mezi zjevným a nejednoznačným porušením prostřednictvím stanovení prahových hodnot. Při jejich překročení by došlo k automatickému zablokování obsahu, zatímco na obsah, jenž prahových hodnot nedosahuje, by bylo možné důvodně uplatnit výjimku z autorského práva na základě manuálního přezkumu.¹⁴⁹ Návrh generálního advokáta vesměs potvrdila Evropská komise v pokynech k čl. 17 a v rámci mechanismu prahových hodnot přišla s demonstrativním výčtem kritérií pro určení zjevného porušení. Mezi tato kritéria příkladem zařadila délku či velikost zjištěného cizího díla v nahrávaném obsahu, podíl shodujícího se obsahu v poměru k celkovému nahrávanému obsahu a míru pozměnění díla.¹⁵⁰

Navrhované uplatňování čl. 17 tak sice snižuje pravděpodobnost neoprávněného znepřístupnění legálního obsahu, avšak z pohledu ochrany práv uživatelů stále vykazuje určité mezery. Jedná se především o neexistenci přímo úměrného poměru mezi mírou shody s chráněným obsahem a předmětnou výjimkou z autorského práva. Rozhodujícím faktorem pro určení, zda se v daném případě jedná o výjimku z autorskoprávní ochrany, není rozsah shody obsahu s cizím dílem ani míra jeho pozměnění, ale konkrétní kontext, ve kterém k užití díla dochází a drobné nuance, jež systémy automatického rozpoznávání obsahu podle slov jejich samotných tvůrců zohlednit nedokáží.¹⁵¹ Velká část obsahu se pohybuje na hraně zákonných výjimek a omezení a dle mého zkrátka nelze jejich uplatňování takto jednoduše paušalizovat. Takové systémy pak nepochybně nebudou zohledňovat ani oprávněné užití na základě příslušné licence.

Nutno rovněž dodat, že stanovisko generálního advokáta a stejně tak pokyny Evropské komise nejsou závazným dokumentem. Závazné stanovení konkrétních opatření k zajištění nedostupnosti protiprávního obsahu ani nebylo s ohledem na dynamický technologický vývoj záměrem unijních zákonodárců. Předmětné pokyny

¹⁴⁹ Stanovisko generálního advokáta Henrika Saugmandsgaarda ØE. (2021) op. cit. bod 211.

¹⁵⁰ Pokyny k článku 17 směrnice DSM. (2021) op. cit. s. 22.

¹⁵¹ LAŠKOVIČOVÁ, J. (2020) op. cit. s. 100.

byly zároveň vydány až tři dny před koncem implementační lhůty směrnice DSM, a tudíž je spousta států ani nemohla ve svých právních rádech reflektovat.¹⁵²

Autorský zákon v tomto směru explicitně stanoví, že při použití nástrojů automatického rozpoznávání obsahu může k zamezení nahrání díla dojít pouze v případě, kdy poskytovatel vyhodnotí nahrávaný obsah jako totožný či rovnocenný dílu identifikovanému autorem. Totožný obsah je pak v zákoně definován jako obsah shodný bez dodatečných prvků nebo přidané hodnoty. Rovnocenným se zase rozumí obsah, který se od cizího díla odlišuje jen nepodstatnými úpravami bez nutnosti poskytnutí dalších údajů autorem a bez samostatného posouzení oprávněnosti užití díla s úpravami.¹⁵³

Je zřejmé, že ustanovení bylo přijato za účelem ochrany uživatelů před tzv. over-blockingem, jehož eliminaci Komise ve svých pokynech upřednostnila před samotnými povinnostmi dle čl. 17 odst. 4.¹⁵⁴ Čeští zákonodárci tímto přejali doporučený přístup stanovení prahových hodnot a obávanou praxi automatického znepřístupňování obsahu limitovali výhradně na obsah zjevně porušující autorská práva. Výše uvedené výhrady k tomuto přístupu pak částečně zredukovali nastavením prahových hodnot na maximální možnou úroveň, a lze proto dané ustanovení hodnotit vesměs pozitivně. Nelze však opomenout problém, který jsem nastínila výše, jímž je fakt, že nižší finanční prostředky některých platforem zpravidla povedou k nižší spolehlivosti těchto systémů, a tedy k jejich neschopnosti rozpoznat obsah skutečně rovnocenný či totožný. Mezi jednu z méně nákladných metod automatického rozpoznávání obsahu patří metoda porovnávání souborů na základě metadat. Nejzákladnější forma této metody detekuje shodu obsahu čistě podle shody názvu nahrávaného souboru a předmětného autorského díla.¹⁵⁵ V krajních případech tak může docházet k odstranění souborů, jež kromě názvu nemají s cizím autorským dílem nic společného.

Zásah do práv uživatelů má zmírňovat rovněž zmíněná povinnost poskytovatelů služeb zavést účinný a rychlý mechanismus pro vyřizování stížností a zjednání nápravy.

¹⁵² SLIWKA, R. *Pokyny Evropské komise k čl. 17 – kritické úvahy k uplatnění v praxi* [online]. Revue pro právo a technologie. 2021, s. 79 [cit. 04.04.2023].

¹⁵³ § 47 odst. 3 AZ.

¹⁵⁴ Pokyny k článku 17 směrnice DSM. (2021) op. cit. s 20.

¹⁵⁵ eeip, a.s. (2019) op. cit. s. 81.

Tyto stížnosti musí být vyřizovány bez zbytečného odkladu a přezkoumávány člověkem, avšak s ohledem na množství nahrávaného obsahu a na obvyklou robustnost těchto platforem si lze pouze obtížně představit, jak bude takové přezkoumávání efektivně chránit práva uživatelů v praxi.

Na síti YouTube bylo proti zásahům *Content ID* jen v první polovině roku 2022 vzneseno 3,7 milionů stížností, jejichž vyřizování YouTube svěřuje dotčeným nositelům práv. Přestože pak téměř 60 % z nich bylo nositeli práv vyhověno, jeví se mi takový postup jako problematický.¹⁵⁶ Možnost nositelů práv rozhodovat o tom, co je a co není v rozporu s jejich právy bez účasti nezúčastněného třetího, staví uživatele do znevýhodněné pozice a narušuje jednu ze základních zásad soukromého práva, jíž je rovné postavení jeho subjektů. Přestože se pak uživatel proti vyřízení stížnosti může poměrně efektivně bránit, jedná se v důsledku o zdoluhavý proces, který vzhledem k možnosti zablokování obsahu dle mého nelze považovat za dostatečnou záruku uživatelových práv. Nová úprava sice předpokládá vyřizování stížností za spolupráce s dotčeným nositelem práv, když pod podmínkou řádného odůvodnění nositeli umožňuje trvat na přijatém opatření, avšak stejně tak počítá s účastí poskytovatele služby.¹⁵⁷ Nejen pro případ YouTube se však s ohledem na množství nahrávaného obsahu nabízí otázka, zda vůbec lze vyřizování stížností svěřit do rukou nezávislých osob.

Závěrem je třeba uvést, že vzhledem k relativní čerstvosti směrnice DSM a především jejích provedení v právních rádech jednotlivých členských států, nyní nelze informovaně a komplexně zhodnotit skutečné dopady čl. 17 jak na práva uživatelů, tak na samotné poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online.

V českém prostředí však můžeme určitý dopad nové úpravy vypořádat na ukončení činnosti serveru Hellspy jakožto jednoho z největších tuzemských poskytovatelů služeb pro sdílení dat a na počet nelegálních kopií autorského obsahu druhého největšího úložiště v České republice. Platforma v září minulého roku zavedla ne příliš spolehlivý systém automatického filtrování obsahu a nyní s odkazem na současný právní stav ukončila činnost úplně. Na účinnost nové úpravy zareagoval

¹⁵⁶ *YouTube Copyright Transparency Report H1 2022*. op. cit. s. 10, 11.

¹⁵⁷ § 51 odst. 2 AZ.

rovněž server Ulož.to, kterému je dlouhodobě připisováno prvenství v počtu nelegálních kopií chráněného obsahu i v oblíbenosti mezi uživateli, když významným způsobem změnil systém vyhledávání. Důsledkem této změny pak byla mimo jiné absence jakýchkoli podrobností o nalezeném souboru či nemožnost užití vyhledávacích filtrů.¹⁵⁸ Je zřejmé, že takto server učinil ve snaze vyhnout se svému zařazení mezi PSSOO, a nebýt tak adresátem předmětných ustanovení.¹⁵⁹

Z pohledu ochrany práv autorů lze uvedené dopady hodnotit pozitivně, neboť značí nastupující trend omezování dostupnosti pirátského obsahu na tuzemském internetu. Otázkou zůstává, zda budou server Hellsy následovat též platformy, jejichž hlavním účelem není zpřístupňovat autorský obsah v rozporu se zákonem, jak se další takové platformy s požadavky nové úpravy vypořádají a do jaké míry jejich řešení skutečně zasáhne subjektivní práva internetových uživatelů. Odpovědi na tyto otázky pak jistě ovlivní též nastávající účinnost nařízení DSA, jež nahrazuje směrnici o elektronickém obchodu a zavádí pro provozovatele úložišť další povinnosti.

7. Některé další způsoby šíření chráněného obsahu na internetu

7.1. BitTorrent

Signifikantní podíl na sdílení chráněného obsahu prostřednictvím internetové sítě mají vedle cloudových úložišť rovněž tzv. peer-to-peer sítě, které ke spojení mezi uživateli zpravidla nevyužívají zprostředkování serverů, nýbrž fungují na principu přímé komunikace mezi jednotlivými počítači jako rovný s rovným. Nejvýznamnějším druhem peer-to-peer sítí je pak bezpochyby protokol BitTorrent, který byl uveden do provozu v roce 2001 jako alternativa k často pomalému a neefektivnímu stahování velkých souborů přes přetížené servery.¹⁶⁰ Vzhledem k nabízené efektivitě hrál BitTorrent převážně v prvním desetiletí tohoto století roli hlavního nástroje k šíření

¹⁵⁸ URBAN, P. *Ulož.to kvůli novému zákonu pokazilo vyhledávání. Vlastní vyhledávač nahradilo čtyřmi cizími* [online]. In: *zive.cz*. 2023 [cit. 06.04.2023].

¹⁵⁹ *Pozn.* K největší změně však došlo 1. prosince, kdy sever Ulož.to změnil své služby na výhradně soukromé cloudové úložiště, především s odkazem na extenzivní povinnosti zavedené výše uvedeným nařízením DSA.

¹⁶⁰ BitTorrent. *About BitTorrent* [online]. In: *bittorrent.com*. [cit.31.05.2023].

autorskoprávně chráněného obsahu na internetu. Přestože obliba BitTorrentu mezi internetovými uživateli s příchodem streamovacích služeb a uživatelsky přívětivějších řešení značně klesla, jedná se o prostředek šíření obsahu, jenž dle mého nelze opomenout.

7.1.1. Odpovědnost individuálních uživatelů

BitTorrent funguje na principu torrent souborů, které se skládají z metadat obsahujících informace o konkrétním sdíleném obsahu, čímž slouží k lokalizaci tohoto obsahu v zařízení uživatele, jenž jej má v úmyslu sdílet (tzv. seedera).¹⁶¹ Seeder prostřednictvím BitTorrent protokolu nejprve vytvoří torrentový soubor, který následně nahraje na jakoukoli internetovou stránku, jež BitTorrent protokol podporuje, aby tím cílová data poskytl ke stažení ostatním uživatelům.¹⁶² Za tímto účelem jsou předmětné soubory nejčastěji nahrávány do velkých veřejných databází s vyhledávači, mezi něž řadíme kupříkladu světoznámý portál The Pirate Bay. Tvoří-li pak takto sdílený cílový soubor cizí autorské dílo, nelze z hlediska odpovědnosti seedera rozporovat, že jde o jeho užití sdělováním veřejnosti, k němuž musí být oprávněn na základě příslušné licence.

Z hlediska odpovědnosti uživatelů, kteří předmětné databáze využívají ke stahování autorského obsahu, se jeví jako klíčový moment, kdy takový uživatel vyhledávaný torrentový soubor otevře. Otevřením příslušného souboru je totiž kontaktován tzv. BitTorrent tracker, tedy server, jehož prostřednictvím navazují uživatelé spojení s ostatními, a který uživatele informuje o tom, kdo další cílový obsah stahuje. Tímto tracker umožňuje sdílení jednotlivých částí cílového obsahu mezi uživateli stahujícími tentýž obsah a tvořící tzv. hejna.¹⁶³ V okamžiku, kdy si některý uživatel z hejna stáhne některou z částí cílového souboru, je tato část automaticky sdílena s ostatními členy hejna, a tudíž se tento uživatel stává rovněž jejím distributorem.

Členové hejna pak zajisté tvoří okruh osob předem nevymezený a neuzavřený, a tudíž naplňují pojmový znak veřejnosti ve smyslu § 18 autorského zákona. Princip

¹⁶¹ JANSÁ, L. (2016) op. cit. s. 336.

¹⁶² ANDRUŠKO, A. (2016) op. cit. s. 178.

¹⁶³ Tamtéž.

souběžného přijímání a odesílání předmětné části souboru tak sice významně přispívá k rychlosti celého procesu,¹⁶⁴ avšak rovněž zcela vylučuje možnost volného užití díla při jeho stahování pro osobní potřebu, jako je tomu u stahování chráněných děl z file hostingových serverů. I pokud tedy uživatel prostřednictvím BitTorrentu pořizuje rozmnoženinu se záměrem užít ji výhradně ve své soukromé sféře, z technické povahy zákonitě současně dojde k užití stahovaného obsahu sdělováním veřejnosti. Uživatel se pak potenciálně vystavuje trestní odpovědnosti jako spolupachatel trestného činu porušení autorského práva, kdy společným jednáním členů hejna dojde ke splnění podmínky zásahu nikoli nepatrného.¹⁶⁵ Nutno dodat, že stejně jako neoprávněnost zásahu i společné jednání uživatelů musí být zahrnuto úmyslem.

Vzhledem k uvedenému považují za důležité zmínit, že většinu z dat sdílených v rámci torrentových databází tvoří pirátský obsah, tedy chráněný obsah, k jehož sdílení uživatelé příslušnou licenci postrádají.¹⁶⁶ Na závěr lze tudíž konstatovat, že sdílení i stahování autorskoprávně chráněného obsahu prostřednictvím sítě BitTorrent téměř výlučně zakládá odpovědnost uživatele za porušení autorských práv neoprávněným užitím díla. K trestnímu stíhání uživatelů však bude docházet spíše zřídka, a to prakticky výhradně v souvislosti s aktivitou seederů.¹⁶⁷ Výjimečně pak připadá v úvahu i oprávněné užití díla, a to například v případě veřejných licencí. V posledních letech rovněž BitTorrent využívají někteří tvůrci k distribuci vlastního licencovaného obsahu, a to převážně z důvodu nižších nákladů.¹⁶⁸

7.1.2. Odpovědnost ISP

Provozovatele torrentových databází s vyhledávači (tj. působící jako tzv. BitTorrent index), do kterých internetoví uživatelé nahrávají jimi vytvořené torrentové soubory, a které zprostředkovávají spojení mezi jednotlivými uživateli jako BitTorrent

¹⁶⁴ Tamtéž.

¹⁶⁵ SKUPIN, Z. J. *Zamyšlení nad okolnostmi vylučujícími protiprávnost při trestněprávním zásahu do autorských práv za použití P2P a zejména klient-server sítí s důrazem na nutnou obranu a krajní nouzi* [online]. Trestněprávní revue. 2019, s. 27-35 [cit. 31.05.2023].

¹⁶⁶ URBAN, P. *BitTorrent oslavil 15 let. Není to ale jen síť pro sdílení pirátského obsahu* [online]. In: *Cnews.cz*. 2016 [cit. 31.05.2023].

¹⁶⁷ PINDUR, V. *Nelegální stahování autorských děl z pohledu trestního práva* [online]. In: *epravo.cz*. 2022 [cit. 31.05.2023].

¹⁶⁸ Wikipedie. *BitTorrent*. [online]. [cit. 31.05.2023].

trackery, lze zajisté označit za poskytovatele služeb informační společnosti dle ZNSIS. Z pohledu právní odpovědnosti těchto ISP za obsah sdílený jejich uživateli je pak zásadní zmíněná absence serveru, na který by uživatelé sdílené cílové soubory nahrávali. Jak jsem již uvedla, v rámci přenosu dat prostřednictvím BitTorrent sítě totiž nedochází k jejich stažení z poskytovatelem provozovaného serveru, nýbrž k jejich přesunu od jednoho uživatele ke druhému.¹⁶⁹

Z tohoto důvodu se na provozovatele BitTorrent webů nevztahuje odpovědnostní režim čl. 17 směrnice DSM. Ten lze aplikovat pouze na výše zmíněné poskytovatele služeb pro sdílení obsahu online vymezené prostřednictvím jejich hlavního účelu, jímž je uchovávat velký počet děl chráněných autorským právem nebo jiných předmětů ochrany nahrávaných jejich uživateli.

Dále se proto nabízí některý z odpovědnostních režimů založených směrnicí o elektronickém obchodu resp. ZNSIS. S ohledem na povahu činnosti provozovatelů torrentových webů připadá v úvahu především odpovědnostní režim provozovatelů hostingových služeb, neboť v rámci jejich služby dochází k ukládání informací poskytnutých uživateli, a doslovně tak naplňují zákonnou definici hostingu. Aplikace této úpravy je však poněkud sporná, a to z důvodu, že informace poskytované uživateli v rámci torrentových souborů neobsahují předmětný protiprávní obsah, tedy obsah, za jehož sdílení by měl být daný ISP odpovědný.¹⁷⁰

Odmítavý postoj k aplikaci uvedené úpravy, a tedy aplikaci bezpečného přístavu na základě principu „notice and takedown“, zaujaly kupříkladu švédské soudy v rámci známého trestního řízení vedeného se zakladateli portálu The Pirate Bay. Švédský odvolací soud ve svém rozhodnutí ve věci odmítl aplikaci odpovědnostního režimu pro hosting s odůvodněním, že předmětná škoda nebyla způsobena obsahem uloženým na daných webových stránkách, nýbrž spíše funkcemi, kterými The Pirate Bay podpořil porušování autorských práv jeho uživateli.¹⁷¹ Nejen na základě tohoto závěru byla následně dovozena trestní odpovědnost provozovatelů uvedeného portálu za účastenství na trestném činu porušování autorských práv (páchaného uživateli jako hlavními

¹⁶⁹ ceip, a.s. (2019) op. cit. s. 104.

¹⁷⁰ ANDRUŠKO, A. (2016) op. cit. s. 179.

¹⁷¹ SVANBERG, A. "A unique approach to the liability of P2P intermediaries": a comparative study of copyright liability of providers of peer-to-peer file sharing services in Canada and Sweden [online]. 2013 [cit. 01.06.2023]. Disertační práce. University of British Columbia, s. 96-103.

pachateli) ve formě pomoci. Švédské soudy tedy pro účely svého rozhodnutí nezkoumaly, zda uvedený portál překročil hranice příslušného bezpečného přístavu, nýbrž pouze konstatovaly, že i přestože činnost The Pirate Bay v mnoha ohledech odpovídá hostingovým službám, k protiprávní činnosti nedocházelo v souvislosti s jejich poskytováním.

Domnívám se, že byl tento přístup ze strany švédských orgánů poněkud nešťastný, a to i přesto, že by vzhledem k okolnostem případu dotčení zakladatelé podmínky pro uplatnění bezpečného přístavu nespĺnili. Hlavní příčinou mých výhrad je nesoulad uvedeného závěru s předchozí judikaturou Soudního dvora EU. Tento nesoulad lze spatřit, podíváme-li se na zdánlivě nesouvisející rozsudek SDEU ve spojených věcech C-236/08 až C-238/08 *Google France v. Louis Vuitton*, ve kterém Soudní dvůr rozhodoval (mimo jiné) o předběžné otázce, zda poskytování služby *Google AdWords* představuje poskytování služby informační společnosti ve formě hostingu, a tudíž zda lze odpovědnost jejího poskytovatele uplatnit až poté, co překročí hranice bezpečného přístavu.¹⁷²

Google AdWords (dnes *Google Ads*) sloužící k optimalizaci vyhledávání na Google pomocí klíčových slov za účelem inzerce zjednodušeně funguje na obdobném principu jako torrentové soubory. Konkrétně služba inzerentům umožňuje výběr jednoho či více klíčových slov, při jejichž zadání do vyhledávače dojde k zobrazení inzerentovy webové stránky. Za tímto účelem společnost Google na svůj server ukládá inzerentem vybraná klíčová slova a ostatní potřebná data. Ukládaný obsah pak obdobně jako torrentové soubory „odkazuje“ na potenciálně závadný obsah, v případě služby *AdWords* v podobě webu inzerenta.¹⁷³ Soudní dvůr však ve věci na rozdíl od švédských soudů uzavřel, že poskytování předmětné služby spadá pod režim čl. 14 směrnice o elektronickém obchodu.

Další rozhodnutí významné z pohledu odpovědnosti provozovatelů torrentových webů vydal SDEU o sedm let později, když rozhodoval o předběžné otázce nizozemského Nejvyššího soudu ve věci C-610/2015 *Stichting Brein vs. Ziggo BV, XS4ALL Internet BV*. Předběžná otázka vyvstala v řízení, jehož předmětem byl spor

¹⁷² Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. C-236/08 až C-238/08, ve spojených věcech *Google France v. Louis Vuitton*.

¹⁷³ SVANBERG, A. (2013) op. cit. s. 98-103.

nadace zastupující zájmy nositelů autorských práv a dvou společností poskytujících internetové připojení. V rámci sporu se nadace Stichting Brein domáhala, aby bylo zmíněným společností přikázáno blokovat přístup k The Pirate Bay jakožto portálu porušujícímu autorská práva. SDEU se ve svém řízení zabýval konkrétně tím, zda se v případě provozovatelů internetových stránek, které neobsahují žádná chráněná díla, avšak prostřednictvím indexace a kategorizace metadat o chráněných dílech, jež se nacházejí v zařízeních uživatelů, a poskytování vyhledávače, umožňují uživatelům těchto stránek předmětná díla nahrávat a stahovat, jedná o sdělování díla veřejnosti ve smyslu Informační směrnice.¹⁷⁴

V rámci tohoto řízení dospěl Soudní dvůr k závěru, že The Pirate Bay naplňuje znaky „sdělování“ i „veřejnost“, neboť jeho provozovatelé při plné znalosti důsledků svého jednání hrají nepominutelnou roli při zpřístupňování chráněných děl blíže neurčenému okruhu potenciálních příjemců. V této souvislosti odkázal především na skutečnost, že portál indexuje torrentové soubory, aby uživatelé mohli chráněná díla snadno nacházet a stahovat, nabízí vyhledávač i rejstřík, v němž jsou díla zařazena do různých kategorií, a aktivně filtruje vybraný obsah. Významnou roli při posuzování SDEU hrál rovněž fakt, že provozovatelé platformy sami výslovně uváděli, že jejich cílem je zpřístupnit chráněná díla uživatelům a v žádném případě nemohli nevědět, že platforma umožňuje přístup k dílům zveřejněným neoprávněně, neboť značná část souborů nacházejících se na platformě odkazuje na díla zveřejněná bez svolení nositelů práv.¹⁷⁵

Tímto Soudní dvůr judikoval, že The Pirate Bay skutečně uskutečňuje sdělování děl veřejnosti ve smyslu Informační směrnice, a tudíž sama porušuje autorské právo jako přímý pachatel.¹⁷⁶ Uvedený závěr tak legitimoval stávající praxi soudů napříč některými státy Evropy spočívající v nařizování blokace předmětného webu a zároveň umožnil nositelům práv další tlak na poskytovatele přístupu k internetu, aby tento web

¹⁷⁴ Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 14. 6. 2017, sp. zn. C-610/2015, ve věci *Stichting Brein v. Ziggo BV, XS4ALL Internet BV*.

¹⁷⁵ Tamtéž.

¹⁷⁶ Tisková zpráva Soudního dvora EU č. 64/17 k rozsudku ze dne 14. 6. 2017, sp. zn. C-610/15, ve věci *Stichting Brein v. Ziggo BV, XS4All Internet BV*.

blokovali.¹⁷⁷ Z předmětného rozhodnutí lze rovněž vyvozovat obecné uznání přímé odpovědnosti ISP za porušování autorských práv neoprávněným sdělováním děl veřejnosti, spočívá-li jejich služba ve vědomém sdílení chráněného obsahu bez svolení nositelů práv. Pro vznik uvedené odpovědnosti ve vztahu k obsahu sdílenému uživateli tudíž poskytovatelé internetových služeb nemusí nutně naplnit definiční znaky PSSOO vymezené v předchozí kapitole.¹⁷⁸

Nabízí se však otázka, co toto rozhodnutí znamená z pohledu uplatnění režimu bezpečného přístavu pro hosting na činnost provozovatelů torrentových webů. Soudní dvůr se otázkou aplikace bezpečného přístavu v předmětném rozhodnutí vůbec nezabýval, avšak část odborné veřejnosti zastává názor, že jím SDEU ve vztahu k The Pirate Bay jako konkrétnímu ISP uplatnění bezpečného přístavu zamítl, neboť portál překročil jeho hranice.¹⁷⁹ Z takového výkladu pak nepochybně vyplývá nepřímé potvrzení odpovědnostního režimu hostingových poskytovatelů ve vztahu k portálům shodné povahy.

Je pravdou, že odpovědnost poskytovatelů služeb za neoprávněné užití díla může být uplatněna pouze v případě, kdy daný poskytovatel nenaplní podmínky bezpečného přístavu, a naopak. Tento závěr ostatně vyplývá též z rozsudku Soudního dvora ve spojených věcech C- 682/18 a C-683/18 *Frank Peterson v. YouTube Inc.*, ve kterém SDEU uvedl, že v případě, že by ze strany žalovaných společností došlo ke sdělování děl veřejnosti, nemohly by se dovolávat zproštění odpovědnosti stanoveného ve směrnici o elektronickém obchodu.¹⁸⁰ Tato skutečnost však sama o sobě neimplikuje aplikaci odpovědnostního režimu hostingových poskytovatelů na činnost provozovatelů torrentových webů.

Přestože tedy nesouhlasím s výše uvedeným tvrzením, domnívám se, že je při posuzování předmětné otázky třeba vzít v potaz uvedené rozhodnutí SDEU ve věci *Google France v. Louis Vuitton*, které připustilo možnost uplatnění bezpečného přístavu

¹⁷⁷ SLÍŽEK, D. *Přelomový rozsudek: Pirate Bay porušuje autorská práva a smí se blokovat* [online]. In: *Lupa.cz*. 2017 [cit. 06.06.2023].

¹⁷⁸ SLIWKA, R. *Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle Směrnice 790/2019* [online]. *Revue pro právo a technologie*. 2020, s. 121 [cit. 06.06.2023].

¹⁷⁹ CHOLASTA, R., KORBEL, F., KRÁL, S. *SDEU: Případ The Pirate Bay* [online]. In: *epravo.cz*. 2017 [cit. 05.06.2023].

¹⁸⁰ Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. C-682/18, ve věci *Frank Peterson v. YouTube Inc. a další*.

pro hosting na činnost poskytovatelů služeb, při které nedochází k přímému ukládání protiprávního obsahu, nýbrž v tomto směru dokonce funguje na obdobném principu jako služba torrentových webů. Nabízí se rovněž odkázat na samotný smysl úpravy odpovědnosti ISP směrnicí o elektronickém obchodu, za který lze považovat vyvážení zájmů dotčených osob a ISP a s tím související zmírnění přílišné tvrdosti obecné úpravy odpovědnosti vůči poskytovatelům internetových služeb, a na tomto základě se přiklonit ke spíše extenzivnímu výkladu jednotlivých druhů služeb informační společnosti.

7.2. Linking

Dalším neopomenutelným způsobem šíření autorskoprávně chráněného obsahu v prostředí internetu je linking, neboli poskytování odkazu, který zprostředkovává spojení mezi dvěma internetovými stránkami. Obecně lze odkazy rozdělit na tři hlavní typy. První z nich představuje prostý hypertextový odkaz, kterým je zpravidla odkazováno na domovskou stránku určitého webu, a uživateli je tak sdělena pouze část cesty ke kýženému obsahu. Dalším druhem odkazu je tzv. deep link, neboli hypertextový odkaz, který pomocí jednoho kliknutí přímo odkazuje na cílový obsah. Třetí typ odkazu pak představuje odkaz embedovaný, který cílový obsah zobrazuje bezprostředně v rámci navštěvované stránky bez nutnosti prokliku.¹⁸¹

Hypertextové odkazy hrají obzvláště významnou roli v činnosti webových vyhledávačů či online agregátorů, jež shromažďují odkazy na různé internetové stránky, a to kupříkladu za účelem zpravodajství či srovnání cen.¹⁸² Prostřednictvím embedded linku jsou tradičně sdíleny například GIFy jakožto krátké dokola se opakující animace a klipy, jež slouží k vyjádření emocí a pobavení v internetové komunikaci,¹⁸³ či různá audiovizuální díla od videí z platformy YouTube po filmy z profesionální produkce. Bez ohledu na typ odkazu se však jedná o běžnou součást působení jednotlivých subjektů informační společnosti v internetové síti.

¹⁸¹ SVOBODA, J. *Deep link ve světle autorského práva* [online]. In: *iurium.cz*. 2018 [cit. 07.06.2023].

¹⁸² Tamtéž.

¹⁸³ YAO, R. *The Surging Popularity of GIFs In Digital Culture* [online]. IPG Media Lab. 2018 [cit. 07.06.2023].

7.2.1. Odpovědnost individuálních uživatelů

S odkazem na uvedenou charakteristiku lze konstatovat, že hypertextové linky pouze sdělují umístění obsahu již zpřístupněného na jiné internetové stránce. Pro případ, že uživatel sdílí takový odkaz na dílo chráněné autorským právem, se tudíž nabízí otázka, zda předmětné dílo sděluje veřejnosti, a tedy zda jej užije ve smyslu autorského zákona.

Problematikou hypertextových odkazů ve vztahu ke sdělování děl veřejnosti se zabýval Soudní dvůr EU ve věci C-466/12 *Nils Svensson v. Retriever Sverige AB*, když rozhodoval o předběžné otázce ve sporu mezi novináři novin Göteborgs-Posten a společností Retriever Sverige. Uvedená společnost provozovala internetovou stránku se seznamy hypertextových odkazů na články z jiných webů, mezi nimiž se objevily i odkazy na články uvedených novinářů zveřejněných na webu novin Göteborgs-Posten. Předmětné odkazy byly na stránce společnosti umístěny bez souhlasu dotčených autorů, kteří se na základě této skutečnosti domáhali náhrady škody. SDEU tak ve svém řízení rozhodoval, zda skutečnost, že jiná osoba než nositel autorského práva k dílu poskytne hypertextový odkaz na toto dílo na své internetové stránce, představuje sdělování díla veřejnosti touto osobou ve smyslu Informační směrnice, a zda má na posouzení této otázky vliv skutečnost, že se dané dílo nachází na webu, který je přístupný všem internetovým uživatelům bez omezení.¹⁸⁴

Při posuzování těchto otázek Soudní dvůr přidal další k již vymezeným pojmovým znakům sdělování díla veřejnosti, neboť dovodil, že aby se na sdělování děl, které se týká stejných děl jako v prvotním sdělení a která byla sdělena podle stejné technologie, vztahoval pojem sdělování veřejnosti, je rovněž nezbytné, aby bylo určeno tzv. „nové veřejnosti“. Stejnou technologií v tomto případě rozumíme sdělování děl prostřednictvím internetové sítě. Novou veřejností je pak třeba chápat veřejnost, kterou nositelé práv nebrali v potaz při udílení svolení k prvotnímu sdělení veřejnosti. V praxi tak o novou veřejnost zásadně nepůjde v případě, kdy přístup k dílům na původní stránce nepodléhá žádnému omezujícímu opatření, a tudíž jsou tato díla volně přístupná

¹⁸⁴ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. C-466/12, ve věci *Svensson v. Retriever Sverige AB*.

všem internetovým uživatelům. Jako příklad nové veřejnosti může naopak posloužit situace, kdy je šířen obsah původně zpřístupněný pouze předplatitelům určité služby.¹⁸⁵

Ohledně embedovaných odkazů bylo uvedeno, že bezprostředně zobrazují odkazovaný obsah uživateli stránky, na níž je odkaz umístěn. Z tohoto důvodu individuální uživatel zpravidla nerozezná, zda je takový obsah odkazem, či zda se na dané stránce přímo nachází.¹⁸⁶ Nehledě na tuto odlišnost však SDEU ve vztahu ke sdílení embedded linku potvrdil svůj výklad učiněný v případě *Svensson*, když konkrétně v usnesení ve věci *C-348/13 BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potch* zopakoval, že pro naplnění předpokladu stanoveného v čl. 3 odst. 1 Infomační směrnice musí existovat prvek „nové veřejnosti“.¹⁸⁷

Na základě uvedeného se nabízí konstatovat, že ať už uživatel sdílí hypertextový či embedovaný odkaz na autorský obsah zveřejněný na volně přístupné internetové stránce, nedochází z jeho strany ke sdělování díla veřejnosti. Ani v případě linkingu však nesmíme opomenout situaci, kdy je odkazováno na chráněný obsah zpřístupněný bez souhlasu jeho autora. Otázkou, zda je třeba sdílení odkazu na protiprávně zveřejněný obsah považovat za sdělování díla veřejnosti, se zabýval Soudní dvůr ve věci *C-160/15 GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV*.

Zde SDEU vycházel z názoru, že automatická kvalifikace sdílení takových odkazů jako sdělování veřejnosti by měla za následek silné omezení svobody projevu a informací a narušovala by přiměřenou rovnováhu mezi zájmy internetových uživatelů a nositelů autorských práv. K tomuto názoru dospěl zejména na základě úvah o obtížnosti ověření, zda internetová stránka, na kterou má daný odkaz vést, zpřístupňuje díla se souhlasem těchto nositelů. Soudní dvůr však zároveň konstatoval, že pokud osoba poskytuje takový odkaz za účelem dosažení zisku, lze od takové osoby očekávat, že provede nezbytná opatření, aby si ověřila, zda odkazované dílo není zveřejněno

¹⁸⁵ Tamtéž.

¹⁸⁶ BRUNCLÍKOVÁ, L. *Odkazy na autorská díla na internetových stránkách* [online]. In: *pravni prostor.cz*. 2020 [cit. 07.06.2023].

¹⁸⁷ Usnesení Soudního dvora EU ze dne 21. 10. 2014, sp. zn. C-348/13, ve věci *BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch*.

protiprávně.¹⁸⁸ Na základě uvedeného SDEU ve svém rozhodnutí stanovil dvojí režim odpovědnosti za sdílení hypertextového odkazu na protiprávně zveřejněný obsah.

Pokud na neoprávněně zveřejněné dílo, které je volně dostupné na jiné internetové stránce, odkazuje osoba, která tak nečiní za účelem dosažení zisku, nejedná se o sdělování díla veřejnosti. Je-li však prokázáno, že uživatel poskytující odkaz o protiprávní povaze zveřejnění věděl nebo musel vědět, zpřístupnění takového odkazu představuje sdělování veřejnosti, a uživatel tudíž jednal protiprávně. Naproti tomu, je-li umístění odkazu provedeno za účelem dosažení zisku a není-li vyvrácena domněnka, že takové umístění bylo provedeno s plnou znalostí povahy ochrany odkazovaného díla, představuje takové jednání sdělování veřejnosti, a tedy porušení autorských práv ze strany předmětného uživatele.¹⁸⁹

O něco komplikovaněji se může jevit situace, kdy na protiprávní obsah uživatel odkazuje odkazem embedovaným. Rozhodnutí SDEU o předběžné otázce ve věci *GS Media* explicitně hovoří o odkazech hypertextových a je tak otázkou, zda se lze daným rozhodnutím řídit i v případech odkazů odlišné povahy.

V tuzemské soudní praxi jsme se s řešením problematiky umístování embedovaných odkazů na neoprávněně zveřejněná díla mohli setkat hned v několika rozhodnutích. Jedná se mimo jiné o tři rozhodnutí Nejvyššího soudu v trestních řízeních proti provozovatelům internetových portálů, které obsahovaly embedded linky na neoprávněně rozmnoženiny audiovizuálních děl. Zde Nejvyšší soud z pohledu užití děl výslovně rozlišoval mezi povahou jednotlivých typů odkazů a na tomto základě dospěl k závěru, že poskytnutím embedded linku na neoprávněně zveřejněný obsah dochází ke zpřístupnění díla způsobem, že k němu má kdokoliv přístup na místě a v čase dle své vlastní volby, a tedy k porušení autorských práv.¹⁹⁰ Všechna tato rozhodnutí však byla vydána před rozhodnutím SDEU ve věci *GS Media* a kromě rozhodnutí v případě *Svensson* nereflektovala nejaktuálnější evropskou judikaturu.

¹⁸⁸ Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. 9. 2016, sp. zn. C-160/15, ve věci *GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV*.

¹⁸⁹ Tamtéž.

¹⁹⁰ Viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 8 Tdo 137/2013, „kauza libereckého piráta“/ze dne 29. 5. 2013, sp. zn. 5 Tdo 271/2013, ve věci serveru *kinotip.cz*/ ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 5 Tdo 1136/2014, ve věci serveru *serialycesky.cz*.

Z tohoto důvodu je významné především usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 sp. zn. 33 T 54/2016, ve kterém se soud vypořádal s obdobnou otázkou pro případ České pirátské strany a jí provozovaného portálu sledujserialy.cz. Při posuzování, zda ze strany Pirátské strany docházelo ke sdělování děl veřejnosti, obvodní soud nejprve zohlednil usnesení Soudního dvora EU ve věci *BestWater International*, když konstatoval, že toto rozhodnutí popírá rozlišování hypertextového a embedovaného odkazu ve smyslu Nejvyššího soudu. V návaznosti na to soud aplikoval kritéria vymezená rozsudkem Soudního dvora ve věci *GS Media* a s odkazem na skutečnost, že stránka sledujserialy.cz nebyla provozována za účelem dosažení zisku, dovedl domněnku nevědomosti České pirátské strany ohledně nelegálního umístění děl na odkazovaném serveru.¹⁹¹

Na základě této úvahy pak ne příliš šťastně uzavřel, že se Česká pirátská strana nedopustila neoprávněného užití odkazovaných děl sdělováním veřejnosti, neboť jí vědomost o nelegálním zpřístupnění takových děl nebyla prokázána, a usnesením zastavil trestní stíhání. I přes naplnění požadavku eurokonformního výkladu národního práva obvodní soud evropskou judikaturu nesprávně interpretoval, neboť rozhodnutí SDEU ve věci *GS Media* domněnku nevědomosti o neoprávněném zveřejnění díla nestanoví.¹⁹² Dané osobě tak musí být pouze prokázáno, že o protiprávní povaze zveřejnění vědět musela, k čemuž by v případě Pirátské strany bez větších překážek došlo.

Jinak se však se způsobem, jakým soud zohlednil předmětnou evropskou judikaturu, ztotožňuji. Domnívám se totiž, že v otázce užití neoprávněně zveřejněného díla embedovaným odkazem správně zohlednil závěr SDEU ve věci *BestWater International* ve spojení s rozhodnutím Soudního dvora ve věci *GS Media*. Soudní dvůr v rámci případu *BestWater* potvrdil výklad stanovený pro hypertextové odkazy i ve vztahu k odkazům embedovaným, a ačkoli tak učinil v souvislosti s odkazováním na obsah zveřejněný se souhlasem příslušného nositele práv, je v opačném případě s ohledem na obdobnou povahu takového jednání i absenci odlišného rozhodnutí třeba postupovat analogicky k rozhodnutí ve věci *BestWater*, a tedy podle rozhodnutí ve věci

¹⁹¹ PULLMANOVÁ, H. *Anotace judikátu 33 T 54/2016 - Sdělování díla veřejnosti po rozhodnutí SDEU ve věci GS Media BV* [online]. Brno: Masarykova Univerzita, 2018 [cit. 08.06.2023].

¹⁹² Tamtéž.

GS Media u obou typů odkazů. Ostatně stejný postoj zaujala též odborná veřejnost bezprostředně po vydání pozdějšího z uvedených rozhodnutí.¹⁹³

7.2.2. Odpovědnost ISP

V předchozí podkapitole jsem společně s odpovědností individuálních uživatelů za linking vymezila odpovědnost ISP za umístování odkazů na autorskoprávně chráněný obsah jako odpovědnost za obsah vlastní. Navzdory roli vyhledávačů jakožto nejdůležitějšího prvku současné internetové sítě či významu samotného odkazování však dodnes není jednotně upravena odpovědnost poskytovatelů „linkových“ služeb pro případ, kdy předmětné odkazy v rámci svých služeb neumisťují, nýbrž je pouze zobrazují či zprostředkovávají na základě stanovených algoritmů.

Odkazováním na chráněný obsah nedochází k jeho dalšímu ukládání, tudíž ani zde nelze uplatnit odpovědnostní režim čl. 17 směrnice DSM. Zároveň na rozdíl od amerického zákona DMCA (*Digital Millennium Copyright Act*), jenž stejně jako směrnice o elektronickém obchodu zavádí režim bezpečných přístavů ve vztahu ke druhu poskytované služby, předmětná směrnice absentuje vymezení bezpečného přístavu ve vztahu k linkingu, jehož posouzení tak spadá čistě do díkce národních legislativ.¹⁹⁴ Změnu pak nelze očekávat ani s příchodem účinnosti nařízení DSA, které v tomto doslovně přebírá úpravu směrnice o elektronickém obchodu.¹⁹⁵ Ať už se však jedná o automatizovaný proces zobrazování odkazů na základě klíčových slov zadaných uživatelem, jako je tomu u vyhledávačů, či provozování platformy, na níž manuálně umisťují odkazy její uživatelé, je ve veřejném zájmu, aby i v takových případech existoval určitý režim limitované odpovědnosti.

Stejně jako v případě torrentových webů tak vyvstává otázka, zda lze činnost poskytovatelů „linkových“ služeb podřadit pod některou ze služeb informační společnosti v předmětné směrnici vymezených. Opět se pak nabízí odkázat na rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Google France v. Louis Vuitton*, ve kterém SDEU posuzoval povahu služby *Google AdWords* ve vztahu k bezpečnému přístavu

¹⁹³ Viz např. KUKLINCA, J., BARTOŇ, M. *Embedovaný odkaz ve světle nové rozhodovací praxe* [online]. In: *epravo.cz*. 2018 [cit. 08. 06. 2023].

¹⁹⁴ EDWARDS, L. *Role and responsibility of internet intermediaries in the field of copyright and related rights* [online]. University of Strathclyde, 2010, s. 13 [cit. 08. 06. 2023].

¹⁹⁵ Viz čl. 3-5 nařízení DSA.

pro hosting. V této souvislosti je však dle mého třeba rozlišovat mezi službou zahrnující umístování odkazů jejími uživateli a službou automaticky zobrazující odkazy na základě uživatelem zadaných parametrů.

V případě uživatelského umístování odkazů ze strany poskytovatele služby fakticky dochází k ukládání informací poskytnutých uživateli. Takové informace pak stejně jako klíčová slova a ostatní data ukládaná v rámci služby *AdWords* neobsahují předmětný protiprávní obsah, nýbrž na něj pouze odkazují. Dle předmětného rozhodnutí SDEU tato skutečnost v případě *Google AdWords* nebránila připuštění možnosti uplatnění bezpečného přístavu pro hosting na jejího poskytovatele. Domnívám se proto, že stejný přístup je třeba zaujmout též u provozovatelů platform, na něž odkazy umisťují jednotliví uživatelé.

O něco složitěji se jeví situace v případě poskytovatelů služeb zprostředkovávajících odkazy na základě stanovených algoritmů, mezi něž lze řadit právě provozovatele internetových vyhledávačů či online agregátorů. Jedná se totiž o služby, jež nezahrnují ukládání informací poskytnutých uživateli, a tak z technického pohledu o hosting ve smyslu směrnice o elektronickém obchodu jít nemůže. Vedle hostingu teoreticky připadá v úvahu kvalifikace uvedených služeb jako služeb prostého přenosu, avšak i zde narážíme na absenci přenášených uživatelských dat.

V uvedeném rozhodnutí se Soudní dvůr zprostředkováváním odkazů v rámci „přirozeného“ vyhledávání jakožto hlavní službou, jež společnost Google nabízí, vůbec nezabýval. Ve stanovisku generálního advokáta Madura se lze však dočíst, že na rozdíl od výsledků generovaných prostřednictvím služby *AdWords*, přirozené výsledky jsou výsledkem algoritmů, které používají objektivní kritéria s cílem vygenerovat co nejrelevantnější internetové stránky pro své uživatele, a tudíž představují nestranný informační nástroj.¹⁹⁶ Poskytovatelé uvedených služeb tak neznají obsah odkazovaných dat a nad vytvářením odkazů nemají faktickou kontrolu.¹⁹⁷

Jeví se proto jako nelogické odpovědnost takových ISP nijak nelimitovat. Stejně jako u řešení otázky limitace odpovědnosti provozovatelů torrentových webů, i zde lze pak odkázat na účel předmětné směrnice a konstatovat, že se z pohledu unijních

¹⁹⁶ Stanovisko generálního advokáta M. Poiarese Madura ze dne 22. 9. 2009, ve spojené věci C-236/08 až C-238/08, (*Google France v. Luis Vuitton*) [online]. In: *EUR-lex*. bod 144 [cit. 08. 06. 2023].

¹⁹⁷ EDWARDS, L. (2010) op. cit.

zákonodárců jedná o zásadní opomenutí. S ohledem na uvedené se domnívám, že je třeba postupovat analogicky k úpravě bezpečných přístavů, a to i přesto, že z technického pohledu o žádnou ze tří služeb vymezených směrnicí o elektronickém obchodu nejde. Nezbyvá však nic než připomenout, že bez jednotné úpravy či sjednocujícího rozhodnutí Soudního dvora EU zůstává přístup k odpovědnosti ISP za linking v režii jednotlivých členských soudů.¹⁹⁸

¹⁹⁸ Tamtéž, s. 14.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývala problematikou odpovědnosti individuálních internetových uživatelů a poskytovatelů internetových služeb za porušování autorských práv v kyberprostoru. Cílem autorky bylo představit současný právní stav a zodpovědět nejdůležitější otázky, jež se v souvislosti s uplatňováním předmětné odpovědnosti vyskytují. Zejména se autorka práce zamýšlela, v jakých případech dochází k porušení autorského práva ze strany internetových uživatelů a v jakém rozsahu mohou za takové porušení odpovídat. Pokusila se však i o zodpovězení otázek, kdy a jak za porušení autorských práv odpovídají poskytovatelé internetových služeb.

Nastolené otázky autorku práce nutně dovedly k výzkumu širší problematiky, která s autorskoprávními delikty v kyberprostoru bezprostředně souvisí. Za tímto účelem byl vymezen pojem kyberprostor, který je zároveň mezním indikátorem této práce. V rámci uvedeného se ukázalo, že je kybernetický prostor pojmem abstraktním a obecným, a tudíž oblast internetu představuje pouze jednu z jeho součástí. Nicméně, z důvodu charakteristiky internetu jako nejvyužívanějšího média k šíření autorského obsahu, se autorka dále věnovala pouze odpovědnosti subjektů v rámci této sítě.

Jak vyplývá z úvodní kapitoly, povaha internetu jakožto média nezávislého na státním území znamená překážku v oblasti stanovení právního řádu, jenž se na konkrétní jednání subjektů uplatní. Dále se proto práce zabývala adaptací principu teritoriality na specifickou povahu internetové sítě, a to mimo jiné v kontextu hrozby mnohačetného trestního stíhání. Zde byla upřena pozornost na mechanismus konzultace zúčastněných států za účelem stanovení státu nejvhodnějšího k trestnímu stíhání dle čl. 22 Úmluvy o počítačové kriminalitě. Autorka práce systém konzultací hodnotila pozitivně, avšak kritizovala jeho dobrovolnost a absenci konkrétnějších kritérií a postupů, na jejichž základě by se takové konzultace vedly.

Střetu povahy kyberprostoru s principem teritoriality se práce věnovala též ve vztahu k soukromoprávnímu porušení autorských práv s mezinárodním prvkem. Za tímto účelem se autorka soustředila na interpretaci a aplikaci hraničního určovatele *lex loci protectionis*, v jehož souvislosti řešila především nejednotné pojetí místa porušení v kyberprostoru. Jako nejednotný se však ukázal i výklad daného hraničního určovatele nejen ve vztahu k internetovému prostředí. Autorka tedy dospěla k názoru, že současné pojetí *lex loci protectionis* z pohledu právní jistoty značně problematické.

V návaznosti na uvedený závěr proto představila alternativní přístup k určování rozhodného práva v prostředí ubikvitních médií, jímž je hraniční určovatel státu nejužšího spojení vymezený prostřednictvím demonstrativního výčtu kritérií.

Za účelem zodpovězení hlavních otázek práce a splnění vytyčeného cíle se autorka nakonec zaměřila na nejrozšířenější způsoby šíření chráněného obsahu na internetu. Pro případ odpovědnosti uživatelů za sdílení autorských děl prostřednictvím file hostingových serverů lze uzavřít, že závisí zejména na povaze úložiště a na uživatelem zvoleném režimu. Sdílí-li uživatel chráněný obsah v rámci soukromého účtu, nesdílí takový obsah veřejnosti, pokud ke svému účtu volně neposkytuje přístupové údaje. Nahráním obsahu na datové úložiště však dochází k vytvoření jeho rozmnoženiny ve smyslu autorského zákona, a uživatel tak může porušit práva autora i v případě soukromého účtu, nesplní-li podmínky pro volné užití díla. Nutno dodat, že v takovém případě nejspíše nedojde k zásahu, jenž by měl za následek vznik trestní odpovědnosti.

V kontextu odpovědnosti uživatelů za stahování autorských děl z datových úložišť, se práce zaměřila na řešení případů, kdy dojde ke stažení neoprávněné rozmnoženiny. Zde si autorka dovolila nesouhlasit se závěrem Soudního dvora, který pro takové jednání vylučuje uplatnění ustanovení o volném užití, a uvedla jako rozhodující skutečnost, zda v jednotlivých případech dojde k naplnění podmínek třístupňového testu. I pro případ jeho nesplnění a tedy neuplatnění volného užití díla však stále platí nízká pravděpodobnost vzniku trestní odpovědnosti uživatele.

Co se týče odpovědnosti provozovatelů datových úložišť za sdílení chráněného obsahu jejich uživateli, lze konstatovat, že zásadně spadá pod dva právní režimy. Subjekty, jejichž hlavním účelem je uchovávat velký počet autorských děl nahrávaných jejich uživateli a zpřístupňovat je veřejnosti, přičemž díla uspořádávají a propagují za účelem zisku, taková díla sdělují veřejnosti dle novely autorského zákona. Neobstarají-li si tudíž příslušné svolení od nositelů práv, sami se dopouštějí porušování autorských práv se všemi důsledky. Autorský zákon zavádí též mechanismus zproštění odpovědnosti pro případy, kdy svolení poskytnuto nebylo, avšak dle unijních zákonodárců se tento mechanismus nevztahuje na poskytovatele, jejichž hlavním záměrem je provádět či usnadňovat pirátství. Uvedený mechanismus by tak neměl být relevantní pro servery známé jako platformy určené k neoprávněnému sdílení tvůrčího

obsahu. V návaznosti na jednotlivé povinnosti, jejichž splnění vybrané poskytovatele zprošťuje odpovědnosti za neoprávněné sdělování děl veřejnosti, pak autorka práce rozvedla možné dopady předmětné úpravy. Zde se soustředila na povinnost, jež nepřímo ukládá zavedení systémů automatického rozpoznávání obsahu a uvedla zejména potenciální rozpor se základními právy uživatelů.

Druhý z odpovědnostních režimů limituje odpovědnost provozovatelů úložišť na základě principu „notice and takedown“. Poskytovatel hostingových služeb, který spadá pod tento režim, nebude za sdílený obsah trestně ani jinak odpovědný, pokud se o protiprávní povaze obsahu vůbec nedozvěděl, či neprodleně poté, co se jeho o protiprávnosti dozvěděl, učinil veškeré kroky, které po něm lze požadovat, aby jej odstranil či zpřístupnil. Podmínkou pro uplatnění režimu limitované odpovědnosti je rovněž pasivita poskytovatele ve vztahu k ukládanému obsahu. Mezi tyto subjekty pak řadíme provozovatele úložišť, kteří nespádají pod režim uvedený výše, tedy například služby Google Drive či iCloud. Nutno podotknout, že i tito poskytovatelé se mohou dopustit neoprávněného sdělování děl veřejnosti ve vztahu obsahu nahrávanému jejich uživateli, spočívá-li jejich služba v cíleném sdílení chráněného obsahu bez svolení nositelů práv.

Ve vztahu k síti BitTorrent dospěla autorka k názoru, že sdílení i stahování chráněného obsahu téměř výlučně zakládá odpovědnost uživatelů za porušení autorských práv. Proces stahování dat, jež zahrnuje sdělování částí stahovaného souboru dalším uživatelům stahujícím tentýž soubor, ze své povahy vylučuje volné užití díla. Z tohoto důvodu může dojít až ke vzniku trestní odpovědnosti uživatele jako spolupachatele, kdy společným jednáním uživatelů dojde ke splnění podmínky zásahu nikoli nepatrného. Žádný takový případ však není doposud znám. Na odpovědnost provozovatelů torrentových webů je pak dle autorky třeba uplatnit obecný odpovědnostní režim bezpečného přístavu pro hosting, a to i přes odlišné závěry některých členských soudů. Tento závěr však není relevantní pro případ, kdy službu provozují s vědomím neoprávněného sdílení autorského obsahu jejich uživateli, a na základě závěru SDEU tak sami porušují autorská práva jako přímí pachatelé.

Odpovědností jednotlivých subjektů informační společnosti se práce zabývala též pro případ linkingu. Z pohledu odpovědnosti za umístování odkazů lze uzavřít, že k neoprávněnému užití díla dochází pouze v případě, kdy je odkazem zpřístupněno tzv.

„nové veřejnosti“. Samostatně je však třeba posuzovat situace, kdy je odkazováno na dílo zpřístupněné neoprávněně. Pokud osoba odkazuje na takové dílo na volně přístupné webové stránce a nečiní tak za účelem dosažení zisku, nejedná se o sdělování díla veřejnosti. Této osobě však zároveň nesmí být prokázáno, že o protiprávní povaze zveřejnění věděla nebo vědět musela. Naopak pokud k umístění odkazu došlo za účelem dosažení zisku a není vyvrácena domněnka, že takové umístění bylo provedeno se znalostí o neoprávněném zveřejnění díla, představuje takové jednání porušení práv autora.

Ohledně odpovědnosti ISP za poskytování „linkových“ služeb pak bylo uvedeno, že z důvodu absence jednotné úpravy či sjednocujícího rozhodnutí spadá její posouzení výhradně do díkce národních legislativ. V rámci úvah o vhodném přístupu členských soudů autorka rozlišovala mezi poskytovateli služeb zahrnující umístování odkazů jejími uživateli a poskytovateli služeb zprostředkovávajících odkazy na základě stanovených algoritmů. V prvním z uvedených případů dospěla k názoru, že takové služby lze bez větších problémů podřadit pod odpovědnostní režim poskytovatelů hostingových služeb na základě principu „notice and takedown“. Ve druhém případě se situace jevila o něco komplikovaněji, avšak z důvodu veřejného zájmu byla dovozena potřeba analogického přístupu k úpravě bezpečných přístavů podle směrnice o elektronickém obchodu.

Je evidentní, že práce pokrývá téma rozsáhlé a komplexní, a nebylo tak v silách autorky zaobírat se veškerou problematikou a otázkami, které v souvislosti s předmětným tématem vyvstávají. Důležité je rovněž upozornit na dynamickou povahu internetové sítě, měnící se právní úpravu a fakt, že po vydání práce již nemusí být některé dílčí závěry aktuální. Autorka si však dovoluje uzavřít, že současná právní úprava a nejnovější evropská judikatura znamenají zásadní zlom v dlouhodobém boji s internetovým pirátstvím a značí nastupující trend skutečného omezování dostupnosti pirátského obsahu v kyberprostoru.

Seznam použitých zkratk

AZ	zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon)
DSA	Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2022/2065 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES
DSM	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/790 o autorském právu a právech s ním souvisejících na jednotném digitálním trhu a o změně směrnic 96/9/ES a 2001/29/ES
ISP	poskytovatel služeb informační společnosti
PSSOO	poskytovatel služeb pro sdílení obsahu online
SDEU	Soudní dvůr Evropské Unie
ZNSIS	zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

1. ANDRUŠKO, A. *Internet, informační společnost a autorské právo*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016. ISBN 978-80-7552-327-3.
2. DICKINSON, A. *The Rome II regulation (The law applicable to non-contractual obligations)*, New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-928968-4.
3. EUROPEAN MAX PLANCK GROUP, *Conflict of laws in intellectual property – The CLIP Principles and Commentary*. Oxford University Press, 2013. ISBN 978-0-19-966508-2.
4. GŘIVNA, T., POLČÁK R. *Kyberkriminalita a právo*. Praha: Auditorium, 2008. ISBN 978-80-903786-7-4.
5. HUSOVEC, M. *Zodpovednosť na internete podľa českého a slovenského práva* [online]. Praha: CZ.NIC, 2014. ISBN 978-80-904248-8-3. Dostupné z: https://knihy.nic.cz/files/edice/zodpovednost_na_internete.pdf.
6. JANSKA L. a kol. *Internetové právo: Praktický průvodce*. Brno: Albatros Media, 2016. ISBN 978-80-251-4664-4.
7. KOLOUCH, J. *CyberCrime*. Praha: CZ.NIC, 2016. ISBN 978-80-88168-15-7.
8. MALÁ, J. *Autorem je každý z nás*. Praha: Academia, 2021. ISBN 978-80-200-3251-5.
9. MYŠKA, M. a kol. *Veřejné licence v České republice* [online]. 2. vydání, Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7193-3. Dostupné z: <https://www.fi.muni.cz/studies/verejne-licence.pdf>.
10. POLČÁK, R. a kol. *Právo informačních technologií*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2018. ISBN 978-80-7598-045-8.
11. POLČÁK, R. *Právo na internetu. Spam a odpovědnost ISP*. Brno: Computer Press, 2007. ISBN 978-80-251-1777-4.
12. PORADA, V., RAIS., K. a kol. *Právní, kriminalistické a kybernetické aspekty kybernetické kriminality a bezpečnosti. Pocta Vladimíru Smejkalovi*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2021. ISBN 978-80-7623-065-1.
13. SMEJKAL, V. *Kybernetická kriminalita*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022. ISBN 978-80-7380-849-5.

14. SRSTKA, J. a kol. *Autorské právo a práva související*. 2. Aktualizované vydání, Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-386-5.
15. STERLING, B. *The Hacker Crackdown: Law and Disorder on the Electronic Frontier*. Austin: Bantam Books, 1993. ISBN 0-553-56370-X.
16. TRAVIS, H. *Cyberspace Law: Censorship and regulation of the Internet*. UK: Routledge, 2013. ISBN 978-0-415-63030-6.

Seznam použitých komentářů

1. FUNTA, R. *Dohovor Rady Eúropy o počítačovej kriminalite (Budapeštiansky dohovor)*. Komentár. 1. vydání. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021. ISBN 978-80-571-0365-3.
2. HOLCOVÁ, I. a kol. *Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů)*. Komentár. 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019. ISBN 978-80-7598-049-6.
3. ŠÁMAL, P. *Trestní zákoník*. Komentár. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023. ISBN 978-80-7400-893-1.
4. TELEČ, I., TŮMA, P. *Autorský zákon*. Komentár. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-748-4.
5. TICHÝ, L. *Nářízení č. 864/2007 o právu rozhodném pro mimosmluvní závazkové vztahy (Řím II)* Komentár. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-716-3.

Seznam použitých odborných článků

1. BRENNER, S. W., KOOPS, B.-J. *Approaches to Cybercrime Jurisdiction* [online]. Journal of High Technology Law. 2005, s. 15 [cit. 10.07.2022]. Dostupné z: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=786507.
2. BRUNCLÍKOVÁ, L. *Odkazy na autorská díla na internetových stránkách* [online]. In: *pravni prostor.cz*. 2020 [cit. 07.06.2023]. Dostupné z: <https://www.pravni-prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/odkazy-na-autorska-dila-na-internetovych-strankach>.
3. COTTER, T. F. *Some Observations on the Law and Economics of Intermediaries* [online]. Washington and Lee University. 2005, s. 2 [cit. 10.02.2023]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=822987>.

4. EDWARDS, L. *Role and responsibility of internet intermediaries in the field of copyright and related rights* [online]. University of Strathclyde. 2010, s. 13 [cit. 08. 06.2023]. Dostupné z: <https://www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=4142&plang=EN>.
5. eeip, a.s. *Analýza shrnutí informací k implementaci čl. 17* [online]. Praha, 2019 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: https://www.mkcr.cz/doc/cms_library/analyza-shrnuti-informaci-k-implementaci-clanku-17-smernice-2019-12626.pdf
6. CHOLASTA, R., KORBEL, F., KRÁL, S. *SDEU: Případ The Pirate Bay* [online]. In: *epravo.cz*. 2017 [cit. 05.06.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/sdeu-pripad-the-pirate-bay-106559.html>.
7. KUKLINCA, J., BARTOŇ, M. *Embedovaný odkaz ve světle nové rozhodovací praxe* [online]. In: *epravo.cz*. 2018 [cit. 08. 06. 2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/embedovany-odkaz-ve-svetle-nove-rozhodovaci-praxe-108176.html>.
8. LAŠKOVIČOVÁ, J. *YouTube, Content ID a tvorba uživatelů ve světle článku 17 DSM směrnice* [online]. *Revue pro právo a technologie*. 2020 [cit. 29.3.2023]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/13839/pdf>.
9. MARTINO L., MAYER M., MAZURIER, P., TZVETKOVA, G. *How would you define Cyberspace?* [online]. *Scuola Superiore Sant'Anna*. 2014 [cit. 22.06.2022]. Dostupné z: https://www.academia.edu/7097256/How_would_you_define_Cyberspace.
10. PINDUR, V. *Nelegální stahování autorských děl z pohledu trestního práva* [online]. In: *epravo.cz*. 2022 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/nelegalni-stahovani-autorskych-del-z-pohledu-trestniho-prava-115052.html?mail>.
11. POLČÁK, R. *Delokalizace právních vztahů na internetu*. [online]. In: *is.muni.cz*. [cit. 01.07.2022]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/elportal/estud/praf/js09/kolize/web/index.html>.
12. POLČÁK, R. *Místní působnost trestního práva*. [online]. In: *is.muni.cz*. [cit. 10.07.2022]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/elportal/estud/praf/js09/kolize/web/pages/trestni-pravo.html>.
13. SKUPIN, Z. J. *Zamyšlení nad okolnostmi vylučujícími protiprávnost při trestněprávním zásahu do autorských práv za použití P2P a zejména klient-server sítí s důrazem na nutnou obranu a krajní nouzi* [online]. *Trestněprávní revue*. 2019, s. 27-35 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z:

<https://www-beck-online-cz.ezproxy.is.cuni.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=nrptembrhfxi4s7gjpgxgzsg4&groupIndex=0&rowIndex=0>.

14. SLIWKA, R. *Pokyny Evropské komise k čl. 17 – kritické úvahy k uplatnění v praxi* [online]. *Revue pro právo a technologie*. 2021, s. 79 [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/15560/pdf>.
15. SLIWKA, R. *Poskytovatel služeb sdílení obsahu online dle Směrnice 790/2019* [online]. *Revue pro právo a technologie*. 2020, s. 121 [cit. 06.06.2023]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/13228>.

Seznam použitých internetových zdrojů

1. ADAMEC, T. *Autorské právo* [online]. In: *fi.muni.cz*, 2010 [cit. 12.12.2022]. Dostupné z: <https://www.fi.muni.cz/lemma/referaty/10/7.pdf>.
2. BitTorrent. *About BitTorrent* [online]. In: *bittorrent.com*. [cit.31.05.2023]. Dostupné z: <https://www.bittorrent.com/company/about-us/>.
3. ČERMÁK, J. *Internet a autorské právo - otázka určení rozhodného práva a jiné autorskoprávní aspekty Internetu* [online]. In: *itpravo.cz*. 2000 [cit. 06.07.2022]. Dostupné z: <https://itpravo.cz/index.shtml?x=45621>.
4. Česká protipirátská unie. *Co to je pirátství a jaké tresty za něj hrozí?* [online]. [cit. 11.10.2022]. Dostupné z: https://www.cpufilm.cz/new/www/txt/piratstvi_tresty.pdf.
5. Google Help. *How Content ID works* [online]. In: *support.google*. [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: <https://support.google.com/youtube/answer/2797370?hl=en>.
6. Google. *How Google fights piracy* [online]. In: *blog.google*. 2018, s. 25 [cit. 03.04.2023]. Dostupné z: https://www.blog.google/documents/27/How_Google_Fights_Piracy_2018.pdf/
7. JELÍNEK & Partneři s.r.o. *Autorská díla na internetu - nahrávání a stahování* [online]. Pardubice: Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o. [cit. 17.03.2023]. Dostupné z: <https://www.advokatijelinek.cz/post/autorsk%C3%A1-d%C3%ADla-na-internetu-nahr%C3%A1v%C3%A1n%C3%AD-a-stahov%C3%A1n%C3%AD>.
8. KELLER, P. *Article 17 stakeholder dialogue: What we have learned so far – Part 1* [online]. In: *Kluwer Copyright Blog*. 2020 [cit.03.04.2023]. Dostupné z: <https://copyrightblog.kluweriplaw.com/2020/01/13/article-17-stakeholder-dialogue-what-we-have-learned-so-far-part-1/>.

9. Legalis. *Tribunal de Grande Instance de Paris Ordonnance de référé du 20 novembre 2000* [online]. [cit. 01.07.2022]. Dostupné z: <https://www.legalis.net/jurisprudences/tribunal-de-grande-instance-de-paris-ordonnance-de-refere-du-20-novembre-2000>.
10. MACEK, J. *Kyberprostor (Cyberspace)* [online]. Revue pro média. [cit. 22.06.2022]. Dostupné z: <http://rpm.fss.muni.cz/Revue/Heslar/kyberprostor.htm>.
11. MANARA, C. *Protecting what we love about the internet: our efforts to stop online piracy* [online]. In: *blog.google*. 2018 [cit.03.04.2023]. Dostupné z: <https://blog.google/outreach-initiatives/public-policy/protecting-what-we-love-about-internet-our-efforts-stop-online-piracy/>.
12. Ministerstvo průmyslu a obchodu. *Jaká pravidla a povinnosti přináší nařízení o digitálních službách?* [online]. [cit. 27.03.2023]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/podnikani/digitalni-spolecnost/jaka-pravidla-a-povinnosti-prinasi-narizeni-o-digitalnich-sluzbach---271930/>.
13. Muj-pravnik.cz. *Odpovědnost za sdílení obsahu online* [online]. [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: <https://muj-pravnik.cz/odpovednost-sdileni-obsahu-online/#ftoc-heading-4>.
14. Oxford Dictionaries. *Cyberspace* [online]. 2022 [cit.23.06.2022]. Dostupné z: http://www.oxforddictionaries.com/us/definition/american_english/cyberspace.
15. Policie České republiky. *Jednotlivé druhy kyberkriminality* [online]. In: *policie.cz* [cit. 11.10.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kyberkriminalita.aspx>.
16. PULLMANNOVÁ, H. *Anotace judikátu 33 T 54/2016 - Sdělování díla veřejnosti po rozhodnutí SDEU ve věci GS Media BV* [online]. Brno: Masarykova Univerzita. 2018 [cit. 08.06.2023]. Dostupné z: <https://ictjudikatura.law.muni.cz/>.
17. SINGH, M. *With Torrent Sites Facing the Heat, Pirates Get Creative With Google Drive and Other Services* [online]. In: *gadgets360.com*. 2017 [cit. 27.3.2023]. Dostupné z: <https://www.gadgets360.com/internet/features/creative-ways-pirates-use-google-drive-google-maps-to-torrent-movies-1745774>.
18. SLÍŽEK, D. *Přelomový rozsudek: Pirate Bay porušuje autorská práva a smí se blokovat* [online]. In: *Lupa.cz*. 2017 [cit. 06.06.2023]. Dostupné z: <https://www.lupa.cz/clanky/prelomovy-rozsudek-pirate-bay-porusuje-autorska-prava-a-smi-se-blokovat/>.

19. SVOBODA, J. *Deep link ve světle autorského práva* [online]. In: *iurium.cz*. 2018 [cit. 07.06.2023]. Dostupné z: <https://www.iurium.cz/denik/denik-odborne-clanky/deep-link#nt-4>.
20. SÝKORA, M. *Výjimka z ochrany autorského díla - Volná užití (III.)* [online]. In: *pravoit.cz*. 2016 [cit. 15.03.2023]. Dostupné z: <https://www.pravoit.cz/novinka/vyjimka-z-ochrany-autorskeho-dila-volna-uziti-iii>.
21. ŠULC, M. *Anotace judikátu C-435/12 - ACI Adam a další* [online]. Brno: Masarykova Univerzita. 2018 [cit. 15.03.2023]. Dostupné z: https://ictjudikatura.law.muni.cz/wiki/C-435/12_-_ACI_Adam_a_dal%C5%A1%C3%AD.
22. URBAN, P. *BitTorrent oslavil 15 let. Není to ale jen síť pro sdílení pirátského obsahu* [online]. In: *Cnews.cz*. 2016 [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: <https://www.cnews.cz/clanky/bittorrent-oslavil-15-let-neni-to-ale-jen-sit-pro-sdileni-piratskeho-obsahu/>.
23. URBAN, P. *Ulož.to kvůli novému zákonu pokazilo vyhledávání. Vlastní vyhledávač nahradilo čtyřmi cizími* [online]. In: *zive.cz*. 2023 [cit. 06.04.2023]. Dostupné z: <https://www.zive.cz/clanky/ulozto-pokazilo-vyhledavani-vlastni-vyhledavac-nahradilo-googlem-seznamem-a-dve-dalsimi/sc-3-a-220149/default.aspx>.
24. Wikipedie. *BitTorrent*. [online]. [cit. 31.05.2023]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/BitTorrent>.
25. Wikisofia. *Kyberprostor* [online]. [cit. 30.06.2022]. Dostupné z: <https://wikisofia.cz/wiki/Kyberprostor>.
26. WILMAP, *Yahoo Inc. v. LICRA, US court ruling on enforceability of French judgment*. [online]. Stanford University. 2006 [cit. 01.07.2022]. Dostupné z: <https://wilmap.stanford.edu/entries/yahoo-inc-v-licra>.
27. YAO, R. *The Surging Popularity of GIFs In Digital Culture* [online]. IPG Media Lab. 2018 [cit. 07.06.2023]. Dostupné z : <https://medium.com/ipg-media-lab/the-enduring-popularity-of-gifs-in-digital-culture-54763d7754aa>.
28. YouTube. *YouTube Copyright Transparency Report H1 2022* [online]. 2022 [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: https://storage.googleapis.com/transparencyreport/report-downloads/pdf-report-22_2022-1-1_2022-6-30_en_v1.pdf.

Seznam použitých právních předpisů

1. Bernská úmluva o ochraně literárních a uměleckých děl.
2. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 864/2007 ze dne 11. července 2007 (Řím II).
3. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 (Brusel I bis).
4. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 2022/2065 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách).
5. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2019/790 ze dne 17. dubna 2019 (směrnice DSM).
6. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2000/31/ES ze dne 8. června 2000 (směrnice o elektronickém obchodu).
7. Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2001/29/ES ze dne 22. května 2001 (Informační směrnice).
8. Úmluva Rady Evropy o počítačové kriminalitě (Budapešťská úmluva).
9. Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon).
10. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
11. Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti a o změně některých zákonů.
12. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Seznam použité judikatury

1. Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 12. 7. 2011, sp. zn. C-324/09, ve věci *L'Oreal v. eBay*.
2. Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 14. 6. 2017, sp. zn. C-610/2015, ve věci *Stichting Brein v. Ziggo BV, XS4ALL Internet BV*.
3. Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 22. 6. 2021, sp. zn. C-682/18, ve věci *Frank Peterson v. YouTube Inc. a další*.
4. Rozhodnutí Soudního dvora EU ze dne 23. 3. 2010, sp. zn. C-236/08 až C-238/08, ve spojených věcech *Google France v. Louis Vuitton*.
5. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 10. 4. 2014, sp. zn. C-435/12, ve věci *ACI Adam BV v. Stichting de ThuisKopie*.

6. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. C-466/12, ve věci *Svensson v. Retriever Sverige AB*.
7. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 16. 5. 2013, sp. zn. C-228-11, ve věci *Melzer v. MF Global UK Ltd*.
8. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. C-325/14, ve věci *SBS Belgium NV v. Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers (SABAM)*.
9. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 22. 1. 2015, sp. zn. C-441/13, ve věci *Pez Hejduk v. EnergieAgentur.NRW.GmbH*.
10. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 24. 3. 2022, sp. zn. C-433/20, ve věci *Austro-Mechana vs. Strato AG*.
11. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 25. 10. 2011, sp. zn. C-509/09, C-161/10, ve věci *eDate Advertising GmbH a další v. X a Société MGN LIMITED*.
12. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 26. 4. 2022, sp. zn. C-401/19, ve věci *Polsk  republika v. EU*.
13. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 3. 10. 2013, sp. zn. C-170/12, ve věci *Peter Pinckney v. KDG Mediatech AG*.
14. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 5. 6. 2014, sp. z. C-360/13, ve věci *Public Relations Consultants Association Ltd v. Newspaper Licensing Agency Ltd a dal i*.
15. Rozsudek Soudního dvora EU ze dne 8. 9. 2016, sp. zn. C-160/15, ve věci *GS Media BV v. Sanoma Media Netherlands BV*.
16. Usnesení Nejvyš ho soudu ze dne 12. 3. 2014, sp. zn. 5 Tdo 196/2014-16.
17. Usnesení Nejvyš ho soudu ze dne 19. 10. 2016, sp. zn. 5Tdo 1271/2016.
18. Usnesení Nejvyš ho soudu ze dne 23. 7. 2008, sp. zn. 5Tdo 769/2008.
19. Usnesení Nejvyš ho soudu ze dne 25. 3. 2009, sp. zn. 5 Tdo 234/2009.
20. Usnesení Obvodního soudu pro Prahu 4 ze dne 16. 1. 2017, sp. zn. 33 T 54/2106.
21. Usnesení Soudního dvora EU ze dne 21. 10. 2014, sp. zn. C-348/13, ve věci *BestWater International GmbH v. Michael Mebes a Stefan Potsch*.

Seznam ostatních zdrojů

1. BŘEŽEK, M. *Právní režim mimosmluvních závazkových vztahů a práv k duševnímu vlastnictví s mezinárodním prvkem*. [online] 2016 [cit. 09.07.2022]. Diplomov  práce. Masarykova univerzita, s. 43.

2. Evropská komise. *Summary Report on the targeted consultation on the application of Article 17* [online]. In: *europa.eu*. 2020 [cit. 31. 3. 2023]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/newsroom/repository/document/2021-22/Factual_Summary_Report_Art_17_consultation_rxeMNaKHNCATYy8hGc30gPHTWI_76685.pdf.
3. FIALA, J. *Internetové pirátství* [online]. 2012 [cit. 18.12.2022]. Diplomová práce. Univerzita Karlova, s. 27.
4. Sdělení Komise Evropskému parlamentu a Radě ze dne 4. 6. 2021. Pokyny k článku 17 směrnice 2019/790 o autorském právu na jednotném digitálním trhu [online]. In: *EUR-Lex*. 2021 [cit. 31. 3. 2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0288&from=EN>.
5. Stanovisko generálního advokáta Henrika Saugmandsgaarda Øe ze dne 15. 7. 2021, ve věci C-401/19, (*Polská republika v. EU*) [online]. In: *curia.europa.eu*. [cit. 31. 3. 2023]. Dostupné z: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=244201&pageIndex=0&doclang=CS&mode=req&dir=&occ=first&part=1&cid=1501914>.
6. Stanovisko generálního advokáta M. Poiarese Madura ze dne 22. 9. 2009, ve spojené věci C-236/08 až C-238/08, (*Google France v. Luis Vuitton*) [online]. In: *EUR-lex* [cit. 31. 3. 2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A62008CC0236>.
7. SVANBERG, A. "A unique approach to the liability of P2P intermediaries": a comparative study of copyright liability of providers of peer-to-peer file sharing services in Canada and Sweden [online]. 2013 [cit. 01.06.2023]. Disertační práce. University of British Columbia, s. 96-103 Dostupné z: <https://open.library.ubc.ca/collections/ubctheses/24/items/1.0073735>.
8. Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu ČR k vyslovení souhlasu s ratifikací Úmluva o počítačové kriminalitě [online]. In: *senat.cz*. 2013, s. 9. [cit. 10.7.2022]. Dostupné na: <https://www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/66810/56264>.

Abstrakt

Porušování autorských práv s využitím kybernetického prostoru

Tématem této diplomové práce je porušování autorských práv s využitím kybernetického prostoru. Jako cíl si autorka vytyčila vymezení současného přístupu k odpovědnosti individuálních internetových uživatelů a poskytovatelů internetových služeb za porušování autorských práv, a to zejména v kontextu odpovědnosti trestní.

V úvodní kapitole se práce zabývá pojmem kyberprostor, jeho odlišením od pojmu internet a vývojem práva v něm. Na vývoj působnosti práva na internetu autorka navazuje v následující kapitole, kde vymezuje rozhodné právo pro případ mimosmluvních závazků vznikajících internetovým porušením autorských práv. V této souvislosti je následně nastíněn též současný přístup k určování mezinárodní příslušnosti soudů. Opomenuta však není ani působnost trestního práva v kyberprostoru, když jsou rozebrána relevantní ustanovení Úmluvy o počítačové kriminalitě.

V další části práce se autorka zaměřuje na trestný čin porušení autorského práva, podmínku zásahu nikoli nepatrného a případy naplnění předmětné skutkové podstaty v internetovém prostředí. S ohledem na specifika internetové sítě je rozebráno rovněž autorské právo, jeho předmět, obsah, výjimky a omezení. V kapitole věnované úpravě autorského zákona se tak práce věnuje i možným způsobům užití chráněného obsahu na internetu a zvláštnímu způsobu licencování v podobě veřejných licencí.

Ve stěžejní části práce pak autorka využívá předchozích poznatků a vymezuje odpovědnost jak individuálních uživatelů, tak poskytovatelů internetových služeb za porušování autorských práv ve vztahu k nejvyužívanějším způsobům šíření chráněného obsahu na internetu, tedy ve vztahu ke sdílení a stahování autorských děl prostřednictvím file hostingu, sítě BitTorrent a linkingu. Za účelem rozboru odpovědnosti poskytovatelů služeb je pozornost upřena na situace, kdy tito poskytovatelé sami neoprávněně užijí autorská díla ve smyslu autorského zákona, i na případy odpovědnosti poskytovatelů služeb za obsah sdílený jejich uživateli jako za obsah cizí. V rámci této problematiky rovněž autorka krátce odbočuje od původního tématu a hodnotí možné dopady nové dílčí úpravy v této oblasti.

Klíčová slova: porušení autorského práva, kyberprostor, odpovědnost individuálních uživatelů, odpovědnost poskytovatelů služeb informační společnosti

Abstract

Copyright infringement using cyberspace

The topic of this diploma thesis is copyright infringement within cyberspace. The author aims to define the current approach to the liability of individual Internet users and Internet service providers for copyright infringement, especially in the context of criminal liability.

In the introductory chapter, the thesis deals with the concept of cyberspace, its distinction from the Internet, and the development of law therein. The author then expands on the topic of development of the scope of law on the Internet in the following chapter, where she focuses on the applicable law for non-contractual obligations arising from Internet copyright infringement. The current approach to determining the international jurisdiction of courts is then outlined. The scope of criminal law in cyberspace is covered in the next chapter when the relevant provisions of the Cybercrime Convention are discussed.

In the next part of the thesis, the author focuses on the crime of copyright infringement, the element of not insignificant interference according to the Czech Criminal Code, and cases of its fulfillment within the Internet network. Concerning the nature of the Internet, the copyright law, its subject matter, content, exceptions, and limitations are then defined. In the chapter devoted to copyright regulation, the thesis also discusses the usage of copyrighted content within the meaning of the Copyright Act on the Internet and outlines licensing in the form of public licenses.

In the central part of the thesis, the author uses her previous findings and defines the liability of both individual users and Internet service providers for copyright infringement in relation to the most used methods of distribution of copyrighted content on the Internet, i.e. in relation to sharing and downloading copyrighted works through file hosting, BitTorrent and linking. In order to analyze the liability of service providers, the author focuses on when these providers infringe copyright law themselves, as well as on cases where these entities are liable for the content shared by their users as extraneous content. In this context, the author also briefly departs from the underlying topic and assesses possible impacts of the most recent regulation in this area.

Keywords: copyright infringement, cyberspace, liability of individual users, liability of internet service providers